

ความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อม
ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร

ปริญญานิพนธ์
ของ
จุลชาติ อรัญยะนาถ

เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
พฤษภาคม 2551

ความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อม
ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร

ปริญญานิพนธ์
ของ
จุลชาติ อรัญยะนาถ

เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
พฤษภาคม 2551
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อม
ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร

บทคัดย่อ
ของ
จุลชาติ อรัญยะนาถ

เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
พฤษภาคม 2551

จุลชาติ อรรถะนาถ. (2551). ความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อ
สภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :
อาจารย์ ดร.สุพร ตั้งสมรพงษ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนาณรงค์

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บริหาร
อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ใน 5 ด้าน ได้แก่
ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร ด้านการบริการ และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน
กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหาร 11 คน อาจารย์ 30 คน และนักศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ที่ศึกษาอยู่ใน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 253 คน แบบสอบถามมีลักษณะเป็น
มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 54 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการ
วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างเป็น
รายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบัน
บัณฑิตพัฒนศิลป์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหาร
พึงพอใจในสภาพแวดล้อมเกือบทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ด้านการเรียนการสอน
และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ที่พึงพอใจอยู่ในระดับมาก ส่วนอาจารย์มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม
ด้านกายภาพและด้านการบริหาร อยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านการเรียนการสอนและด้านสังคม
กลุ่มเพื่อนพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และด้านการบริการพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง และ
นักศึกษามีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมเกือบทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ด้านการ
บริการ ที่พึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

2. ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบัน
บัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและเกือบทุกด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการเรียนการสอนและ
ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบัน
บัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่า ด้านกายภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบ
ความแตกต่าง

4. นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบัน
บัณฑิตพัฒนศิลป์ ในแต่ละด้านและโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบัน
บัณฑิตพัฒนศิลป์ ในแต่ละด้านและโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ADMINISTRATORS', INSTRUCTORS', AND STUDENTS' SATISFACTION WITH
ENVIRONMENT AT BUNDITPATANASILPA INSTITUTE, FINE ART DEPARTMENT

AN ABSTRACT
BY
CHULACHART ARANYANAK

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education degree in Higher Education
at Srinakharinwirot University
May 2008

Churachart Aranyanak. (2008). *Administrators', Instructors', and Students' Satisfaction with Environment at Bunditpatanasilpa Institute, Fine Art Department*. Master thesis (Higher Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Dr. Suwaporn Tungsomworapongs, Asst. Prof. Dr. Achara Wattananarong.

The purposes of this study were to investigate and to compare administrators', instructors', and students' satisfaction with environment at Bunditpatanasilpa Institute, Fine Art Department in five aspects: physical, teaching and learning, administration, student services, and relationships among students. The samples were 11 administrators, 30 instructors, and 253 students who enrolled in the first semester of the 2006 academic year at Bunditpatanasilpa Institute, Fine' Art Department. The instrument used for data collection was a five-rating scale questionnaires of 54 items with the reliability of 0.97. Data were analyzed by frequency, percentage, arithmetic means, standard deviation, t-test, one way analysis of variance, and Sheffe's test.

The results revealed that:

1. The administrators, instructors, and students showed a moderate level of their satisfaction with the environment at Bunditpatanasilpa Institute in overall aspect. Considered in each aspect, it was found that the administrators moderately satisfied with the environment in almost all aspects except for the aspects of teaching and learning and relationships among students that were regarded as highly satisfied. Regarding the instructors, their satisfaction in physical and administration aspects were low. But they were highly satisfied with the aspects of teaching and learning and relationships among students. The students showed a moderate level of their satisfaction with the environment in almost all aspects, except for the aspect of student services that was at a low level.

2. The administrators, instructors and students had no significant differences in overall and almost all aspects, except for the aspects of teaching and learning and relationships among students that were significantly different at the .05 level.

3. Male and female students were significantly different in their opinions on the environment at Bunditpatanasilpa Institute in overall aspect. Considered in each aspect, it was found that the physical aspect was significantly different at the .05 level. No significant differences were found in other aspects.

4. Students with different years of study showed significant differences in their satisfaction with Bunditpatanasilpa Institute environment in each and overall aspects at the .05 level.

5. Students from different faculties showed significantly different in their satisfaction with Bunditpatanasilpa Institute environment in each and overall aspects at the .05 level.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อม
ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร

ของ
จุลชาติ อรัญยะนาค

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2551

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.สุพร ตั้งสมรพงษ์)

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.จารุวรรณ สกุลคุ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนารงค์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุพร ตั้งสมรพงษ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนารงค์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ชนัย วรรณะลี)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.สุพร ตั้งสมวรพงษ์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนาณรงค์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร.จารุวรรณ สกุลคู และอาจารย์ ดร.ชนัย วรรณะลี กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.จารุวรรณ สกุลคู อาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิสุข และอาจารย์ ดร.ชนัย วรรณะลี ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

ขอขอบคุณผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาศาสนาบัณฑิตพัฒนศิลป์ทุกท่านที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณเพื่อนๆ สาขาวิชาการอุดมศึกษา ภาคพิเศษรุ่น 11 ที่ให้ความช่วยเหลือ พร้อมคำแนะนำให้แก้กันตลอดมา และขอขอบคุณ นางสาวจารุวรรณ คงขุนเทียน ที่เป็นกำลังใจอันสำคัญยิ่งในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับ คุณพ่อ ร.ต.จตุฏฐ์ อรรถะนาค รน. คุณแม่ไชยา อรรถะนาค ที่ได้อบรมสั่งสอนและสนับสนุนในการศึกษา คุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณที่เคารพ

จุลชาติ อรรถะนาค

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
	ความสำคัญของการวิจัย.....	5
	ขอบเขตของการวิจัย	5
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	5
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
	สมมติฐานในการวิจัย.....	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
	ความหมายของความพึงพอใจ	9
	ความหมายของสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา	10
	ความสำคัญของสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา	11
	ทฤษฎีและวิธีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา	12
	องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา.....	16
	สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ	16
	สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน	18
	สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร	26
	สภาพแวดล้อมด้านการบริการ.....	28
	สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน.....	36
	การจัดการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	38
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	41
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	41
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	42
	การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล	44
	การวิเคราะห์ข้อมูล	44
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45

สารบัญ(ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
	การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	79
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	79
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	79
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
	สรุปผลการวิจัย	80
	อภิปรายผล.....	82
	ข้อเสนอแนะ	93
	ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	93
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	94
	บรรณานุกรม.....	95
	ภาคผนวก.....	103
	ภาคผนวก ก. หนังสือแนะนำและแบบสอบถาม	104
	ภาคผนวก ข. จดหมายเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของ	
	แบบสอบถาม	112
	ภาคผนวก ค. รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม	115
	ภาคผนวก ง. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับและค่าอำนาจจำแนก	
	เป็นรายข้อ	117
	ประวัติย่อผู้วิจัย	120

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ	41
2 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ	47
3 จำนวนและค่าร้อยละของนักศึกษา จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา	48
4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและในแต่ละด้าน	49
5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้บริหาร ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านกายภาพ เป็นรายข้อ	50
6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้บริหาร ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการเรียนการสอน เป็นรายข้อ	51
7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้บริหาร ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริหาร เป็นรายข้อ	52
8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้บริหาร ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริการ เป็นรายข้อ	53
9 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้บริหาร ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน เป็นรายข้อ	54
10 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของอาจารย์ ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านกายภาพ เป็นรายข้อ	55
11 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของอาจารย์ ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการเรียนการสอน เป็นรายข้อ	56

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง	หน้า
12 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของอาจารย์ ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริหาร เป็นรายข้อ	57
13 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของอาจารย์ ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริการ เป็นรายข้อ	58
14 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของอาจารย์ ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน เป็นรายข้อ	59
15 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักศึกษา ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านกายภาพ เป็นรายข้อ	60
16 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักศึกษา ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการเรียนการสอน เป็นรายข้อ	61
17 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักศึกษา ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริหาร เป็นรายข้อ	62
18 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักศึกษา ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริการ เป็นรายข้อ	63
19 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักศึกษา ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน เป็นรายข้อ	64
20 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักศึกษา ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ	65

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง	หน้า
21 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามชั้นปี.....	66
22 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกคณะวิชา	67
23 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและในแต่ละด้าน	68
24 การทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการเรียนการสอน จำแนกตามสถานภาพ เป็นรายคู่.....	69
25 การทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน จำแนกตามสถานภาพ เป็นรายคู่.....	70
26 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ	71
27 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามชั้นปี	72
28 การทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านกายภาพ จำแนกตามชั้นปี เป็นรายคู่.....	73
29 การทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริหาร จำแนกตามชั้นปี เป็นรายคู่	74
30 การทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริการ จำแนกตามชั้นปี เป็นรายคู่.....	75
31 การทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน จำแนกตามชั้นปี เป็นรายคู่...	76

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง	หน้า
32 การทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อม ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวม จำแนกตามชั้นปี เป็นรายคู่.....	77
33 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบัน บัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามคณะวิชา.....	78

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	ทฤษฎีประสมประสานเกี่ยวกับพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อม.....	13
---	--	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาบุคคลให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549 ซึ่งมีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพคน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนไทยทุกคนให้มีคุณภาพ มีสุขภาพ แข็งแรง เป็นคนเก่ง คนดี มีระเบียบวินัย รู้หน้าที่ มีความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อสังคม ส่วนรวมและมีคุณภาพชีวิตที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2545 : 8) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นแหล่งในการศึกษาวิทยาการขั้นสูง ผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางวิชาชีพชั้นสูง คุณธรรม จริยธรรม สติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2530 : 5) อุดมศึกษาจึงเป็นแหล่งรวมวิทยาการหลากหลาย เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศที่กำหนดนโยบาย และแรงผลักดันทางเศรษฐกิจ และสังคม เป็นปัจจัยที่กำหนดให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมที่พึงปรารถนา ผลิตภัณฑ์ที่มีความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคนไทย เป็นการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึดคนและชุมชนเป็นศูนย์กลาง มีดุลยภาพทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ทำให้คนไทยก้าวทันโลก สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยไว้ได้ (เกษม วัฒนชัย. 2542 : 1)

นโยบายและแผนการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540 - 2559 ซึ่งเป็นนโยบายที่เน้นให้สถาบันการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นสำคัญ (อัญชลี สากระแสร์. 2546 : 56) เนื่องจากสถานการณ์ในสภาพสังคมปัจจุบันกำลังเกิดวิกฤตทางวัฒนธรรมและศีลธรรม ทำให้เยาวชนในวัยเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ไม่เห็นคุณค่าของตนเอง ขาดคุณธรรม จริยธรรม และผลการเรียนตกต่ำ เป็นผลมาจากการขาดการปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องและเหมาะสมจาก ผู้เกี่ยวข้องจากทุกฝ่าย ตลอดจนผู้เรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่พึงประสงค์ สภาพแวดล้อมจึงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้หล่อหลอมให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา และ มีความสุขได้ เพื่อให้สามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ (พิกุล สีหาพงษ์. 2546 : 25)

การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ต้องคำนึงถึงการจัดและการส่งเสริมให้บุคคลได้พัฒนาศักยภาพจนถึงขีดสุด และต้องปลูกฝังคุณลักษณะ ค่านิยม ทักษะคติต่าง ๆ อันจำเป็นต่อการดำรงชีวิต เพื่อเป็นการเตรียมบุคคลให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพของประเทศ ปัจจัยดังกล่าวได้แก่ หลักสูตร การเรียนการสอน ผู้สอน ผู้เรียน บรรยากาศทางวิชาการ และสภาพแวดล้อม

ที่เหมาะสม ซึ่งสภาพแวดล้อมจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสนใจ เนื่องจากการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีจะช่วยสร้างลักษณะนิสัย รวมทั้งให้นิสิตนักศึกษามีความสุข นอกจากนี้ยังทำให้นักศึกษาได้รับความสะดวก ปราศจากความกังวล สามารถศึกษาได้อย่างเต็มที่ ช่วยปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องให้เกิดแก่นิสิตนักศึกษาโดยเฉพาะด้านคุณธรรม และจริยธรรม ดังที่ แอสติน (Astin, 1968 : 3) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมนั้นมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ตลอดจนพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะเป็นปัจจัยที่ช่วยกล่อมเกลานุคลิกภาพ ในฐานะที่นิสิตนักศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในสถาบัน มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องสร้างสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม สร้างความพอดีให้เกิดกับสภาวะจิตใจของนิสิต เพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสได้พัฒนาอารมณ์ และบุคลิกภาพของตนเองอย่างสมบูรณ์ ดังที่ วิจิตร สินศิริ (2534 : 39) ได้กล่าวว่า สถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อที่จะสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองจนสุดขีดความสามารถ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ คือ การเป็นศิษย์ดี

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นชื่อที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี องค์อุปถัมภ์มรดกไทย โปรดเกล้าฯ พระราชทานเมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2540 นับเป็นสิริมงคลสูงสุดแก่กรมศิลปากร สถาบัน บุคลากรและนักศึกษา จะทำหน้าที่อนุรักษ์และสร้างสรรค์สืบทอดศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกและเอกลักษณ์ที่สำคัญของชาติ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นส่วนราชการในสังกัดกรมศิลปากร ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการในสังกัดกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2541 ได้สถาปนาขึ้นตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2542 มีอำนาจหน้าที่กำหนดในมาตรา 5 ว่า “ให้สถาบันมีอำนาจจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านช่างศิลป์ นาฏศิลป์ และดุริยางค์ทั้งไทยและสากล และศิลปวัฒนธรรม” ซึ่งในปัจจุบันสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ได้เปลี่ยนสังกัดจากกระทรวงศึกษาธิการ ไปขึ้นกับกระทรวงวัฒนธรรมตั้งแต่วันที่ 2 ตุลาคม 2545 โดยให้สถาบันมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและยกระดับการศึกษาด้านวิชาการ วิชาชีพและวิชาชีพพิเศษ ด้านศิลปวัฒนธรรม ช่างศิลป์ นาฏศิลป์ และดุริยางคศิลป์แก่นักศึกษาที่สำเร็จจากวิทยาลัยนาฏศิลป์และวิทยาลัยช่างศิลป์ ดำเนินการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 คณะ ได้แก่ คณะศิลปวิจิตร คณะศิลปนาฏดุริยางค์ คณะศิลปศึกษา โดยคณะศิลปวิจิตร มีสถานที่ตั้งอยู่ที่บริเวณวิทยาลัยช่างศิลป์ ถนนหลวงพรตพิทยพยัค เขตลาดกระบัง มีคณาจารย์จำนวน 6 คน และนักศึกษาจำนวน 220 คน ส่วนคณะศิลปนาฏดุริยางค์ และคณะศิลปศึกษา มีสถานที่ตั้งอยู่ที่บริเวณวิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพฯ ถนนราชินี เขตพระนคร มีคณาจารย์จำนวน 30 คน และนักศึกษาจำนวน 687 คน โดยสถาบันได้กำหนดเป้าหมายที่จะผลิตบัณฑิตให้มีความรู้คู่คุณธรรม รอบรู้

ในงานศิลปะด้านช่างศิลป์ นาฏศิลป์ และดุริยางค์ศิลป์ เพื่ออนุรักษ์ สร้างสรรค์ พัฒนาและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาติ หลักสูตรการศึกษาของสถาบันจึงมุ่งพัฒนาบัณฑิตให้มีความใฝ่รู้ และเพียบพร้อมด้วยจริยธรรมอันดีงาม มีความคิดสร้างสรรค์นำวิทยาการใหม่เข้ามาผสมผสานสร้างผลงานศิลปะ ทำให้สามารถพัฒนาตนเองพร้อมที่จะประกอบอาชีพในสาขาวิชาหรือประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป จึงมีปรัชญาการศึกษาระบุไว้ว่า “สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันการศึกษา ด้านศิลปะที่มุ่งสร้างสรรค์ศาสตร์แห่งศิลป์ ผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นเลิศทางศิลปะควบคู่กับคุณธรรม เพื่อผดุงรักษาและสืบสานวัฒนธรรมของชาติ” (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. 2544 : 1-2)

ในการจัดการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่จะทำให้นักศึกษابرลุจุดมุ่งหมายของการศึกษานั้น องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งคือ การจัดสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ เนื่องจากสภาพแวดล้อมจะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาพัฒนาศักยภาพทางด้านบุคลิกภาพ สติปัญญา ตลอดจนการรู้จักแก้ปัญหาอย่างชาญฉลาด ดังที่ สุพร ตั้งสมรพงษ์ (2545 : 2) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมของสถาบันเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการพัฒนานิสิตนักศึกษา การที่จะทำให้นิสิตนักศึกษาพัฒนาได้ดีนั้นจะต้องจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ อันได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร และสภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้เสริมภาพแก่นิสิตนักศึกษาในการที่จะเลือกทิศทางการเรียนรู้ของตนเอง อันจะส่งผลให้เกิดพัฒนาการในด้านอื่นๆ ตามมาด้วย

ในการดำเนินการที่ผ่านมาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พบว่า สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการศึกษาในด้านต่างๆ ยังมีปัญหาอยู่หลายประการ สรุปประเด็นปัญหาต่างๆ ได้ดังนี้

สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ พบว่า พื้นที่ส่วนใหญ่ค่อนข้างคับแคบ ทำให้นักศึกษาไม่มีบริเวณที่จะทำกิจกรรมต่างๆ อาทิ การประชุมกลุ่มของนักศึกษา การออกกำลังกาย จึงทำให้เกิดปัญหาด้านความต้องการสถานที่ เพื่อนักศึกษาจะได้ใช้ในการทำกิจกรรมดังกล่าว (สมปอง นกน้อย. 2549. สัมภาษณ์)

สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน พบว่า การจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีเน้นการสอนแบบรายวิชาไม่มีการปรับปรุงและประเมินแผนการเรียน ขาดการเชื่อมโยงแบบบูรณาการทั้งเนื้อหาในรายวิชาและหลักสูตร มุ่งเน้นวิธีการมากกว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอน ในวิชาปฏิบัติศิลป์มักใช้ประสบการณ์มาทำการสอนไม่มีการประยุกต์สื่อการเรียนการสอนเพื่อให้ทันสมัยกับการสอนในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ปริมาณอาจารย์ที่มีไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์มีภาระหน้าที่เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม

และควบคุมการแสดง ควบคุมนักเรียน ทำงานธุรการ ทำให้อาจารย์ไม่มีเวลาที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อนำไปสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ (จินตนา คงสว่าง. 2549. สัมภาษณ์)

สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร พบว่า การบริหารงานบางอย่างล่าช้าเนื่องจากไม่ได้ ได้รับความสะดวกจากผู้บริหาร นักศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมประชาธิปไตย และการรับรู้ เกี่ยวกับนโยบาย กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับที่มีผลบังคับใช้กับนักศึกษา อาจารย์และผู้ที่ เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม (อุษา สบฤกษ์. 2549. สัมภาษณ์)

สภาพแวดล้อมด้านการบริการ พบว่า นักศึกษาต้องการบริการเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารทางวิชาการ วิชาศิลปะ ทั้งไทยและต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า ซึ่งสถาบันจัดให้ไม่เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา นอกจากนี้บริการอื่นๆ เช่นการบริการด้านสุขภาพ ด้านการกีฬา พบว่านักศึกษามีความต้องการ แต่สถาบันฯ ไม่สามารถรองรับให้กับนักศึกษาได้อย่างทั่วถึง (พัชรภรณ์ จันทะลับ. สัมภาษณ์. 2549)

สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน พบว่า การคบหาของนักศึกษาจะเป็นการ รวมกลุ่มกันในกลุ่มเล็กๆ ไม่เกิน 5-10 คน ส่วนมากมักเป็นกลุ่มที่ออกงานทำการแสดงด้วยกัน หรือเป็นกลุ่มที่มาจากวิทยาลัยนาฏศิลปภูมิภาคเดียวกัน ทำให้ขาดการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน มีการ พุดคุย ปรีกษาหารือกันแต่ในกลุ่มของตนเอง มีค่านิยมที่แตกต่างกันออกไป การช่วยเหลือกันในเรื่อง การเรียนมีบ้างแต่ค่อนข้างน้อย สถาบันควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาส เข้าร่วมปรีกษาหารือ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เพื่อให้นักศึกษาสามารถปรับตัวในการใช้ชีวิต ร่วมกันในสถาบันให้มากยิ่งขึ้น (เกษมา ทองอร่าม. 2549. สัมภาษณ์)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากรในด้าน ต่างๆ คือ ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร ด้านการบริการ และด้านสังคม กลุ่มเพื่อน ซึ่งสามารถเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณากำหนด นโยบาย แผนงาน การส่งเสริมพัฒนา และปรับปรุงแก้ไขสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิต พัฒนศิลป์ในการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่ดีให้แก่นักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ให้เป็นมนุษย์ ที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อม ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร ด้านการบริการ และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน

2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร ในแต่ละด้านและโดยรวม

3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตาม เพศ ชั้นปี และคณะวิชา

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยใช้เป็นแนวทางในการพิจารณากำหนดนโยบาย แผนงาน การส่งเสริมพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขสภาพแวดล้อมสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ให้เอื้อต่อการพัฒนานักศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้ประชากรเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ชั้นปีที่ 1 – 4 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 สถานภาพ แบ่งเป็น

1.1.1 ผู้บริหาร

1.1.2 อาจารย์

1.1.3 นักศึกษา

1.2 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา ได้แก่

1.2.1 เพศ แบ่งเป็น

1.2.1.1 ชาย

1.2.1.2 หญิง

1.2.2 ชั้นปี แบ่งเป็น

1.2.2.1 ชั้นปีที่ 1

1.2.2.2 ชั้นปีที่ 2

1.2.2.3 ชั้นปีที่ 3

1.2.2.4 ชั้นปีที่ 4

1.2.3 คณะวิชา แบ่งเป็น

1.2.3.1 ศิลปนาฏดุริยางค์

1.2.3.2 ศิลปศึกษา

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ใน 5 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านกายภาพ

2.2 ด้านการเรียนการสอน

2.3 ด้านการบริหาร

2.4 ด้านการบริการ

2.5 ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ความพึงพอใจ** หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นเป็นผลจากการเรียนรู้ประสบการณ์ที่เกิดจากความรู้สึกประทับใจ ชอบ เห็นด้วย เป็นไปในทางบวก ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง ความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาศาสนบัณฑิตพัฒนศิลป์ต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

2. **สภาพแวดล้อม** หมายถึง ลักษณะของสิ่งเร้าที่มีศักยภาพในการพัฒนาบุคคล ได้แก่ สภาพการณ์ เหตุการณ์ บรรยากาศ และลักษณะบริเวณอาคาร สถานที่ รวมทั้งสิ่งของต่าง ๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรม นามธรรม และบุคคลซึ่งมีอิทธิพลในการส่งเสริมสนับสนุน เกื้อกูล ต่อชีวิต ความเป็นอยู่ และพัฒนาการของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งในด้านวิชาการ สติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง สภาพแวดล้อมสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ 5 ด้าน ได้แก่

2.1 **ด้านกายภาพ** หมายถึง ลักษณะและสภาพของอาคารสถานที่ เช่น บริเวณของสถานที่ตั้ง ลักษณะของอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ห้องน้ำ ที่นั่งพักผ่อน การตกแต่งอาคารสถานที่ ความสะอาด การอำนวยความสะดวก และความปลอดภัยในสถาบัน

2.2 **ด้านการเรียนการสอน** หมายถึง ลักษณะสภาพการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการศึกษานักศึกษา เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษา บรรยากาศในการเรียนการสอน วิธีการสอน คุณลักษณะของอาจารย์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ เนื้อหาสาระในหลักสูตร การวัดผลประเมินผล อุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนโดยทั่วไป การปฏิบัติงานสอนของอาจารย์ผู้ทำการสอน การถ่ายทอด

ความรู้ บุคลิกภาพของผู้สอน ความเป็นผู้มีความรอบรู้ในสาขาวิชาที่สอน การอุทิศตนต่อภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อนักศึกษา ความมีคุณธรรมและจริยธรรม และการแนะนำแหล่งความรู้ทางวิชาการต่างๆ

2.3 ด้านการบริหาร หมายถึง ลักษณะสภาพการณ์ การจัดการดำเนินงาน บริหารสถาบันในด้านนโยบาย กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และการให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการออกกฎ ระเบียบต่างๆ ของสถาบัน

2.4 ด้านการบริการ หมายถึง ลักษณะการจัดบริการต่างๆ ที่เอื้ออำนวยให้นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน ได้แก่ การบริการทุนการศึกษา การบริการแนะแนว การบริการอาหาร บริการสุขภาพ บริการห้องสมุด หนังสือประเภทต่างๆ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ

2.5 ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์กลุ่มเพื่อนของนักศึกษา การรวมกลุ่มเพื่อประกอบกิจกรรมต่างๆ ความสามารถในการทำงานกลุ่ม ลักษณะการคบเพื่อนของนักศึกษาในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

3. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ หมายถึง สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในสังกัดกรมศิลปากร จัดการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านช่างศิลป์ นาฏศิลป์ และดุริยางค์ทั้งไทยและสากล ในการวิจัยนี้หมายถึง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่ตั้งอยู่ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ ถนนราชินี แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ

4. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำในเรื่องวิชาการ การบริหารจัดการต่างๆ ในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้แก่ อธิการบดี รองอธิการ คณบดี หัวหน้าภาควิชา

5. อาจารย์ หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน โดยมีความรู้ความสามารถในการสอนหรือการถ่ายทอด รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และไม่ได้ทำหน้าที่เป็นผู้บริหาร

6. นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549

7. คณะวิชา หมายถึง หน่วยงานที่ทำการเปิดสอนในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในการวิจัยนี้หมายถึง คณะที่มีสถานที่ตั้งอยู่ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ ถนนราชินี แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ ได้แก่ คณะศิลปนาฏดุริยางค์ และคณะศิลปศึกษา

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในแต่ละด้านและโดยรวมแตกต่างกัน

2. นักศึกษาชายและหญิง มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในแต่ละด้านและโดยรวมแตกต่างกัน

3. นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในแต่ละด้านและโดยรวมแตกต่างกัน

4. นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในแต่ละด้านและโดยรวมแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางประกอบการศึกษา โดยจัดลำดับตามสาระ ดังนี้ ความหมายของความพึงพอใจ ความหมายของสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา ความสำคัญของสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา ทฤษฎีและวิธีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมสถาบันอุดมศึกษา องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา และการจัดการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ความหมายของความพึงพอใจ

การศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจมักนิยามศึกษากันใน 2 มิติ มิติความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน (Job Satisfaction) และมิติความพึงพอใจในการรับบริการ (Service Satisfaction) ซึ่งมีผู้ให้ความหมายในลักษณะใกล้เคียงและสัมพันธ์กับเรื่องทัศนคติ ดังนี้

เชลลี (พชร บัวเพียร. 2541 : 6 อ้างอิงจาก Shelly. 1975) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ สรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกในทางบวก เป็นความรู้สึกเมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้เป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับ สามารถทำให้เกิดความสุขหรือความรู้สึกทางบวกได้อีก ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อนและมีความสุขนี้จะมีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกทางบวกอื่นๆ สิ่งที่จะทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจของมนุษย์ ได้แก่ ทรัพยากร (Resources) หรือสิ่งเร้า (Stimuli) การวิเคราะห์ระบบความพึงพอใจคือการศึกษาว่าทรัพยากรหรือสิ่งเร้าแบบใดเป็นสิ่งที่ต้องการที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจและความสุขแก่มนุษย์ ความพึงพอใจจะเกิดได้มากที่สุดเมื่อมีทรัพยากรทุกอย่างที่เป็นที่ต้องการครบถ้วน

ออสแคมป์ส (อวรารณ เมฆทัศน์. 2543 : 5 อ้างอิงจาก Oskamps. 1984 : 1744 –177) ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ 3 นัย คือ

1. ความพึงพอใจ หมายถึง สถานการณ์ที่เป็นผลจากการปฏิบัติจริงได้เป็นไปตามบุคคลที่คาดหวังไว้
2. ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับของความสำเร็จที่เป็นไปตามความต้องการ
3. ความพึงพอใจ หมายถึง การทำงานได้เป็นไปตามหรือสนองต่อคุณค่าของบุคคล

อาจกล่าวได้ว่าความพึงพอใจเป็น เป็นความรู้สึกและความคิดเห็นของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลจากการเรียนรู้ประสบการณ์ที่เกิดจากความรู้สึกประทับใจ ชอบ เห็นด้วย โดยเป็นไปในทางบวก

ความหมายของสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา

สภาพแวดล้อม (Environment) ตามความหมายของพจนานุกรม (Webster's New Collegiate Dictionary. 1958 : 223) หมายถึง การรวมตัวของสภาพภายนอกที่มีอิทธิพลต่อชีวิต และพัฒนาการของมนุษย์

เพส และสเตอร์น (Pace and Stern. 1965 : 260) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สภาพแวดล้อม หมายถึง พฤติกรรม เหตุการณ์ สภาพการณ์ แนวความคิด และลักษณะทางกายภาพที่เป็น สิ่งบังคับให้ทุกคนในสถาบันต้องปฏิบัติตาม เช่น ลักษณะของบริเวณ อาคารสถานที่ สภาพ เหตุการณ์ การขัดแย้ง การประสานงาน แนวความคิด ปรัชญา อุดมการณ์ กฎเกณฑ์ ระเบียบ วินัย ข้อบังคับ และการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้เป็นสภาพแวดล้อมที่จะเสริมแรง ให้นักศึกษาเกิดความต้องการที่จะเสริมสร้างบุคลิกภาพได้ ดังนั้น ถ้าสถาบันต้องการที่จะพัฒนา บุคลิกภาพตามที่ปรารถนา สถาบันจำเป็นต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนางานเองจนสุดความสามารถ เพื่อที่จะได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษา ให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ สอดคล้องกับ แอสติน (Astin. 1993 : 7) ที่ให้ความหมายไว้ว่า สภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ของสถาบันที่มีผลต่อการพัฒนา นักศึกษา เช่น นโยบายของสถาบัน โปรแกรมวิชา กลุ่มเพื่อน เป็นต้น ดังที่สำเนา ขจรศิลป์ (2538 : 70) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา หมายถึง สิ่งที่มีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิตและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลสร้างขึ้น สิ่งมีชีวิต ได้แก่ มนุษย์ สัตว์ พืช สิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ อาคารสถานที่ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ส่วนสภาพการณ์ที่บุคคลสร้างขึ้น เช่น กฎระเบียบ บรรยากาศ สังคมและวัฒนธรรม

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ที่อยู่ ภายในสถานศึกษา ซึ่งรวมทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ สภาพการณ์ที่เป็นรูปธรรม แนวความคิด บรรยากาศ ระบบการศึกษา การปกครอง กฎเกณฑ์ ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่มี อิทธิพลต่อการพัฒนาการทุกด้านของนักศึกษา ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ที่ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกการศึกษา โดยสภาพแวดล้อมที่ดีนั้นจะเป็นตัวกระตุ้นในการส่งเสริม และ สนับสนุนให้บัณฑิตพัฒนาตนเองไปสู่จุดมุ่งหมายตามที่สถาบันกำหนด

ความสำคัญของสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา

สภาพแวดล้อมภายในสถาบันอุดมศึกษาเป็นเรื่องสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน โดยจะส่งผลต่อผู้เรียนทั้งทางบวกและทางลบ ทางบวก เช่น ห้องเรียนที่ถูกสุขลักษณะ มีแสงสว่างพอเพียง สะอาด สงบ อากาศเย็นสบาย มีโต๊ะเก้าอี้และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียน มีสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ บรรยากาศในการเรียนการสอนเต็มไปด้วยความอบอุ่น สนุกสนาน มีความสมัครสมานสามัคคีกัน ผู้เรียนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และร่วมมือกันเป็นอย่างดี สิ่งเหล่านี้จะส่งผลดีต่อผู้เรียนทำให้ผู้เรียนสนใจ และมีสมาธิในการเรียน ส่วนทางลบก็จะเป็นสิ่งตรงกันข้าม คือห้องเรียนสกปรกรุงรัง การถ่ายเทอากาศไม่ดี ร้อนเกินไป เย็นเกินไป บรรยากาศในการเรียนเต็มไปด้วยความเคร่งเครียด ผู้เรียนแก่งแย่งแข่งขัน อิจฉาริษยา กัน ทำให้ผู้เรียนท้อถอย ไม่มีความอบอุ่น ไม่มีความสนใจในการเรียน (อรพันธุ์ ประสิทธิ์รัตน์. 2545 : 57)

นอกจากนี้สภาพแวดล้อมภายในสถาบันอุดมศึกษายังมีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนานักศึกษา เพราะสภาพแวดล้อมที่มีความสมบูรณ์ย่อมทำให้การพัฒนานักศึกษาได้ผลดี เช่น มีอาคารสถานที่ มีเครื่องมือ และมีระบบการบริหารงานดี หากสภาพแวดล้อมไม่ดีย่อมทำให้การพัฒนานักศึกษาไม่ได้ผลดี เช่น ไม่มีอาคารสถานที่ ไม่มีเครื่องมือ และไม่มีระบบการบริหารงานที่ดีย่อมทำให้การพัฒนานักศึกษาไม่ได้ผลดีด้วย (ดวงเดือน พิพัฒน์ชูเกียรติ. 2541 : 28-29 อ้างอิงจาก Bell and Others. 1978 : 86-87) นอกจากนี้สภาพแวดล้อมยังมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ตลอดจนพัฒนาการด้านต่างๆ ของมนุษย์เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้ สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทมากขึ้นในด้านการถ่ายทอดวิชาความรู้ ลักษณะนิสัย อาชีพ การงาน และสิ่งจำเป็นอื่นๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถาบันอุดมศึกษามีอิทธิพลต่อผู้เรียนคือ พฤติกรรมการบริหารสถาบัน พฤติกรรมผู้สอน กระบวนการเรียนการสอน และพฤติกรรมของผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้นสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน (กนกรัตน์ นคหฤทัย. 2540 : 1)

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทุกด้านของนักศึกษา สภาพแวดล้อมที่ดีจะเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ และการพัฒนาทั้งทางสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกายและ จิตใจ ช่วยหล่อหลอมพฤติกรรมของนักศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความคิด บุคลิกภาพ มีความรับผิดชอบ และช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่งผลให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษา

ทฤษฎีและวิธีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา

อรรถนพ คุณพันธ์ (2521 : 61) ได้สร้างแบบสำรวจสภาพแวดล้อมสถาบันอุดมศึกษา โดยให้แบบสำรวจที่สร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงตามทฤษฎีเฉพาะ (Construct Validity) ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) อยู่ในเกณฑ์สูง สำหรับเป็นเครื่องมือมาตรฐานในการประเมินผลสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย การสร้างแบบสำรวจนี้ได้ยึดหลักการสร้างแบบมาตราส่วนวัดสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย และตั้งทฤษฎีเฉพาะของลักษณะมหาวิทยาลัยที่ดี 5 ทฤษฎี คือ

ทฤษฎีเฉพาะที่ 1 มหาวิทยาลัยจะมีสภาพแวดล้อมที่ดี เมื่อนักศึกษาที่เป็นมวลสมาชิกในมหาวิทยาลัยนั้น มีความรู้สึกพอใจในมหาวิทยาลัยที่ตนสังกัดอยู่ กล่าวคือ นักศึกษามีความภาคภูมิใจในการที่ได้เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยนั้น ซึ่งเป็นการมีศรัทธาหรือทัศนคติที่ดีต่อมหาวิทยาลัยที่ตนสังกัดอยู่

ทฤษฎีเฉพาะที่ 2 บรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดีเป็นส่วนหนึ่งที่เอื้ออำนวยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้ดีมีประสิทธิภาพ เป็นบัณฑิตที่ทรงไว้ซึ่งความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรมตามความมุ่งหมายของมหาวิทยาลัย ซึ่งบรรยากาศดังกล่าวเป็นผลมาจากความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์และนักศึกษาด้วย

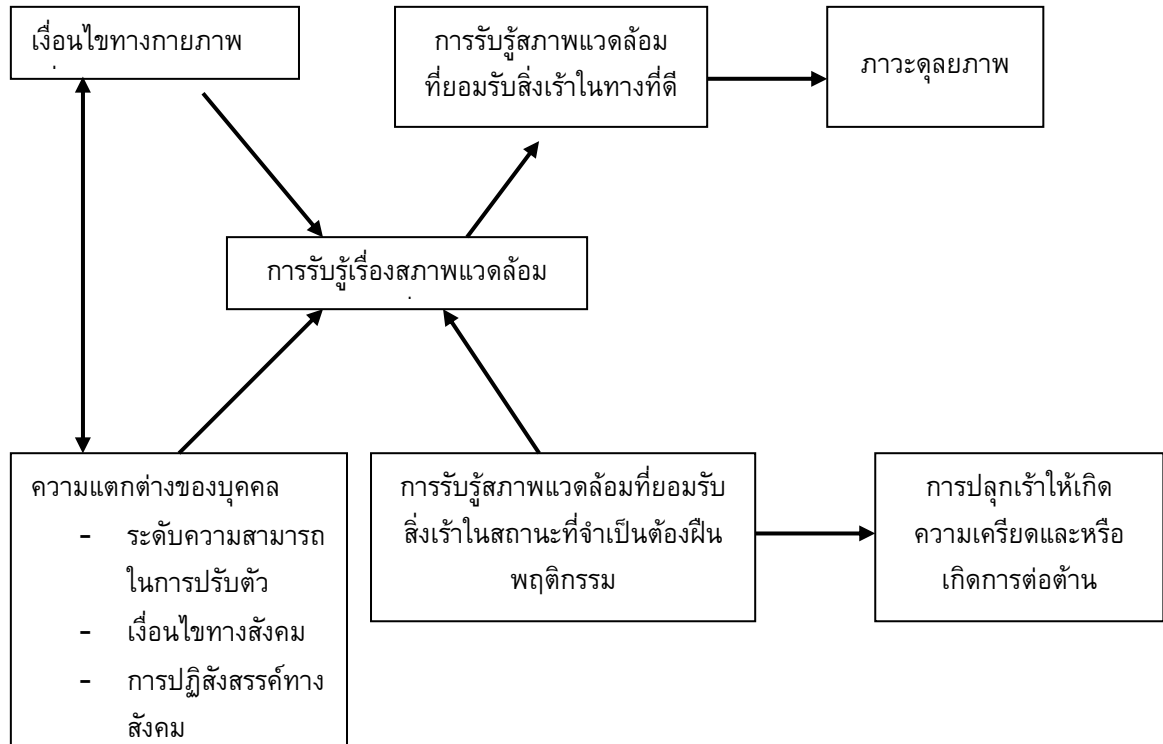
ทฤษฎีเฉพาะที่ 3 สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่ดี จะต้องเป็นมหาวิทยาลัยที่มีการส่งเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งในด้านวิชาการ สันทนาการ กีฬา ศิลปวัฒนธรรม อีกทั้งกิจกรรมเสริมสร้างให้นักศึกษารอบรู้ และมีความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มเพื่อน เป็นศิษย์ เป็นผู้ที่มีความรอบรู้และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งในบทบาทของผู้นำและผู้ตามที่ดี

ทฤษฎีเฉพาะที่ 4 สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่ดี จะต้องเป็นมหาวิทยาลัยที่มีการบริหารที่ดี กล่าวคือ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยเคารพต่อกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย อีกทั้งผู้บริหารยินดีให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา และเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารมหาวิทยาลัย

ทฤษฎีเฉพาะที่ 5 อาคารสถานที่เป็นสิ่งสำคัญทางกายภาพที่จะช่วยผลักดันให้การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสัมฤทธิ์ผล มหาวิทยาลัยจะมีสภาพแวดล้อมที่ดี จะต้องมีการอาคารสถานที่ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ กล่าวคือ มีห้องเรียน ห้องสมุด ห้องอาหาร ที่นั่งพักผ่อนและอื่น ๆ เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา

เบลล์และคนอื่นๆ (ดวงเดือน พิพัฒน์ชูเกียรติ 2541 : 28-29 อ้างอิงจาก Bell and others. 1978 : 89) ได้เสนอแนวทฤษฎีประสมประสานเกี่ยวกับพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมซึ่งเกี่ยวพันกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อม ในการอธิบายปรากฏการณ์ของ

ความเครียดหรือการต่อต้าน นั่นคือ An Electric Model of Theoretical Perspective : Stress
 ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ทฤษฎีประสมประสานเกี่ยวกับพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อม

แหล่งที่มา : (ดวงเดือน พิพัฒนชัยเกียรติ. 2541 : 28-29 อ้างอิงจาก Bell and others. 1978 : 86-87)

ทฤษฎีประสมประสานเกี่ยวกับพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อม มีปัจจัย 3 ส่วน คือ

1) เงื่อนไขทางกายภาพ (Physical Conditions) ได้แก่ อากาศ เสียง มลภาวะ ประชากร เป็นสิ่งที่ดำรงอยู่อย่างเป็นอิสระ หากแต่มีความสัมพันธ์ซึ่งพึ่งพิงต่อสังคม

2) เงื่อนไขทางสังคม (Social Condition) สถานการณ์ (Situation) ซึ่งหมายถึง ลักษณะของการปฏิสังสรรค์ทางสังคม

3) ความแตกต่างของบุคคล (Individual Difference) ซึ่งหมายถึง ความแตกต่างของบุคคลด้านระดับความสามารถในการปรับตัว

ปัจจัยทั้ง 3 จะส่งผลให้บุคคลมีกรอบการรับรู้ในเรื่องสภาพแวดล้อม (Perception of the Environment) ในกรณีที่มีการรับรู้สภาพแวดล้อมนั้น เป็นสิ่งที่อยู่ในขอบเขตของบุคคลที่สามารถรับรู้สิ่งเร้านั้นได้ (Within Optimal Range of Stimulation) บุคคลก็จะอยู่ในภาวะดุลยภาพ (Homeostasis) จะสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างมีเสถียรภาพ ขณะเดียวกันหากการรับรู้เรื่องสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งที่บุคคลยอมรับสิ่งเร้านั้น แล้วเกิดสภาวะการณ์ที่บุคคลหรืออินทรีย์

จำเป็นต้องฝืน (Over or Under Stimulating and or Behavior Constraining) จะนำไปสู่การปลุกเร้าให้เกิดความเครียด (Arousal Stress) ซึ่งหากมีแนวโน้ม รุนแรงขึ้นและเกินขีดจำกัด จะนำไปสู่การสะสมอาการไม่ปกติได้ เช่น ความผิดปกติทางจิต ความสิ้นหวัง และการสูญเสียเชิงการแสดงออกได้

ในการจัดสภาพแวดล้อมในสถาบันต่างๆ นั้นไม่เหมือนกันจะแตกต่างกันในด้านวัฒนธรรม โครงสร้างทางสังคม วัตถุประสงค์ของการจัดหน่วยงาน และคุณลักษณะของบุคลากรในสถาบัน นักวิจัยไม่สามารถบอกได้ว่าวิธีการประเมินสภาพแวดล้อมวิธีใดจะดีที่สุด และมีหลายวิธีที่แตกต่างกันตามเป้าหมายของการประเมิน ซึ่งเฟลด์แมนได้สรุปวิธีการประเมินสภาพแวดล้อมสถาบันไว้ 6 วิธี ได้แก่ (อรุณี โคตรสมบัติ. 2542 : อ้างอิงจาก Feldman. 1972 : 143-148)

1. การประเมินสภาพแวดล้อมในด้านมนุษยวิทยา โดยการศึกษาวิเคราะห์สถานศึกษา 3 แห่งในสหรัฐอเมริกา ผลปรากฏว่าวิธีการด้านมนุษยวิทยาสามารถนำมาเป็นพื้นฐานอย่างกว้างๆ ที่จะทำให้เข้าใจวิธีการในศาสตร์แขนงอื่นอีกหลายสาขา รวมทั้งประวัติศาสตร์ ปรัชญาการศึกษา สังคมศาสตร์และรัฐศาสตร์

2. การประเมินสภาพแวดล้อมโดยแบ่งตามลักษณะทั่วไป ซึ่งถือว่าสถานศึกษาแต่ละแห่งมักแตกต่างกันในลักษณะต่างๆ คือ การจัดหลักสูตร การปกครอง เพศของนักศึกษา สถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ และระดับการศึกษา

3. การประเมินสภาพแวดล้อมในด้านประชากรศาสตร์ นิเวศวิทยา และลักษณะที่เกี่ยวกับสถาบันการศึกษา สามารถใช้เครื่องมือในการประเมินที่เรียกว่าเทคนิคการประเมินสภาพแวดล้อมวิทยาลัย (The Environment Assessment Technique หรือ EAT)

4. การประเมินสภาพแวดล้อม โดยพิจารณาบรรยากาศในสถาบันการศึกษา ผู้ประเมินสภาพแวดล้อมโดยวิธีนี้ ได้แก่ เพสและสเตอร์น (Pace and Stern. 1965 : 260) เครื่องมือที่ใช้เรียกว่าดัชนีวิทยาลัย (The College Characteristics Index หรือ CCI) และมาตราวัดสภาพแวดล้อมวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย (The College and University Environment Scales หรือ CUES)

5. การประเมินสิ่งเร้าเชิงสภาพแวดล้อมวิทยาลัย ซึ่งมีความเชื่อว่าสภาพแวดล้อมเชิงสิ่งเร้าก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการรับรู้ด้านประสาทสัมผัสของมวลสมาชิกในวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษา สภาพที่เป็นอยู่หรือสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นเหล่านี้สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตอย่างอิสระ แอสติน (Astin. 1993 : 7) ได้สร้างเครื่องมือชื่อว่า แบบสำรวจกิจกรรมวิทยาลัย (The Inventory of College Activities or ICA) ขึ้น เพื่อใช้ในการศึกษาสภาพแวดล้อมวิทยาลัย ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาสภาพแวดล้อมสี่ประเภท คือ สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับเพื่อน

สภาพแวดล้อมในห้องเรียน สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร

6. การประเมินสภาพแวดล้อมโดยแบ่งตามโครงสร้างทางสังคม และการจัดการสังคม ได้แก่ ธรรมชาติทางสังคม การบริหารและโครงสร้างทางอำนาจในวิทยาลัย จุดมุ่งหมายของสถาบันการศึกษา ธรรมชาติและนัยของการจัดการทางสังคมภายในวิทยาลัย

นอกจากนี้ พาล์มเมอร์ (Palmer. 1998 : 137-139) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 9 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพแวดล้อมที่ทำให้เกิดประโยชน์และสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความเป็นเลิศทางวิชาการแบบอนุรักษนิยม ในด้านธรรมชาติ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์เป็นกระบวนการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาสามารถดำเนินชีวิตได้ตามสังคมวัฒนธรรมที่เป็นอยู่

2. การศึกษาสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อทักษะและการใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม เป็นการพัฒนาด้านมาตรฐานในการใช้เทคโนโลยี โดยสนับสนุนให้นักศึกษาได้ศึกษารายวิชาที่เป็นการเพิ่มทักษะ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประกอบวิชาชีพตามบทบาทของตนเองได้อย่างเหมาะสม

3. การศึกษาสภาพแวดล้อมทางสังคมและข้อมูลข่าวสาร (Social formation) เน้นการศึกษาลักษณะพิเศษที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะทางสังคม การใช้ชีวิตให้เกิดคุณค่าในการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนและการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางสังคมรอบตัว

4. การศึกษาสภาพแวดล้อมในด้านการส่งเสริมบรรยากาศในชั้นเรียนและความขัดแย้งที่เป็นแรงเสริมให้เกิดการเรียนรู้ (Class conflict) การศึกษาในด้านนี้จะสามารถส่งเสริมการแสดงออกของบุคคลให้พัฒนาสมรรถภาพในการเป็นผู้นำและผู้ตาม รวมทั้งการฝึกฝนให้เกิดความเชื่อมั่น (Self Assurance) และทำให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

5. การศึกษาสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการปกครองให้นักศึกษาได้รับรู้เรื่องของสังคมการเมือง (Environmental politics) หน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาที่จะต้องสร้างบรรยากาศให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารและมีความรับผิดชอบที่มีลักษณะเป็นสังคมประชาธิปไตย โดยให้นักศึกษาได้รับรู้ในการปฏิบัติตนด้วยความเข้าใจตามบทบาทที่ตนเองได้รับอย่างมีประสิทธิภาพ

6. การศึกษาสภาพแวดล้อมในด้านการเข้าสังคมและการเลือกอาชีพ (Alternative Social) โดยทั่วไปแล้วนิสิตมีความสามารถที่จะดำเนินกิจการใดๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถาบันอุดมศึกษาจึงมีบทบาทในการสนับสนุน ส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสดงออกและมีโอกาสเลือกกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะเป็นกิจกรรมที่ช่วยเตรียมความพร้อมและสามารถออกไปประกอบอาชีพตามที่ตนถนัดได้อย่างเหมาะสม

7. การศึกษาสภาพแวดล้อมในด้านความเข้าใจในการเป็นผู้บริโภค เป็นการเชื่อมโยงด้านสื่อและข้อมูลข่าวสารในการเรียนรู้ของนักศึกษาทำให้เกิดคุณค่าในการใช้ประโยชน์จากบริบทที่เป็นปัจจัยหลักในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เป็นการกระตุ้นให้เกิดความเข้าใจและสามารถเลือกสิ่งที่เหมาะสมกับตนเอง โดยเฉพาะสื่อ เช่น ข่าวสารทาง Internet สื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น ในการเลือกใช้สื่อกับการบริโภค นิสิตมีโอกาที่จะเลือกสิ่งที่เหมาะสมกับตนเองให้มากที่สุด

8. การศึกษาสภาพแวดล้อมในด้านภาวะผูกพันและผลลัพธ์ต่อสถาบัน (Involvement in Real Issue) การสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษาที่เหมาะสมนั้นจะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษามีความผูกพันต่อสถาบัน เมื่อนักศึกษาจบออกไปบัณฑิตที่มีคุณภาพและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพและใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

9. การศึกษาสภาพแวดล้อมในด้านทัศนคติและการทดลองจากสถานการณ์จริง เป็นการศึกษารูปแบบการตัดสินใจและความต้องการของนักศึกษาที่ส่งผลถึงการเพิ่มศักยภาพในความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (Combine humanism) มีคุณธรรม จริยธรรม โดยการสร้างกิจกรรมนอกหลักสูตรที่เหมาะสม ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่คาดหวัง

ดังนั้นทฤษฎีที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมจึงเป็นการวัดและประเมินสภาพแวดล้อมจากความรู้สึกหรือทัศนะของนักศึกษา เป็นวิธีที่ใช้ได้ดีวิธีหนึ่งเพราะนักศึกษานั้นเป็นผู้ที่ได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาโดยตรง จึงสามารถกล่าวถึงสภาพแวดล้อมนั้นๆ ได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง

องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา

สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ

การจัดสภาพแวดล้อมของสถาบันเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งในการพัฒนานิสิตนักศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมโดยมุ่งส่งเสริมทำให้เกิดความเป็นเลิศทางวิชาการ เช่น มีการตกแต่งอาคารสถานที่และบริเวณให้ดูดี ไม่ว่าจะเป็นอาคารเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุดที่ดีเยี่ยม ทันสมัยในด้านสื่อต่างๆ หรือเป็นห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ มีการสร้างเครือข่ายกับห้องสมุดชั้นนำทั้งภายในและต่างประเทศ มีศักยภาพของการให้บริการ พร้อมเสมอที่จะให้นิสิตนักศึกษาเข้าไปใช้ สร้างบรรยากาศให้เอื้อในการกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการหาความรู้เพิ่มเติม สร้างนิสัยรักการอ่านและรักการค้นคว้าจากห้องสมุด นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงการจัดโรงอาหาร หอพัก สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ เพราะสิ่งเหล่านี้มีส่วนเสริมสร้างความเจริญงอกงามและเกื้อกูลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาอย่างมาก บรรยากาศที่ร่มรื่น จะทำให้นิสิตนักศึกษาสดชื่นกระตือรือร้นที่จะเรียน เป็นแรงจูงใจให้นิสิตนักศึกษายากมาสถาบัน สิ่งก็ตามมาก็คือ นิสิตนักศึกษาสดชื่น เกิดความรัก ความหวงแหน ความภูมิใจใน

สถาบัน ลักษณะเช่นนี้จะสามารถหล่อหลอมนิสิตนักศึกษาได้ นอกจากนี้การจัดระเบียบอาคารสถานที่ที่ถูกหลักสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอย ย่อมแสดงถึงความสามารถทางการบริหารสถาบันอย่างหนึ่ง เพราะนอกจากจะพัฒนานิสิตนักศึกษาแล้ว ยังส่งเสริมสมรรถภาพการทำงานของคนในสถาบันนั้นๆ ด้วย (สุวพร ตั้งสมวรพงษ์. 2545 : 3) สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่จึงมีผลต่อการรับรู้และพัฒนาในด้านต่างๆ ของนิสิตในมหาวิทยาลัย ถ้านิสิตเห็นว่าสภาพแวดล้อมสบายและเหมาะสมก็จะเกิดความพึงพอใจต่อสถาบัน โดยที่จะมีความพยายามและตั้งใจศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ต่างๆ อยู่ในสถาบันต่อไปจนสำเร็จการศึกษา (อัจฉรา สุขารมณ์ และสุพรรณิ บุญประกอบ. 2542 : 33) นอกจากนี้ วรรณภา อิทธิไมย์ยะ (2537 : 12-15) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการบริหารงานอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม การจัดสวัสดิการและบริการของวิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต พบว่า คุณลักษณะอาคารสถานที่และลักษณะสิ่งแวดล้อมที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. อาคารเรียน ควรเป็นอาคารถาวรใช้งานได้หลายๆ งานถูกสุขลักษณะ จำนวนและขนาดอาคารเรียนเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน รวมทั้งอาคารประกอบ เช่น หอประชุม โรงอาหาร โรงพลศึกษา ควรยึดหลักการดังต่อไปนี้

1.1 ประโยชน์ใช้สอย ถือเอาประโยชน์ที่เกิดผลดีกับการเรียนการสอน ความปลอดภัย สงบสุข ร่มเย็น สำหรับผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2 ดัดแปลงใช้งานได้หลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นฝักันห้องหรือวัสดุอุปกรณ์ใดๆ เกี่ยวกับอาคารแม้กระทั่งตัวอาคาร ควรดัดแปลงแก้ไขเพิ่มเติมได้ง่ายไม่ต้องทำให้ยุ่งยากเมื่อต้องการเปลี่ยนแปลงเพื่อความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่างๆ

1.3 บรรยากาศเหมือนบ้าน สี เพดาน ฝ้าม่าน ผ้าม่าน ผ้าม่านห้อง พื้นห้อง โต๊ะ เก้าอี้ ต้องชวนให้น่าอยู่และสะดวกในการใช้

1.4 ทนทานต่อการใช้งานทั้งที่ถูกวิธีและไม่ถูกวิธี อาคารและเครื่องใช้ไม้สอย ควรจะแข็งแรงทนทานต่อการใช้อย่างไม่ทะนุถนอม เพราะผู้เรียนอาจจะไม่รู้จักรักษาอย่างถูกวิธี

2. ห้องเรียน ควรอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ มีอุปกรณ์ครุภัณฑ์ครบครันและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ปราศจากเสียง ฝุ่น กลิ่น คว้น และมลภาวะอื่นๆ นอกจากนี้ควรมีแสงสว่างพอเหมาะ และมีขนาดห้องเรียนพอเหมาะกับจำนวนผู้เรียน การสร้างอาคารเรียนที่สามารถเปลี่ยนรูปแบบได้เพื่อสะดวกในการจัดกิจกรรมต่างๆ

3. อาคารประกอบและห้องพิเศษ เช่น ห้องสมุด ห้องพยาบาล ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องหัตถศึกษา ห้องศิลปะและดนตรี ห้องประชุม ห้องอุปกรณ์การสอน และห้องพลานามัย ห้องต่างๆ เหล่านี้ จะต้องมียุทธศาสตร์ที่จำเป็นตามหลักสูตร

4. บริเวณสถานศึกษา ควรคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เรียน มีรั้วล้อมรอบ ตกแต่งบริเวณให้สวยงาม ร่มรื่น เหมาะในการจัดกิจกรรม และเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของผู้เรียน

5. สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมของสถาบันจะต้องให้สอดคล้องกับความต้องการด้านร่างกาย จิตใจ และให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านการศึกษาของผู้เรียน เพราะสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลมากต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน

6. การตกแต่งบริเวณแวดล้อมของสถานศึกษาโดยรอบ ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการตกแต่งบริเวณ จะต้องวางแผนทำโครงการไว้ล่วงหน้า เช่น การปลูกต้นไม้ยืนต้น เป็นต้น

สรุปได้ว่าสภาพแวดล้อมด้านกายภาพซึ่งรวมถึง อาคารเรียน ห้องเรียน บริเวณสถานศึกษา ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ห้องพยาบาล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการรับรู้และพัฒนาในด้านต่างๆ ของนิสิต โดยจะช่วยเสริมสร้างทัศนคติและพฤติกรรมของผู้เรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา ทำให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจและมีการพัฒนา ตั้งใจศึกษาหาความรู้ จนบรรลุวัตถุประสงค์ในการศึกษา

สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน

สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน มีอิทธิพลในการส่งเสริม สนับสนุน เกื้อกูลและเอื้ออำนวยต่อการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษา เพื่อให้ นักศึกษามีความเจริญงอกงามทางสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และต่อการพัฒนากล่อมเกลาหรือเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของนักศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษา งานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา การพัฒนาสภาพแวดล้อมทางวิชาการให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาจึงมีความจำเป็นและมีส่วนสำคัญมาก สภาพแวดล้อมทางวิชาการดังกล่าว มักหมายรวมถึงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดบริการทางวิชาการ ความสัมพันธ์ทางวิชาการระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา รวมทั้งความร่วมมือทางวิชาการในรูปแบบต่างๆ ทำนองเดียวกับที่ สุพร ตั้งสมรพงษ์ (2545 : 3) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ รวมทั้งการใช้สื่อต่างๆ ในการสอน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนต้องสอดคล้องกันอย่างเหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับความรู้และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ ส่งผลให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในด้านการเรียน รวมทั้งการพัฒนาแนวคิด และอุดมการณ์ต่างๆ ให้เกิดขึ้นในตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับ อัจฉรา สุขารมณ์ และพรณี บุญประกอบ (2542 : 21—22) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนและการสร้างบรรยากาศในการเรียนเป็นการทำให้ผู้เรียนได้ความรู้ และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้โดยบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ รวมทั้งการนำสื่อการเรียนการสอน

มาใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน นอกจากนี้ วินัย วีระวัฒนานนท์ (2542 : 22) ได้กล่าวว่า ในปัจจุบันปัญหาสภาพเศรษฐกิจได้ก่อให้เกิด ความเสื่อมโทรมทางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และปัญหาคุณภาพประชากร ทำให้เกิด การปรับเปลี่ยนทางสังคม ดังนั้น การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาควรจะต้องจัดการเรียน การสอนให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในภาวะปัจจุบันดังนี้ คือ

1. เนื้อหาในการเรียนการสอนต้องเป็นความรู้เกี่ยวกับตนเอง ชุมชน และภูมิภาค เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และภูมิปัญญาของท้องถิ่น
2. การจัดเนื้อหาการเรียนหรือองค์ความรู้ในหลักสูตรแต่ละหลักสูตร โดยแต่ละ สาขาวิชา จะต้องบูรณาการให้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน รวมทั้งสัมพันธ์กับชีวิตมากยิ่งขึ้น
3. การเรียนการสอนต้องมุ่งสร้างคุณธรรมและจริยธรรมโดยสอดแทรกอยู่ในทุก รายวิชาให้มากขึ้น
4. กระบวนการเรียนการสอนจะต้องสร้างให้คนมีปัญญา รู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล ปรับพฤติกรรมการสอน และมีการตรวจสอบติดตามการทำงานของอาจารย์

อำนวย นาคทัต. (2540 : 81-91) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับผู้สอนในสถานศึกษา ซึ่งครูผู้สอนต้องมีทัศนคติต่อการทำงาน มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ อุทิศเวลาเพื่อการสอน ดังที่ ประพนธ์ วรวิทย์ (2539 : 23) ได้วิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจ ของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พบว่า การจัดการเรียนการสอนจะประสบผลสัมฤทธิ์สูงสุดถ้าผู้สอนรู้จักนำอุปกรณ์เข้ามาช่วยในการสอน การใช้อุปกรณ์การสอนช่วยในการเรียนการสอนก็เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างบรรยากาศ ที่เป็นกันเองเท่าๆ กับที่จะช่วยให้นักศึกษาสนใจ เข้าใจ และจำบทเรียนได้ดี นอกจากนี้ ศิริกาญจน์ จันทร์เรือง (2543 : 16-19) ได้กล่าวถึงการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อ การเรียนการสอน ดังนี้

1. ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศในทางบวก ผู้เรียนจะรู้สึกยอมรับนับถือและรู้สึกว่าการเรียนมีคุณค่า

- 1.1 หลีกเลี่ยงการพูดคำว่า “ไม่ถูกต้อง” สำหรับคำตอบของผู้เรียน

- 1.2 พึงอย่างระมัดระวัง ควรมีการสื่อให้เห็นว่า มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน อย่าขัดจังหวะในขณะที่ผู้เรียนแสดงการยอมรับความคิดเห็นรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่แสดงความคิดเห็นอยู่

- 1.3 อย่าทำให้ผู้เรียนเกิดความอับอายโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่หน้าชั้นเรียน ควรจะหลีกเลี่ยงการปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนในทางที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความอับอาย หลีกเลี่ยง การเยาะเย้ย ถากถาง ผู้เรียนส่วนมากจะไม่มีอารมณ์ขันเกี่ยวกับเรื่องนี้ อย่างแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานของผู้เรียน ควรพูดเป็นการส่วนตัวหลังเลิกเรียน

1.4 เมื่อผู้สอนจำเป็นต้องแสดงความคิดเห็นในทางลบ พยายามอย่าพูดเฉพาะเจาะจงถึงผู้เรียนคนใดคนหนึ่ง ถ้าต้องการจะทำเช่นนั้นควรเรียกผู้เรียนมาพูดเป็นการส่วนตัวหลังเลิกเรียน

1.5 ปฏิบัติต่อผู้เรียนเสมือนเป็นผู้ใหญ่คนหนึ่ง

1.6 กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและถามคำถามในห้องเรียน

2. ผู้สอนต้องแน่ใจว่าได้ให้ความสนใจกับผู้เรียนทุกคน ได้แก่

2.1 อย่าละเลยผู้เรียนที่เงียบขรึมหรือไม่แสดงพฤติกรรมออกมามากนัก

2.2 ผู้สอนควรตระหนักและระมัดระวังเกี่ยวกับความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบบุคคลใดบุคคลหนึ่งในกลุ่มผู้เรียนที่อาจจะมีพฤติกรรมในทางลบ ซึ่งอาจเกี่ยวเนื่องมาจากการแต่งกาย เพศ ลักษณะ ท่าทาง หรืออายุ

2.3 ถ้าผู้สอนเชื่อว่าสามารถที่จะควบคุมความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้แล้ว ผู้สอนก็ควรระมัดระวังเกี่ยวกับกับลักษณะทางเชื้อชาติหรือลักษณะส่วนบุคคล และนิสัยของผู้เรียนซึ่งจะทำให้ผู้สอนแสดงปฏิกิริยาออกมาในทางที่ผู้เรียนรู้สึกไม่ชอบ พฤติกรรมเหล่านี้ จะแสดงออกมาอย่างไม่รู้ตัวโดยการที่ไม่เรียกผู้เรียนเหล่านั้นตอบคำถามหรือมีส่วนร่วมในการอภิปราย หรือไม่ประสานสายตากับผู้เรียนเหล่านั้น

3. ผู้สอนควรมีการกระตุ้นผู้เรียนโดยใช้ลักษณะท่าทางเพื่อก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดี มั่นคงและมีความเชื่อมั่น ได้แก่

3.1 ประสานสายตากับผู้เรียนเสมอ

3.2 เคลื่อนไหวไปรอบๆ ห้อง มีการบรรยายอย่างเป็นธรรมชาติและมีชีวิตชีวา

3.3 ควบคุมลักษณะท่าทางซึ่งจะแสดงออกให้เห็นถึงความไม่มั่นใจในตนเองได้

3.4 ยิ้มและหัวเราะในชั้นเรียน และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออกด้วย

3.5 คุณภาพของเสียงเป็นเรื่องสำคัญ เสียงจะต้องมีพลังชัดเจน และมีเสียงขึ้นๆ ลงๆ

4. ผู้สอนต้องพยายามรู้จักผู้เรียนทุกคน ในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้จักตัวผู้สอน

4.1 จำชื่อผู้เรียนได้อย่างรวดเร็ว ในชั้นเรียนขนาดใหญ่ขอให้ผู้เรียนนั่งที่เดิม ทุกครั้งในช่วงสองถึงสามอาทิตย์แรก ใช้แผนผังที่นั่งถ่ายรูปผู้เรียน และให้ผู้เรียนเขียนชื่อใต้ภาพ

4.2 เรียนรู้เกี่ยวกับผู้เรียนแต่ละคนและยอมรับข้อมูลส่วนบุคคลเพิ่มเติม

4.3 เต็มใจที่จะบอกข้อมูลส่วนตัวของผู้สอนแก่ผู้เรียน

4.4 พยายามค้นหาสถานการณ์ส่วนบุคคลหรือสิ่งที่ขัดขวางความก้าวหน้าของการเรียนและการเข้าชั้นเรียน

5. ผู้สอนต้องเตรียมการเสริมแรงบวกโดยเฉพาะ ได้แก่

5.1 ให้ความเวลาในการแสดงความชื่นชมผู้เรียนที่สามารถทำงานได้ดีแต่ต้องระมัดระวังไม่ให้มากเกินไปจนขาดความจริงใจ

5.2 พุดกับผู้เรียนเมื่อมีการขาดส่งงาน การขาดเรียนสม่ำเสมอ และการมาสาย

6. ผู้สอนต้องจัดระบบชั้นเรียนให้เหมาะสมเสมอโดยคำนึงถึงเวลาเรียนของผู้เรียนได้แก่

6.1 ออย่ามาสาย การมาสายจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการมาตรงเวลาไม่ใช่สิ่งสำคัญสำหรับผู้สอน

6.2 อยู่ในชั้นเรียนตลอดเวลาสอน ในบางครั้งผู้สอนอาจจะออกจากชั้นเร็วกว่าปกติแต่อย่าทำงานเป็นนิสัย ผู้เรียนอาจจะสรุปได้ว่าผู้สอนไม่เตรียมตัว ไม่สนใจวิชาที่สอนหรือไม่คิดว่าเวลาเรียนมีความสำคัญ

6.3 สังเกตพฤติกรรมที่ขาดความสนใจ เช่น การขยับตัวเนื่องจากความเบื่อหน่ายหรือไออยู่เสมอ

6.4 เริ่มเรียนให้ตรงเวลาถึงแม้ว่าผู้เรียนจะมาไม่ครบ ถ้าไม่ทำเช่นนี้จะทำให้ผู้ที่มาตรงเวลามีความรู้สึกลำบาก

7. ผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศทางกายภาพในห้องเรียนให้เหมาะสม

7.1 ตรวจสอบอุณหภูมิในห้องเรียนว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ โดยอาจจะสังเกตจากปฏิกิริยาของผู้เรียน เช่น ม้วนแขนเสื้อตลอดเวลา

7.2 พยายามจัดโต๊ะให้อยู่ในลักษณะที่สบาย ๆ

7.3 แน่ใจว่าแสงอาทิตย์ที่ส่องผ่านหน้าต่างไม่ทำให้ผู้เรียนเกิดปัญหาในการมองเห็นกระดานหรือสมุดบันทึก

การสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญของผู้มีอาชีพเป็นครูโดยวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ถึงแม้ว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้โดยไม่ต้องมีการสอน แต่ผลของการสอนที่มีต่อการเรียนรู้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ถ้าการสอนมีการวางแผนและจัดวางระบบอย่างดี มีประสิทธิภาพก็จะทำให้การเรียนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ กระบวนการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งถึงแม้หลักสูตรจะได้มีการวางแผนไว้อย่างดีแล้วก็ตาม แต่ถ้านำหลักสูตรไปใช้หรือการจัดการเรียนการสอนไม่ได้ดำเนินไปตามเป้าหมายที่กำหนดก็จะทำให้หลักสูตรไม่ประสบผลสำเร็จตรงตามเป้าหมาย จึงต้องมีการจัดการเรียนการสอนให้เป็นระบบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา. 2543 : 7) ดังที่สุนทร เอี่ยมเกษมสิน (2547 : 60) ได้ศึกษาเรื่องสภาพแวดล้อมในสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ตามความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง สถาบันฯ ควรปรับปรุงการเรียนการสอนผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (Video Conference) เนื่องจากเกิดปัญหาของเทคโนโลยีที่แพร่ภาพไม่ชัดเจน นอกจากนี้

สถาบันควรจัดสัดส่วนอาจารย์ให้เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษาและจัดอาจารย์ดูแล เอาใจใส่ นักศึกษาและปรับวิธีการสอนของอาจารย์

นอกจากนี้องค์ประกอบสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนยังประกอบไปด้วย หลักสูตร อุปกรณ์และสื่อการสอน ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาการของนักศึกษาและส่งผลให้นักศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการเรียนรู้ ดังนี้ (วิจิตร ศรีสอาน. 2519 : 8)

1. หลักสูตร เปรียบเสมือนตัวกำหนดกระบวนการและเป้าหมายในการที่จะพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต หลักสูตรระดับอุดมศึกษาจะแบ่งเป็น 2 ส่วน (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2540 : 12) คือส่วนที่เป็นพื้นฐานทั่วไป (General Education) เป็นการเน้นการสร้าง “ความเป็นคน” ให้แก่บัณฑิต หลักสูตรนี้จะทำหน้าที่สร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต เมื่อจบออกไปแล้วจะต้องประพฤติตัวดีในสังคม และหลักสูตรที่เป็นวิชาชีพ (Professional Education) คือหลักสูตรในส่วนที่เป็นวิชาเอก-วิชาโท เป็นส่วนที่จะสร้าง “ผู้ประกอบการวิชาชีพที่ดี” ซึ่งบัณฑิตจะต้องมีความรู้ทั้งทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติสามารถที่จะออกไปประกอบอาชีพ และช่วยเหลือสังคมได้

2. ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน การเรียนการสอนจะประสบผลสัมฤทธิ์สูงสุดถ้าผู้สอนรู้จักนำอุปกรณ์หรือสื่อการสอนเข้ามาช่วยในการสอน การใช้อุปกรณ์การสอนจะช่วยให้การเรียนการสอนได้เพราะเป็นเครื่องมือในการสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองขึ้นเท่าๆ กับที่จะมาช่วยให้ผู้เรียนสนใจ เข้าใจและจำบทเรียนได้ดี ในการเลือกสื่อการสอนเพื่อนำมาใช้ประกอบการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในการเรียนให้แน่นอน เพื่อใช้วัตถุประสงค์เป็นตัวชี้้นำในการเลือกสื่อ ซึ่ง กิดานันท์ มะลิทอง (2540 : 89) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ ดังนี้

1. สื่อนั้นต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาบทเรียนและจุดมุ่งหมายที่จะสอน
2. เลือกสื่อที่มีเนื้อหาถูกต้อง ทันสมัย น่าสนใจ และเป็นสื่อที่จะให้ผลต่อการเรียนการสอนมากที่สุด ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชานั้นได้ดีเป็นลำดับ
3. เลือกสื่อที่เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ความรู้ และประสบการณ์
4. สื่อนั้นสะดวกในการใช้ มีวิธีไม่ยุ่งยากซับซ้อนจนเกินไป
5. ต้องเป็นสื่อที่มีคุณภาพ มีเทคนิค มีการผลิตที่ดี มีความชัดเจน
6. มีราคาไม่แพงจนเกินไป หรือถ้าจะผลิตเองควรคุ้มกับเวลาและการลงทุน

จากงานวิจัยของกิ่งแก้ว เอี่ยมแฉล้ม (2542 : 72) ที่ศึกษาเรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนของคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ ตามทัศนะของนักศึกษา ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง และได้เสนอแนะเพิ่มเติมว่าครูผู้สอนควรนำเอาเทคนิคการสอน จิตวิทยาการเรียนการสอน และจัดหากิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชามาประกอบ

การสอน เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพ และควรสนับสนุนให้อาจารย์เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการสอนใหม่ๆ มากขึ้น

3. การวัดผลประเมินผล เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการเรียนการสอน เมื่อมีการเรียนการสอนไม่ว่าในระดับใดก็ตามจะต้องมีการวัดผลเพื่อทำหน้าที่ติดตามผลการปฏิบัติว่าได้ผลตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างไร ดังนั้น หลักสูตร การสอน การวัดผล จะเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษาที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันโดยตลอด นอกจากนั้น การวัดผลการศึกษาจะช่วยชี้ให้เห็นข้อบกพร่องหรือปัญหาต่างๆในการเรียนการสอน ก่อให้เกิดการแก้ไข เปลี่ยนแปลง เพื่อให้การเรียนการสอนได้ผลสมบูรณ์เต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนจะได้รับประโยชน์อย่างมากในการวัดผลการศึกษา (วิไล ตังทัตสวัสดิ์. 2536 : 23) ซึ่งการประเมินผลการศึกษาจะทำให้เห็นสิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างมิติของกระบวนการเรียนและผลของหลักสูตร การสอน และการให้คะแนนนั้นเป็นการประเมินที่จะช่วยให้หาวิธีการหรือแนวทางการสอนได้อย่างเหมาะสม (อรุณี โคตรสมบัติ. 2542 : 27 อ้างอิงจาก Bergquist. 1981: 78)

นอกจากนี้คุณภาพของอาจารย์นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพตรงตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ คุณภาพรวมถึงคุณวุฒิ ประสบการณ์ ความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ ความมีวัฒนธรรมและอารยธรรมรวมทั้งการอุทิศตนต่อภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบที่กำหนดไว้ด้วย ดังนั้นหากสถาบันอุดมศึกษาใดมีอาจารย์ที่มี “คุณภาพ” ย่อมสร้างผลผลิตตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้มาก ซึ่งจะเห็นได้จากแบบสอบถามบัณฑิตที่จบการศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศแคนาดาประมาณ 7,000 คน โดยแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะและวิธีการสอนอย่างไรให้ผู้เรียนเกิดศักยภาพ ว่ามีวิธีการสอนอย่างไรให้ผู้เรียนเกิดศักยภาพในการเรียนรู้ ตลอดจนการรู้หลักและวิธีในการถ่ายทอด และมีความเข้าใจในตัวผู้เรียน มีความรู้สึกซึ่งในศาสตร์ที่จะถ่ายทอด และผู้เรียนสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข (อดุลย์ วิริยเวชกุล. 2541 : 53)

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 69-70) ได้สรุปหน้าที่ของอาจารย์ผู้สอนไว้ดังนี้

1. หน้าที่การสอนและเผยแพร่วิชาการ ได้แก่ รับผิดชอบดำเนินการสอนรายวิชาให้ ลุล่วงไปด้วยดี รวมทั้งเผยแพร่วิชาการความรู้แก่ผู้สนใจอื่นๆ เช่น สอนวิชาต่าง ๆ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์นิเทศ เป็นวิทยากรเผยแพร่วิชาการแก่ประชาชน

2. หน้าที่ในการสนับสนุน และให้บริการการเรียน ได้แก่ รับผิดชอบดำเนินการจัดหา จัดหมวดหมู่ เก็บรักษา ซ่อมบำรุง และให้บริการเกี่ยวกับเครื่องมือ เครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ และอื่นๆ อันเป็นการสนับสนุนและให้บริการการเรียนการสอนของ สถานศึกษา ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่กระบวนการเรียนการสอนเป็นไปโดยราบรื่นและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น งานสื่อการสอน งานทดสอบ งานทะเบียนและวัดผล

3. หน้าที่การบริการและปกครองนักศึกษา ได้แก่ รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการให้การศึกษาแก่นักศึกษา เพื่อให้ดำเนินชีวิตในฐานะผู้เรียนได้อย่างราบรื่นและรวมถึงการให้การศึกษา นอกหลักสูตร แนะนำหรือแนะแนวทั้งด้านการศึกษา การเตรียมตัวเพื่ออาชีพ และการแก้ปัญหาส่วนตัว ทั้งยังรวมถึงการจัดระบบการปกครองดูแลนักศึกษาให้อยู่ในระเบียบ มีศีลธรรม และวัฒนธรรม เช่น อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว สารวัตรนักเรียน

4. หน้าที่การบริหารวิชาการ บุคลากรและสถาบัน ได้แก่ รับผิดชอบดำเนินการบริหาร และเป็นผู้จัดการในหน่วยงานย่อย เช่น ภาควิชาหรือแผนกวิชา และหน่วยงานใหญ่ๆ คือ สถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานเป็นไปโดยราบรื่นและเรียบร้อย ตามบทบาท และหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ทั้งในด้านวิชาการ บุคลากร ธุรการ และอื่นๆ ของหน่วยงานนั้นๆ เช่น หัวหน้างานทะเบียน หัวหน้างานฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานอาคารสถานที่

5. หน้าที่การพัฒนาสถาบัน ได้แก่ รับผิดชอบดำเนินการในเรื่องที่เป็นการสร้างความเจริญก้าวหน้าเฉพาะด้าน หรือเฉพาะเรื่องให้แก่หน่วยงานโดยรวม คือสถานศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายให้เป็นไปตามนโยบาย หรือหลักการที่ผู้บริหารสถาบันกำหนดให้ เช่น งานศูนย์ ข้อมูลกรรมการตรวจการจ้างงาน การซ่อมวัสดุอุปกรณ์

6. หน้าที่ธุรการและบริการทั่วไป ได้แก่ รับผิดชอบดำเนินการหรือกระทำการ เพื่อให้งานธุรการและด้านบริการทั่วไปของหน่วยงานย่อย เช่น คณะวิชาหรือแผนกวิชาและของหน่วยงานใหญ่ คือ สถานศึกษาเป็นไปโดยเรียบร้อยตามหลักการและมาตรฐานที่กำหนดไว้สำหรับหน่วยงานนั้นๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหรือสิ่งของภายในหน่วยงานเองและบุคคล หรือสิ่งของภายนอกหน่วยงาน

7. หน้าที่อื่นๆ ได้แก่ รับผิดชอบดำเนินการในหน้าที่ย่อยอื่นๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรได้รับการดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในบทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน หรือตามนโยบายหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาตามลำดับ

นอกจากนี้ สุพร ตั้งสมวรพงษ์ (2542 : 78-79) ยังกล่าวว่า อาจารย์ควรมีความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการของนิสิต ใจกว้าง ไม่แบ่งแยกระหว่างวิชาการและกิจกรรม เปิดโอกาสให้นิสิตได้ทำกิจกรรมที่หลากหลายตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ควบคู่ไปกับการเรียนการสอนในห้อง เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม นอกจากนี้ ควรจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมความสำเร็จทางวิชาการ เช่น อาจสนับสนุนส่งเสริมนิสิตที่เรียนดีโดยการให้ทุน จัดการสอน ซ้อมเสริม หรือจัดโปรแกรมพิเศษ ส่วน วิชัย วงษ์ใหญ่ (2540 : 1-25) ได้ให้ความเห็นว่า ผู้สอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต้องมีความรู้ที่จะสอนเป็นอย่างดี มีทัศนคติที่ดีต่อการสอน มีความเห็นอกเห็นใจผู้เรียน มีการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งมีความจริงใจระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับผู้เรียน และนฤมล ชันสัมฤทธิ์ (2542 : 23) ได้สรุปว่า ลักษณะของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่ดีควรเป็นผู้รอบรู้ มีความรู้ดี มีความรอบรู้

ในวิชาชีพของตน ค้นหาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีทักษะการสอนที่ดี มีเทคนิคในการจัดกิจกรรมการสอน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นอกจากนี้ควรเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี เป็นผู้ที่มีความสุข ร่างกายและจิตใจดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อครูและนักเรียนรวมทั้งบุคคลอื่นๆ เป็นผู้ตรงต่อเวลา ความเป็นประชาธิปไตย มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน และในรายงานการประชุมระดับชาติ นอกจากนี้ทบวงได้จัดสัมมนาเรื่อง “บัณฑิตไทยในอนาคต” โดยกล่าวถึงครูในยุคโลกาภิวัตน์ ควรมีคุณสมบัติดังนี้ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 : 119)

1. มีความรู้ในวิชาพื้นฐาน สามารถประสานสัมพันธ์ให้ศิษย์นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. รู้ในทิศทางของประเทศและทันเหตุการณ์โลก
3. สอนศิษย์ให้คิดวิเคราะห์และทำงานเป็น
4. เป็นผู้ส่งเสริม เชื่อมระหว่างวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและ

ความเป็นเอกลักษณ์ไทย

5. เป็นผู้ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย
6. ต้องประพฤติและปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับอาชีพครู
7. ต้องปรับปรุงตนเองให้ทันสมัย รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และ

การเมือง

การสอนที่ดีจะต้องมีการเตรียมตัวที่ดี แรมสเด็น (Ramsden. 1993 : 35-37) ได้

กล่าวถึงหลักการสอนที่ดี โดยได้ให้หลักการสอนที่มีคุณภาพ 6 ประการ ไว้ดังนี้

1. ความสนใจและการอธิบาย คุณภาพของการอธิบายของผู้สอนและการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ผู้สอนควรอธิบายภาพกว้างๆ และประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับเมื่อเรียนสำเร็จในวิชาที่อาจารย์สอน
2. การรับรู้การให้เกียรติผู้เรียนและวิธีการเรียนของผู้เรียน การสอนที่ดีไม่ควรทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนยากเย็น ผู้สอนควรใช้เวลากับผู้เรียน มีความสุขที่จะสอน
3. การประเมินที่เหมาะสมและการตรวจงาน ในการเรียนจะต้องมีการประเมินที่เหมาะสมไม่ควรวัดผลแต่สิ่งที่อาจารย์สอน แล้วให้ผู้เรียนท่องจำมาตอบ การประเมินควรปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และวิธีการสอน และเป็นธรรมชาติมากที่สุด
4. จุดมุ่งหมายของการสอนชัดเจนและท้าทายสติปัญญาผู้เรียน การสอนควรมีการอธิบายให้ผู้เรียนได้ทราบก่อนว่าจะเรียนอะไร อย่างไร เพื่อที่จะได้เข้าใจความคิดหลักของวิชานั้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกว่าวิชาที่เรียนนั้นชวนให้คิด น่าติดตาม และน่าค้นคว้าหาคำตอบต่อไป
5. ควบคุมอย่างอิสระและให้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในสาระที่จะเรียนรู้ โดยผู้เรียนมีอิสระในการเลือกหัวข้อที่จะศึกษาลึกลงไปมากขึ้น นอกจากนี้ผู้เรียนจะต้องมี

ส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การเรียนแบบแข่งขันหรือเรียนด้วยตนเองโดยอิสระมีโอกาสได้อภิปราย แสดงความคิดเห็น ทำรายงาน ค้นคว้าในสาระที่เกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย

6. เรียนรู้จากนักศึกษา อาจารย์ต้องวิเคราะห์นักศึกษา เรียนรู้จากนักศึกษาว่าไม่เข้าใจสาระตอนใดแล้วรีบนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยการพูดคุย การตรวจงาน หรือการสอน ซึ่งจะให้ผู้สอนได้ทราบว่า ผู้เรียนไม่เข้าใจตอนใดบ้าง เพื่อแก้ปัญหาความเข้าใจผิดได้อย่างรวดเร็ว

ดังที่กิตติพร พินิจการ (2548 : 74) ได้ศึกษาเรื่องทักษะของนิสิตที่มีต่อสภาพแวดล้อม คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ คณะฯ ควรจัดหลักสูตรที่ยืดหยุ่นต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ควรปรับวิธีการจัดการ โดยการเกลี่ยภาระงานของอาจารย์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ควรจัดและปรับปรุงสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ให้หลากหลาย และทันสมัย จัดให้มีหนังสือ และคอมพิวเตอร์เพื่อให้นิสิตได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลได้อย่างเพียงพอ

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน มีความสำคัญเนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งที่จะกระตุ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีผู้สอนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในกระบวนการศึกษา การสนับสนุน แนวทาง กระตุ้น และเอื้อให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถทางวิชาการได้อย่างเต็มที่ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันในอันที่จะก่อให้เกิดความรู้ ความสามารถ ทักษะและทัศนคติที่ดีแก่นักศึกษาต่อไป

สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร

การบริหารเป็นกิจกรรมของสังคมมนุษย์ เกิดขึ้นมาควบคู่กับการดำรงชีวิตของมนุษย์ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้สังคมมนุษย์ดำรงอยู่ได้อย่างสงบสุข โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ กิจกรรมหรืองานบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ การบริหารเป็นกระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การควบคุมสมาชิกขององค์การ และใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้ ดังที่ วิจิตร ศรีสอาน (2523 : 6) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหารเป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันทำกิจการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม

สุธี สิทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสิโยกฤษฎ์ (2541 : 6) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารไว้ ดังนี้

1. การบริหารนั้นได้เจริญเติบโตควบคู่กับการดำรงชีวิตของมนุษย์และเป็นทางช่วยให้มนุษย์ดำรงชีพออยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุก

2. จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลทำให้องค์กรต่างๆ ต้องขยายด้านการบริหารให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

3. การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการในด้านต่างๆ โดยเฉพาะในด้านอุตสาหกรรม ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

4. การบริหารเป็นกรรมวิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้า

5. การบริหารจะช่วยให้ทราบถึงแนวโน้มทั้งในด้านความเจริญและความเสื่อมของสังคมในอนาคต

6. การบริหารมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในสังกัด ฉะนั้นความสำเร็จของการบริหารจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองอยู่เป็นอันมาก

7. การบริหารมีลักษณะต้องใช้การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือ ซึ่งนักบริหารต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ และการวินิจฉัยสั่งการนี้เองที่เป็นเครื่องมือแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการบริหาร

8. ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นในครอบครัวหรือในสำนักงานย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างฉลาด

9. การบริหารกับการเมืองเป็นของคู่กัน ไม่อาจแยกจากกันโดยเด็ดขาด ฉะนั้นการศึกษาวិชาการการบริหาร จึงต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมทางการเมืองด้วย

งานบริหารมีความสำคัญมาก เพราะผู้บริหารเป็นฝ่ายที่เป็นผู้วางแผน กำหนดและดำเนินนโยบาย การจัดสรรงบประมาณ ตลอดจนจนออกกฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีผลบังคับใช้กับบุคลากรและนักศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาด้วยกัน

นอกจากนี้สุวพร ตั้งสมวรพงษ์ (2545 : 3) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมด้านการบริหารว่าเป็นสิ่งเร้าที่สำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลให้ระบบการบริหารมีประสิทธิภาพ เกิดความคล่องตัวในการดำเนินภารกิจต่างๆ นโยบายการบริหารงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ของสถาบัน ควรมีการสื่อสารให้นิสิตนักศึกษาทั่วไปในสถาบันได้รับทราบ เพราะเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นสำหรับนิสิตนักศึกษามาก นอกจากนี้ควรให้นิสิตนักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองด้วย การบริหารที่ดีต้องมีความยืดหยุ่น ไม่ยึดติดในรูปแบบมากเกินไป รูปแบบการจัดองค์กรควรจะมีมีความยืดหยุ่นพอที่จะปรับเปลี่ยนได้เสมอ ดังที่ ชญาภาณท์ นวลสิงห์ (2547 : 72) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนิสิตต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ พบว่านิสิตมีความพึงพอใจต่อ สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากนิสิตส่วนใหญ่มี

ความคิดเห็นว่า ไม่มีส่วนร่วมในการบริหาร ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นของนิสิตและเปิดโอกาสให้นิสิตมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ปลุกฝังให้นิสิตหวงแหนและรักสถาบัน รวมทั้งเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดงานกิจกรรมนิสิต

สรุปได้ว่าสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร เป็นการดำเนินงานด้านการบริหารของสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งนโยบาย กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีผลบังคับใช้กับนักศึกษา อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องในสถาบันอุดมศึกษา การบริหารต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา มีผลต่อนักศึกษาในสถาบันเป็นอย่างมาก

สภาพแวดล้อมด้านการบริการ

การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการบริหารนิสิตก็เป็นงานสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้นิสิตได้รับประสบการณ์นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน การจัดทำเนื้องานที่เอื้อจะส่งผลต่อการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดบริการวิชาการ การจัดบริการด้านสุขภาพ บริการให้คำปรึกษา แนะนำ บริการทุนการศึกษา บริการห้องสมุด บริการห้องแล็บคอมพิวเตอร์ บริการห้องปฏิบัติการ โดยคำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงของนิสิต มิใช่เพียงให้นิสิตเกิดความพึงพอใจเท่านั้น แต่ยังคงมุ่งที่จะเอื้ออำนวยความสะดวกให้นิสิตเกิดการเรียนรู้มากที่สุด ดังที่ เพ็ญแข ประจันปัจฉิก และสุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2540 : 75-82) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในด้านการบริการของมหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตมีความต้องการดังนี้ 1) นิสิตต้องการบริการจากกองบริการในระดับสูงสุด คือ การอำนวยความสะดวกในการลงทะเบียน ความรวดเร็วในการลงทะเบียน และการกำหนดการลงทะเบียนที่แน่นอนและปฏิบัติจริง 2) นิสิตต้องการการบริการจากสำนักคอมพิวเตอร์ในระดับสูงสุด คือ การประสานงานกับหน่วยงานอื่นให้มีการแจ้งผลการเรียนให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว 3) นิสิตมีความต้องการบริการจากหอสมุดกลางในระดับสูงสุด คือ ต้องการสื่อ และสิ่งพิมพ์ที่ทันสมัย การจัดหาคอมพิวเตอร์สำหรับการสืบค้นข้อมูลด้วยตนเองไว้ในห้องสมุด รวมทั้งปรับระบบห้องสมุดให้ทันสมัย 4) ด้านบริการจากกองกิจการนิสิตมีความต้องการในระดับสูงสุด ได้แก่ การร่วมมือกับมหาวิทยาลัยปรับปรุงโรงอาหารทั้งด้านสภาพแวดล้อมและการบริการให้อยู่ในระดับที่ดี และการจัดหาสถานที่พักผ่อนและที่ว่างสำหรับทำกิจกรรมให้นิสิตมีจำนวนเพียงพอกับความต้องการ 5) ด้านการบริการจากคณะ ได้แก่ ความสะดวกในการใช้ติ๊กเรียน และการขจัดปัญหาที่มีในติ๊กเรียน 6) การปรับปรุงสภาพแวดล้อมของคณะฯ ให้อยู่ในสภาพดี รวมทั้งการดูแลความสะอาด การดูแลอุปกรณ์การเรียนการสอนให้มีความสะดวก การปรับปรุงห้องเรียน และห้องพักนิสิต รวมไปถึงการจัดหางบประมาณเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน การวิจัย และการจัดบริการด้านห้องสมุด

สำหรับงานบริการและสวัสดิการต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีเพื่อบริการนิสิต นักศึกษา สรุปได้ดังนี้ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2530 : 100)

1. บริการด้านทุนการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือนักศึกษาที่ยากจนให้สามารถศึกษาเล่าเรียนต่อไปได้ ซึ่งทุนการศึกษามีหลายประเภท โดยแต่ละประเภทมีวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะ ทุนการศึกษาที่สำคัญที่สถาบันอุดมศึกษาควรจัดสรรไว้เพื่อเป็นสวัสดิการของนักศึกษา ได้แก่ ทุนขาดแคลนทุนทรัพย์ ทุนทำงาน ทุนฉุกเฉิน และทุนยืมบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านทุนการศึกษาควรเป็นนักแนะแนว เพื่อให้สามารถให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาที่เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงิน การจัดสรรทุนการศึกษาให้นักศึกษานั้น ควรกระทำโดยคณะกรรมการพิจารณาทุนการศึกษา โดยมีข้อมูลและหลักฐานต่างๆ เพื่อให้สามารถจัดสรรทุนให้แก่นักศึกษาที่มีความยากจนเพื่อช่วยให้นักศึกษาได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนจนสำเร็จการศึกษา นอกจากนั้น การติดตามประเมินผลผู้ที่ได้รับทุนการศึกษาก็มีความสำคัญมาก ซึ่งหน่วยทุนการศึกษาต้องดำเนินการเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาในด้านการเงิน หรือการให้ทุนการศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา และเจตนารมณ์ของผู้บริจาคทุนการศึกษา (สำเนา ขจรศิลป์. 2537 : 156-157) ดังที่พูลศิลป์ เกสร (2536 : 82-83) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการบริการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตกรุงเทพมหานคร ตามทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา พบว่า การจัดบริการนักศึกษาในเรื่องการบริหารเงินยืมเพื่อการศึกษาในกรณีเดือดร้อนยังมีความเหมาะสมน้อย ส่วนในด้านการบริการให้ทุนนักศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีทุนอุดหนุนเพื่อช่วยเหลือนักศึกษา และทุนที่ได้รับบริจาคเป็นครั้งคราวมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา นอกจากนี้ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้กล่าวเพิ่มเติมว่าหน่วยทุนการศึกษาควรสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถดำเนินงานตามนโยบายของสถาบัน โดยการช่วยให้นักศึกษามีรายได้ใช้จ่ายระหว่างปิดภาคเรียนและนอกเวลาเรียน และยังทำให้เกิดความมั่นใจในตัวเองสูงขึ้น ในส่วนของการจัดหางานให้นักศึกษาหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว สถาบันอุดมศึกษาควรจัด ดังนี้ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2530 : 124-125)

1. เป็นศูนย์กลางระหว่างนายจ้างและนักศึกษา
2. เก็บรวบรวมหนังสือ เอกสาร ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดแรงงานต่างๆ เพื่อให้นักศึกษาได้นำมาศึกษาค้นคว้า
3. บริการตอบคำถามหรือช่วยแนะนำตลาดแรงงานต่างๆ
4. จัดบริการแนะแนวอาชีพ ทั้งเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล
5. ประชาสัมพันธ์แหล่งงานต่าง ๆ ให้นักศึกษาทราบ

นอกจากนี้ สำเนา ขจรศิลป์ (2537 : 156-157) ยังกล่าวเพิ่มเติมว่า เงินเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะได้มาซึ่งปัจจัยในการดำรงชีพขั้นพื้นฐาน 4 ประการ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม

ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ในการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้น นักศึกษายังต้องจ่ายเงินเพื่อการศึกษาเป็นค่าหน่วยกิต ค่าธรรมเนียม ค่าอุปกรณ์ ค่าตำรา และอื่นๆ หากนักศึกษาขาดแคลนเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย นักศึกษาย่อมมีปัญหามากมายทำให้นักศึกษาเกิดความวิตกกังวล และขาดสมาธิในการศึกษาเล่าเรียน นักศึกษาบางคนอาจหยุดเรียนกลางคัน การช่วยเหลือนักศึกษาในด้านการเงินโดยจัดเป็นการศึกษา จึงเป็นสวัสดิการพื้นฐาน ที่สำคัญที่สถาบันอุดมศึกษาควรจัดให้นักศึกษา

2. บริการด้านสุขภาพ โดยทั่วไปมักมีเป้าหมายหลักในการบริการด้านสุขภาพ ดังนี้ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2541 : 11-27)

1. ให้บริการปัจจุบันพยาบาลและบริการตรวจรักษาโรคที่มีคุณภาพดีแก่นักศึกษาและบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา
2. มีมาตรการในการป้องกันโรคระบาดในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
3. ให้บริการด้านเภสัชกรรมที่จำเป็นแก่นักศึกษาและบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา
4. ให้บริการหรือติดต่อบริการทันตกรรมที่มีคุณภาพดีแก่นักศึกษาและบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา
5. ให้บริการหรือติดต่อบริการจิตเวชที่มีคุณภาพดีแก่นักศึกษาและบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา

ดังที่ สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2537 : 72-74) ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การบริการสุขภาพเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งที่จะต้องจัดบริการแก่นักศึกษา เพราะการรักษาสุขภาพที่ดีย่อมทำให้ผู้เรียนมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ อันจะเป็นผลให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน การบริการสุขภาพในสถาบันอุดมศึกษา ควรมีขอบเขตดังนี้

1. บริการในด้านการป้องกัน ได้แก่ การตรวจร่างกายเมื่อสมัครเข้าเป็นนักศึกษา การตรวจร่างกายประจำปี
2. บริการด้านสุขภาพจิต เพื่อให้การปรึกษาด้านสุขภาพจิตแก่นักศึกษา
3. บริการสร้างภูมิคุ้มกัน ได้แก่ การฉีดยาเพื่อให้มีภูมิคุ้มกันโรค
4. บริการรักษาพยาบาล เพื่อบริการในด้านการปฐมพยาบาล หรืออาการป่วยที่เจ้าหน้าที่ช่วยรักษาได้
5. บริการเวชศาสตร์การกีฬา เพื่อป้องกันการบาดเจ็บอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุในการเล่นกีฬาของนักศึกษาและบุคลากรของสถาบัน
6. บริการสุขาภิบาลและความปลอดภัย เพื่อให้สภาพแวดล้อมในสถาบัน ซึ่งรวมทั้งสถานที่เรียน ที่พักอาศัย ที่รับประทานอาหาร ที่พักผ่อนหย่อนใจ สะดวก สะอาดถูกสุขลักษณะ และปลอดภัย

7. บริการให้การศึกษาทางด้านสุขภาพศาสตร์ เพื่อเป็นสิ่งที่จะช่วยให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง อันจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อตัวนักศึกษาและครอบครัวของนักศึกษา ซึ่งกระทำได้หลายวิธี เช่น การเขียนบทความ การประชุมชี้แจง และการสอนในชั้นเรียน เป็นต้น

ซึ่งประสงค์ วงศาโรจน์ (2541 : 87) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพแวดล้อมวิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา พบว่า การบริการด้านสุขภาพมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง การให้บริการแก่นักศึกษาในบางเรื่องทำได้ดีแค่พอสมควร เช่น การบริการด้านการรักษาพยาบาล ทางวิทยาลัยได้จัดเจ้าหน้าที่ให้การปฐมพยาบาลแก่นักศึกษาที่เจ็บป่วยหรือบาดเจ็บจากการกีฬาและบริการส่งนักศึกษาที่เจ็บป่วยหนักไปยังโรงพยาบาล แต่การจัดบริการบางประการอาจยังไม่เหมาะสมตามความคาดหวังของบุคลากรทั้งสามกลุ่ม

3. บริการแนะแนว เป้าหมายหลักของการบริการแนะแนวเป็นการบริการให้คำปรึกษาที่มีคุณภาพดี ทั้งการปรึกษาเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มแก่นักศึกษา ทั้งทางด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัว และสังคม ช่วยให้นักศึกษาสามารถวางแผนการศึกษาและแผนการประกอบอาชีพได้ นอกจากนี้ยังช่วยให้นักศึกษาได้ทำงานที่ตรงกับความสามารถและความสนใจของนักศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ในการจัดบริการแนะแนวในสถาบันอุดมศึกษานั้น หัวหน้าบริการแนะแนวหรือหัวหน้างานแนะแนวควรมีหลักการที่สำคัญเพื่อใช้ในการดำเนินการจัดบริการแนะแนวให้บรรลุวัตถุประสงค์ หลักการดังกล่าวมีดังต่อไปนี้ (สำเนา ขจรศิลป์. 2537 : 237-238)

1. การแนะแนวเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงอุดมศึกษา
2. การดำเนินงานของบริการแนะแนวควรสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา
3. การแนะแนวควรมีจุดมุ่งหมายทั้งการป้องกันปัญหาการแก้ปัญหา และการส่งเสริมพัฒนาในด้านต่างๆ ของนักศึกษา
4. ผู้ทำหน้าที่แนะแนว (Counselors) ต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม ได้รับการศึกษาในด้านการแนะแนวทั้งด้านทฤษฎี และการฝึกปฏิบัติ
5. การแนะแนวเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาหลายฝ่าย ผู้ทำหน้าที่แนะแนวต้องร่วมมือประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
6. บริการแนะแนวเป็นเรื่องใหม่ของสถาบันอุดมศึกษาไทย จึงควรประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้นักศึกษาและอาจารย์มีความเข้าใจบริการแนะแนวเป็นอย่างดี
7. ควรจัดบริการแนะแนวให้มีความสมบูรณ์ ทั้งในด้านบุคลากร ข้อมูล และแบบทดสอบ
8. ควรจัดบริการแนะแนวให้มีขอบเขตของบริการที่เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา

9. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถาบัน อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

ลักษณะหรือวิธีการแนะแนวอาจแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบคือ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2530 : 130)

1. การแนะแนวเป็นรายบุคคล เป็นกระบวนการหรือกลวิธีต่างๆ ที่ผู้แนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษานำมาใช้ เพื่อช่วยนักศึกษาแต่ละคนให้สามารถเข้าใจตนเอง เข้าใจโลก สามารถตัดสินใจเลือกแนวปฏิบัติ สามารถปรับตัวหรือแก้ปัญหาและพฤติกรรมต่างๆ ได้ด้วยตนเองอย่างถูกต้อง

2. การแนะแนวเป็นหมู่ คือกระบวนการหรือกลวิธีต่างๆ ที่ผู้แนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษานำมาใช้ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาหลายคนที่มีปัญหาหรือมีความต้องการร่วมกัน หรือคล้ายคลึงกัน เพื่อช่วยให้แต่ละคนในกลุ่มเดียวกันได้ผ่อนคลายความกังวลใจที่ตนมีอยู่ เมื่อได้รับฟังหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยให้นักศึกษาในกลุ่มได้มีโอกาสร่วมกันคิดแก้ปัญหาหรือค้นหาสาเหตุและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหานั้น

ในขณะที่ ประสงค์ วงศาโรจน์ (2541 : 97) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การจัดบริการแนะแนวไม่เพียงพอแก่จำนวนนักศึกษา และบรรยากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้บริการ และได้เสนอแนะว่า ควรจัดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติหน้าที่และจัดพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านนี้ให้มีความรู้ความสามารถด้วยการให้เข้ารับการฝึกอบรมหรือศึกษาดูงานและที่สำคัญต้องจัดหาทรัพยากรสนับสนุนให้เพียงพอ โดยผู้บริหารควรวางแผนจัดสรรงบประมาณทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อการปรับปรุงพัฒนางานแนะแนวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. บริการหอพัก เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ที่ช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาบรรลุเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากในแต่ละวันนักศึกษาจะใช้เวลาอยู่ในบริเวณหอพักมากกว่าในสถานที่อื่นๆ ในสถาบันอุดมศึกษา จึงต้องมีการจัดหอพักนักศึกษาให้เป็นที่พักอาศัยที่มีความสะดวกสบายและมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน และการพัฒนานักศึกษาในด้านต่างๆ ให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ ซึ่งสำเนาวั ขจรศิลป์ (2537 : 21-25) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการหอพักนิสิตว่าหอพักแต่ละแห่งจะแตกต่างกันไปตามปรัชญาการศึกษาของแต่ละสถาบัน โดยทั่วไป วัตถุประสงค์ของหอพักนิสิต สรุปได้ดังนี้คือ

1. เพื่อให้บริการด้านที่พักอาศัยที่สะดวก และปลอดภัยแก่นิสิตที่มาจากภูมิลำเนาอื่น
2. เพื่อให้บริการอาหารที่มีคุณภาพ ถูกสุขลักษณะ และราคายุติธรรม
3. เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้การสอนภายนอกชั้นเรียนให้แก่นิสิต
4. เพื่อช่วยเสริมสร้างทักษะทางสังคมให้แก่นิสิต
5. เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในด้านประชาธิปไตยให้แก่นิสิต

6. เพื่อช่วยให้นิสิตมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมนันทนาการ และเพื่อพัฒนานิสิตด้านร่างกาย

7. เพื่อส่งเสริมให้นิสิตร่วมกันทำกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาการในชีวิตประจำวัน

8. เพื่อช่วยให้นิสิตได้มีโอกาสรับการพัฒนาให้เป็นคนที่สมบูรณ์

ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัย (2541 : 11-27) มีเป้าหมายของการบริการหอพัก ดังนี้

1. ให้บริการที่พักรักษาที่มีความสะอาด สะดวกสบายและปลอดภัยแก่นักศึกษาในรายคาบธรรม

2. มีสิ่งอำนวยความสะดวกและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษา เช่น จัดที่นั่งอ่านหนังสือ จัดคอมพิวเตอร์ให้นักศึกษาใช้อย่างเพียงพอ จัดห้องบรรยายและห้องสอนทบทวนขนาดเล็ก มีโทรทัศน์ โทรศัพท์ประจำหอพัก เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสาร มีน้ำดื่มที่สะอาดไว้บริการ มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในห้องพักอย่างเพียงพอ เป็นต้น

3. มีสภาพแวดล้อมและกิจกรรมเพื่อช่วยพัฒนานักศึกษา มีระบบที่ปรึกษาหอพัก โดยให้มีที่ปรึกษาประจำแต่ละหอพัก เพื่อจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมพัฒนานักศึกษาในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาการปกครองตนเอง การรู้จักอยู่ร่วมกับคนอื่น การสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น การวางแผนด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ การพัฒนาคุณธรรม และการพัฒนาด้านร่างกาย เป็นต้น

ดังที่ มาณี ไชยธีรานุวัฒน์ศิริ (2543 : 1) ที่ศึกษาเรื่องหอพักกับการพัฒนานิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่า หอพักนิสิตนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดบริการสวัสดิการเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาที่มีแนวคิดและกระบวนการในลักษณะของการสร้างบุคลิกลักษณะของนิสิตนักศึกษาให้เกิดขึ้น การฝึกฝนรักษาหล่อหลอมให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์คงอยู่จนกลายเป็นวิถีชีวิตที่ยึดถือเป็นบรรทัดฐานของบุคคล

5. บริการอาหาร การบริการอาหาร เป็นบริการที่ช่วยให้นักศึกษาได้รับประทานอาหารที่มีคุณภาพถูกหลักโภชนาการ ราคาเหมาะสม การจัดสถานที่สะอาดและสะดวกสำหรับนักศึกษาอาหารเป็นสิ่งที่ร่างกายขาดเสียมิได้ สุขภาพร่างกายมีผลโดยตรงต่อการศึกษาเล่าเรียน ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า อาหารเป็นสิ่งจำเป็นต่อการศึกษาของนักศึกษา ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ จะต้องตระหนักและให้ความสนใจอย่างจริงจัง โดยให้บริการในเรื่องอาหารแก่นิสิตและบุคลากร ดูแลร้านอาหารต่างๆ ให้ปฏิบัติตามสัญญาของมหาวิทยาลัยเพื่อให้เกิดความสะอาด ปลอดภัยแก่นิสิต โดยคอยแนะนำผู้ประกอบการร้านอาหารให้ดำเนินการทางโภชนาการให้ถูกต้องตาม สุขลักษณะทั้งด้านความสะอาด คุณภาพอาหาร ปริมาณและราคา รวมทั้งดำเนินการให้ผู้ประกอบการร้านอาหารทุกร้านตรวจสอบสุขภาพประจำปีทุกปีอีกด้วย (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2543 : 30)

นอกจากนี้ การจัดบริการอาหารในสถาบันการศึกษา เช่น วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย นอกจากจะเป็นแหล่งที่นักศึกษาแสวงหาความรู้แล้ว บางแห่งยังมีการจัดบริการอาหารให้นักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยอีกด้วย โดยมีแนวคิดเริ่มต้นมาจากสถาบันการศึกษาในประเทศอังกฤษ ซึ่งยึดถือคติว่า การที่สร้างคนให้มีคุณภาพนั้น จะต้องให้คนเหล่านั้นกินอยู่ดีเสียก่อน มหาวิทยาลัยจึงจัดบริการด้านการเรียนการสอนไปพร้อมกับการให้บริการอาหารและที่พักอาศัย การจัดบริการอาหารในมหาวิทยาลัย อาจจะเป็นในลักษณะที่มหาวิทยาลัยมีครัวเพื่อดำเนินการบริการอาหารเอง หรือให้เอกชนเข้ามาดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยคอยควบคุมให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายของมหาวิทยาลัย ในลักษณะหลังนี้สามารถกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันในด้านการให้บริการ ทำให้เกิดความหลากหลายของรายการอาหารและราคาถูกลง เกิดผลดีแก่ผู้รับบริการอาหาร (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2539 : 9)

โรงอาหารจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญของความสมบูรณ์ในการบริการอาหาร เพราะถ้าปราศจากโรงอาหารให้นักศึกษามาร่วมกันรับประทานอาหารในที่แห่งเดียวกันแล้ว การควบคุมในเรื่องความเป็นระเบียบและพฤติกรรมต่างๆ ก็เป็นไปได้ยากและไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โรงอาหารที่เหมาะสมและสามารถจะทำให้การบริการบรรลุเป้าหมายได้ควรจะเป็น ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2539 : 403 -404)

1. อยู่ติดกับห้องครัว เพื่อสะดวกแก่การขนส่งอาหารและการเก็บล้าง ไม่ว่าจะเป็นการบริการชนิดใด ห้องประกอบอาหารและส่วนที่เสิร์ฟอาหารควรจะอยู่ในพื้นที่เดียวกัน
2. สภาพแวดล้อมเป็นที่ร่มรื่น มีร่มเงาต้นไม้บริเวณรอบๆ สะอาดปราศจากกลิ่นต่างๆ
3. มีขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักศึกษาเพื่อไม่ให้แออัด
4. โรงอาหารที่มีพื้นที่กว้างพอควรจัดการนั่งให้เป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน
5. ถ้าไม่มีผ้าปูโต๊ะ ควรเลือกวัสดุที่ทำความสะอาดง่ายแทน จำนวนโต๊ะและที่นั่งหรือเก้าอี้ให้มีพอสำหรับนักศึกษาทุกคน
6. ควรมีอ่างล้างมือ และผ้าเช็ดมือแขวนไว้ใกล้กัน
7. จัดหาที่ทิ้งขยะที่มีฝาปิดวางเป็นระยะ
8. จัดหาน้ำดื่มที่สะอาด ถูกสุขลักษณะอนามัย

นอกจากนี้กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ (2538 : 417-418) ได้กล่าวถึงหลักการจัดบริการอาหารของมหาวิทยาลัยที่ควรยึดเป็นหลัก ดังต่อไปนี้

1. จัดให้นิสิตได้รับอาหารที่ถูกส่วน และมีคุณค่าครบตามหลักโภชนาการ
2. จัดให้นิสิตได้รับประทานอาหารด้วยความประหยัด ไม่มุ่งหากำไร
3. มุ่งให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา

ในขณะที่ ชญาภาณท์ นวลสิงห์ (2547 : 72) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนิสิตต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ พบว่ามหาวิทยาลัยควรปรับปรุงเรื่อง

อาหารที่ให้บริการ ที่มีไม่เพียงพอ สกปรก และมีสารปนเปื้อน นอกจากนี้ควรปรับปรุงในเรื่องน้ำอุปโภค บริโภค เนื่องจากน้ำสกปรกมาก มีตะกอนแดงและมีกลิ่น

6. บริการห้องสมุด ห้องสมุดมีบทบาทสำคัญสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการเสมอมา เนื่องจากห้องสมุดเป็นศูนย์รวมแห่งวิชาการทั้งปวง ที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น นิสิตสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างกว้างขวาง และยังเป็นแหล่งที่จะปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และรู้จักใช้เวลาว่างแก่นิสิต (กาญจนา ศรีภาพสินธุ์. 2538 : 473) ดังที่ พวา พันธุ์เมฆา (2535 : 2-3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของห้องสมุดว่า ในสถาบันการศึกษาไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย จะเห็นว่านักเรียน นิสิต นักศึกษา ครู อาจารย์ และนักวิจัย ต่างต้องใช้สารนิเทศเพื่อการเรียน การสอน และการวิจัยค้นคว้า อยู่ตลอดเวลา สถาบันการศึกษาทุกแห่งจำเป็นต้องจัดสร้างที่เก็บสารนิเทศ ที่เรียกว่า ห้องสมุด เพื่อรวบรวม สารนิเทศต่าง ๆ ในรูปแบบหลากหลายไว้ให้บริการแก่ผู้ใช้ โดยตัวห้องสมุดแล้วมีความสำคัญอยู่หลายประการ คือ

1. ห้องสมุดเป็นแหล่งรวมสรรพความรู้ทั้งหลายในโลกเอาไว้
2. ห้องสมุดเป็นสถานที่ที่ทุกคนสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้อย่างเสรีตามความสนใจ
3. ห้องสมุดช่วยปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการค้นคว้า
4. ห้องสมุดช่วยส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
5. ห้องสมุดช่วยให้ผู้ใช้มีความรู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ

ดังที่ เพ็ญแข ประจวบปัจฉิก และสุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2540 : 75 - 82) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในด้านการบริการของมหาวิทยาลัย พบว่านิสิตมีความต้องการบริการจากหอสมุดกลางในระดับสูงสุด คือต้องการสื่อและสิ่งพิมพ์ที่ทันสมัย การจัดหาคอมพิวเตอร์สำหรับการสืบค้นข้อมูลด้วยตนเองไว้ในห้องสมุด รวมทั้งปรับระบบห้องสมุดให้ทันสมัย

สรุปได้ว่าสภาพแวดล้อมด้านบริการต่างๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาจัดให้แก่มวลสมาชิก เช่น บริการทุนการศึกษา บริการสุขภาพ บริการแนะแนว บริการหอพัก บริการอาหาร และบริการห้องสมุด เป็นงานหลักที่เกี่ยวข้องกับทุกฝ่าย ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสนใจจัดบริการให้เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา โดยผู้เกี่ยวข้องต้องจัดสภาพแวดล้อมด้านบริการให้เอื้ออำนวย และให้ความสะดวกสบายแก่นักศึกษาในด้านความเป็นอยู่ในขณะที่ศึกษาอยู่ในสถาบัน เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคลจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา

สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน

สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน หมายถึง ลักษณะกลุ่มเพื่อน (Peer Group) ซึ่งเป็นลักษณะของวัยรุ่นทั่วไปที่มีความต้องการที่จะอยู่ในกลุ่มเพื่อน เพราะกลุ่มเพื่อนให้ความมั่นใจและยอมรับพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคล ทำให้มีความสบายใจ มีความสุข และกลุ่มเพื่อนนี้ยังมีอิทธิพลทำให้นักศึกษามีความเชื่อ และมีพฤติกรรมไปตามลักษณะกลุ่มที่แต่ละบุคคลยึดอยู่ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีดังนี้ (วินู ทองพวง. 2542 : 15 ; อ้างอิงจาก วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2530 : 45-46)

1. เป็นกลุ่มที่จะประสานชีวิตจากสังคมในบ้านไปสู่สังคมมหาวิทยาลัยทำให้นักศึกษารู้สึกว่าตนเองประสบความสำเร็จในด้านใดด้านหนึ่ง
2. เป็นกลุ่มที่จะสนับสนุน และเป็นเครื่องมือให้บรรลุเป้าหมายของพุทธิปัญญาของการศึกษาในมหาวิทยาลัย
3. เป็นกลุ่มที่สนับสนุนสนองอารมณ์ จิตใจ และความต้องการของนักศึกษาซึ่งอาจจะไม่ตรงกับอาจารย์ ห้องเรียน และมหาวิทยาลัย
4. เป็นกลุ่มที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาเรียนรู้และเข้าใจชีวิตการอยู่ร่วมกัน การสมาคม และการทำงานกับคนที่มีภูมิหลังแตกต่างกันได้ดี
5. กลุ่มเพื่อนอาจช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ กระตุ้นให้เกิดความคิดหรือประสบการณ์ใหม่ ให้กำลังใจในการเปลี่ยนแปลงของนิสัยหรือในทางกลับกันกลุ่มเพื่อนก็อาจจะช่วยกันบำรุงรักษาสภาพที่คงเดิมไว้ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงอะไรก็ได้
6. นักศึกษาที่เรียนไม่ค่อยดีหรือมีความผิดหวัง กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้เขาเลือกทางออกทางอื่นหรือช่วยให้เขามีภาพพจน์ในทางบวก โดยที่จะสนับสนุนให้ความสนใจต่อสิ่งอื่นที่ไม่ใช่การศึกษา

7. องค์การบริหารนักศึกษามักจะมีหน้าที่เป็นพรรคพวกของนิสิตแต่ละคน

สุพร ตั้งสมวรพงษ์ (2545 : 3-4) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และพัฒนาการทางสังคม การเลือกคบเพื่อน เทคนิคการปรับตัว และอุดมคติในการเลือกคู่ครอง เป็นต้น เพราะนิสิตและนักศึกษาวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการสังคม ต้องการมีเพื่อน และมีความสัมพันธ์กับเพื่อนมากกว่าครอบครัว ดังนั้นสภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อนจะมีบทบาทต่อทัศนคติ สติปัญญา ความรู้ความสามารถ และบุคลิกภาพของนิสิตนักศึกษา ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษามาก เพราะเพื่อนสามารถให้กำลังใจได้ทั่วไป ซึ่งไม่สามารถหาได้จากอาจารย์ เช่น เพื่อนร่วมกลุ่มสามารถช่วยเหลือเกื้อกูลด้านวัตถุประสงคในการเรียนและวิชาการได้ ช่วยทำให้นิสิตนักศึกษามีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยฝึกการเข้าสังคมและสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัว ซึ่งจะส่งผลต่อการช่วยเหลือกันในระหว่างการทำงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วินู ทองพวง. (2542 : 36) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อม

วิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพมหานครตามทัศนะของอาจารย์และนักศึกษา พบว่า ลักษณะการเรียนในระดับอุดมศึกษานั้น มีความแตกต่างจากระดับอื่นๆ อยู่มาก กล่าวคือ นักศึกษาจะไม่ได้เรียนเต็มวันทุกวัน อาจมีบางวันบางชั่วโมงที่ไม่ได้เรียน จึงทำให้นักศึกษามีเวลาว่างที่ไม่ได้เข้าห้องเรียนมากขึ้น นักศึกษาจะมีความเป็นอิสระในการใช้เวลาว่างไปในทางที่ตนพอใจ ซึ่งบางคนอาจจะทบทวนบทเรียน อาจไปทำธุรกิจส่วนตัวนอกบริเวณมหาวิทยาลัย หรือเล่นกีฬา ซึ่งการใช้เวลาว่างนี้อาจจะใช้ทำกิจกรรมส่วนตัวคนเดียวหรือเป็นกลุ่มก็ได้ การใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมหรือแสดงออกในความต้องการของนักศึกษานั้น กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลที่จะนำไปในทางที่ดีหรือในทางเลื่อมก็ได้

ในขณะที่ ประสงค์ วงศาโรจน์ (2541 : 94-98) ได้ศึกษาเรื่องสภาพแวดล้อมวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสมุทรสาครในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนนักศึกษาในแต่ละชั้นปีบางกลุ่มไม่ค่อยมีความสัมพันธ์กัน รวมทั้งไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมทั้งทางด้านวิชาการหรือด้านอื่นๆ ส่งผลให้นักศึกษาเกิดความไม่เข้าใจกัน ประกอบกับผู้บริหารและอาจารย์ไม่เอาใจใส่ ทำให้ไม่เข้าใจปัญหาของนักศึกษาอย่างลึกซึ้ง และได้เสนอแนะว่าควรส่งเสริมให้นักศึกษาทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งจะส่งผลให้มีความรับผิดชอบร่วมกันมากขึ้น มีกิจกรรมนันทนาการ ส่งเสริมให้การพบปะสังสรรค์ รวมทั้งจัดกิจกรรมกีฬา เน้นความสามัคคี มีน้ำใจ เสียสละ อดทน นอกจากนี้อัจฉรา สุขารมณ และพรณี บุญประกอบ (2542 : 28) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่สัมพันธ์กับภาวะเครียดในการเรียนของนิสิต พบว่า สังคมกลุ่มเพื่อนนั้นมีอิทธิพลต่อนิสิตหลายด้าน เช่น ด้านการเรียน ความประพฤติ ทัศนคติ และค่านิยม รวมทั้งการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยของนิสิต ถ้าสภาพแวดล้อมกลุ่มเพื่อนดีจะทำให้นิสิตมีความรัก ความผูกพัน ความสามัคคี และช่วยเหลือกันทั้งในด้านการเรียน และการปรับตัวของนิสิต ทำให้ปราศจากความเครียด และประสบผลสำเร็จในการเรียนในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอำพัน อ่องเอี่ยม (2541 : 140) ที่ศึกษาเรื่อง สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยศรีปทุม ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อน ผู้บริหารและอาจารย์มีทัศนคติอยู่ในระดับมาก โดยมีความเห็นว่า โดยรวมนักศึกษามีความรักใคร่ ผูกพันกันดี สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนๆ ได้ดี นักศึกษาให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกันในเรื่องการเรียนเป็นอย่างดี นอกจากนี้ นักศึกษามีการแข่งขันด้านการเรียนระหว่างเพื่อนในกลุ่ม

สรุปได้ว่าสังคมกลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตอยู่ในสถาบันการศึกษา โดยจะเข้ามามีบทบาทที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิต และพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คอยช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งด้านการเรียนตลอดจนปัญหาต่างๆ ทำให้นิสิตนักศึกษาเกิดความมั่นใจในตนเองและสามารถประพฤติตนเป็นคนดีในสังคมได้ต่อไป

การจัดการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกรมศิลปากร มีจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีทางด้านช่างศิลป์ นาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ทั้งไทยและสากล และศิลปวัฒนธรรม ดังนั้นสถาบันจึงมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและยกระดับการศึกษาด้านวิชาการ วิชาชีพ และวิชาชีพพิเศษด้านศิลปวัฒนธรรม ช่างศิลป์ นาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์แก่นักศึกษาที่สำเร็จจากวิทยาลัยนาฏศิลป์และวิทยาลัยช่างศิลป์ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พัฒนาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในงานด้านศิลปะ ด้านช่างศิลป์ นาฏศิลป์ และดุริยางคศิลป์นำไปสู่อาชีพครูศิลปะ ศิลปิน นักวิชาการทางศิลปะและนักบริหารวิชาชีพเพื่อพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตทั้งด้านวิชาการ คุณธรรม บุคลิกภาพ และพลานามัย ควบคู่ไปกับด้านศิลปวัฒนธรรม และพัฒนา การเรียนการสอน การค้นคว้า การสร้างสรรค์ไปสู่ความเป็นเลิศทางศิลปะเพื่อให้บริการสังคมทางด้านวิชาการต่าง ๆ ที่มีการเรียนการสอนในสถาบัน (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. 2544 : 25)

สำหรับจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอนโดยมีเป้าหมายที่จะผลิตบัณฑิตให้มีความรู้คู่คุณธรรม รอบรู้ในงานศิลปะด้านช่างศิลป์ นาฏศิลป์ และดุริยางคศิลป์ เพื่ออนุรักษ์ พัฒนาและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาติ หลักสูตรการศึกษาของสถาบันจึงมุ่งพัฒนานักศึกษให้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนพร้อมกับจริยธรรมอันดีงาม มีความคิดสร้างสรรค์นำวิธีการและวิทยาการสมัยใหม่เข้าสร้างผลงานศิลปะทำให้สามารถพัฒนาตนเองพร้อมที่จะประกอบอาชีพในสาขาวิชาหรือประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 476-482)

การจัดการเรียนการสอนของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ในฐานะที่เป็นสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม ช่างศิลป์ นาฏศิลป์ และดุริยางคศิลป์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. 2544 : 17-18)

1. ด้านการผลิตบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์กำหนดการจัดการเรียนการสอนโดยมีเป้าหมายลักษณะพึงประสงค์ คือ มีความรู้คู่คุณธรรม รอบรู้งานศิลปะด้านช่างศิลป์ นาฏศิลป์ และดุริยางคศิลป์เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการอนุรักษ์ พัฒนาและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกล้ำค่าของชาติ ดังนั้นสถาบันจึงต้องสร้างองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการผลิตบัณฑิต คือ ระบบการคัดเลือกผู้เข้าศึกษา การพัฒนาหลักสูตร ระบบการเรียนการสอน สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ บุคลากร การบริหารจัดการ อาคารสถานที่ กิจกรรมนักศึกษา สิ่งแวดล้อม และบรรยากาศทางวิชาการ

2. ด้านการวิจัย ในฐานะที่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา การจัดการเรียนการสอนต้องส่งเสริมและพัฒนากิจการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน เน้นการพัฒนาองค์ความรู้และการพัฒนาด้านปฏิบัติ

3. ด้านบริการวิชาการแก่สังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มุ่งให้บริการวิชาการแก่สังคมด้วยการเผยแพร่ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมทั้งในด้านช่างศิลป์ นาฏศิลป์ และดุริยางคศิลป์ เพื่อพัฒนาจิตใจของประชาชนให้รักและชื่นชมในความงามของศิลปะ โดยจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สัมพันธ์กับการบริการวิชาการแก่สังคมและจัดกิจกรรมบริการวิชาการแก่สังคม

4. ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันที่จัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมโดยตรง ดังนั้นหน้าที่สำคัญที่ต้องทำคือการทำนุบำรุงรวมทั้งเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมให้ดำรงอยู่ตลอดไป หลักสูตรและกิจกรรมของสถาบันจึงมุ่งปลูกฝังและเสริมสร้างให้มีความซาบซึ้งและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ได้ดำเนินการดูแลและควบคุมคุณภาพของปัจจัยเกื้อหนุนต่อการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญในด้านต่าง ๆ คือ ด้านแหล่งความรู้ ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมและบริการนิสิต ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ดังนี้ (อุษา สบฤกษ์. 2536 : 80-90)

1. อาคารสถานที่ ในปัจจุบันอาคารสถานที่เรียนมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถขยายเนื้อที่หรือก่อสร้างเพิ่มเติมได้เนื่องจากบริเวณที่ตั้งของวิทยาลัยนาฏศิลป์และสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เป็นที่อนุรักษ์ของโบราณสถานจึงได้ขยายวิทยาเขตไปยังอำเภอศาลายา จังหวัดนครปฐม

2. ห้องพยาบาล ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ มี 1 ห้องให้บริการนักศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์และนักศึกษาจากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เนื่องจากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ไม่มีห้องพยาบาลเป็นของตนเอง อีกทั้งพยาบาลที่ดูแลเป็นอาจารย์ที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารประจำหน้าที่ประจำห้องพยาบาลโดยการผลัดเปลี่ยนกันของเวลาว่างจากชั่วโมงการสอน

3. สนามกีฬาและห้องนันทนาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ไม่มีสนามกีฬาที่เป็นมาตรฐาน เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องของสถานที่และการก่อสร้างอาคารยังไม่สมบูรณ์ และไม่เป็นสัดส่วน

4. ห้องสมุด ยังไม่มีต้องใช้ร่วมกับวิทยาลัยนาฏศิลป์ ระบบการจัดเก็บและการยืมยังไม่มีการพัฒนา เช่น ยังไม่มีคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการสืบค้นและจัดเก็บข้อมูลของห้องสมุด นอกจากนี้ยังใช้ห้องเรียนมาดัดแปลงเป็นห้องสมุด

5. ห้องปฏิบัติการเรียนนาฏศิลป์และวิชาสามัญ ยังใช้ห้องโถงใต้อาคารและห้องประชุมในการฝึกปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ มีห้องทดลองวิทยาศาสตร์ 1 ห้อง ห้องเรียนภาษาอังกฤษ 1 ห้อง ส่วนภาควิชาดุริยางค์สากลและดุริยางค์ไทยจะจัดห้องเรียนเฉพาะสาขาวิชาเป็นสัดส่วนตามเครื่องดนตรี มีห้องบันทึกเสียง 1 ห้องใช้สำหรับการแสดง

6. ห้องโสตทัศนศึกษา จัดให้มีการยืมใช้เครื่องเสียงและสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น วิทยุเทป เครื่องช่วยสอนต่างๆ จัดให้มีการเรียนคอมพิวเตอร์ โดยมีห้องคอมพิวเตอร์ 1 ห้อง โดยมีเครื่องคอมพิวเตอร์ 40 เครื่อง ส่วนการเรียนคอมพิวเตอร์ของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ต้องมาใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ร่วมกับวิทยาลัยนาฏศิลป์

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร ด้านการบริการ และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน มีบทบาทสำคัญยิ่งในการดำเนินการพัฒนาการศึกษา เพราะจะทำให้ให้นักศึกษาเกิดพัฒนาในด้านอื่นๆ ตามมา นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางสำหรับสถาบันในการจัดการศึกษา ปรับปรุง และพัฒนาสภาพแวดล้อมในสถาบันฯ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของนักศึกษาอันจะส่งผลให้นักศึกษาสามารถพัฒนาได้จนถึงขีดสุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจและดำเนินการดังนี้คือ การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้บริหารจำนวน 11 คน อาจารย์จำนวน 30 คน และนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ชั้นปีที่ 1 - 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 687 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 728 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารและอาจารย์มีจำนวนน้อยจึงใช้จำนวนประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ชั้นปีที่ 1-4 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้สูตรยามาเน่ (Yamane. 1973 : 378) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = .05$) ได้นักศึกษาจำนวน 253 คน จากนั้นจึงทำการสุ่มอย่างง่ายโดยการเทียบสัดส่วน โดยใช้ชั้นปีเป็นหน่วยของการสุ่ม รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 294 คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหาร	11	11
อาจารย์	30	30
นักศึกษา	687	253
รวม	728	294

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา
2. นำข้อมูลจากข้อ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ เพื่อสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร ในด้านกายภาพ 14 ข้อ ด้านการเรียนการสอน 12 ข้อ ด้านบริหาร 9 ข้อ ด้านการบริการ 10 ข้อ และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน 9 ข้อ รวมเป็นข้อคำถามทั้งสิ้น 54 ข้อ
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงและครอบคลุมเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้
4. แก้ไขและปรับปรุงแบบสอบถามตามที่คณะกรรมการควบคุมปริญญาโท แนะนำแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาแล้วนำเสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทอีกครั้งหนึ่ง
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท ไปทดลองใช้ (Try - Out) โดยการเก็บข้อมูลกับผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) ของแบบสอบถาม เป็นรายข้อ โดยใช้ร้อยละ 27 ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ แล้วทำการทดสอบที (t - test) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าที ตั้งแต่ 1.761 ขึ้นไป ว่าเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัย โดยได้ข้อคำถามทั้งสิ้น 54 ข้อ
6. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1984 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.9728
7. นำแบบสอบถามเสนอกรรมการควบคุมปริญญาโท เพื่อให้ความเห็นชอบแล้วนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ลักษณะของเครื่องมือ

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร โดยผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนระดับความพึงพอใจไว้ ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	ผู้ตอบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	ผู้ตอบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
คะแนน	3	หมายถึง	ผู้ตอบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	ผู้ตอบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	ผู้ตอบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยไว้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.50-5.00	หมายถึง	ผู้ตอบมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50-4.49	หมายถึง	ผู้ตอบมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50-3.49	หมายถึง	ผู้ตอบมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50-2.49	หมายถึง	ผู้ตอบมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.49	หมายถึง	ผู้ตอบมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงอธิการสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้
2. ผู้วิจัยนำหนังสือตามข้อ 1 พร้อมด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปขอความร่วมมือกับผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งแจ้งรายละเอียดของแบบสอบถาม และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์จากโปรแกรมสำเร็จรูป แบบสอบถามที่ส่งไป 294 ฉบับ ได้รับคืนและมีความสมบูรณ์ 294 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. ตามความมุ่งหมายข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร ด้านการบริการ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน และโดยรวม วิเคราะห์โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ตามความมุ่งหมายข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในแต่ละด้านและโดยรวม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe')
4. ตามความมุ่งหมายข้อที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในแต่ละด้านและโดยรวมจำแนกตาม เพศ และคณะวิชา วิเคราะห์โดยการทดสอบที (t - test) ส่วนตัวแปรชั้นปี ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe')

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าความถี่ (Frequency)

1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.3 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

1.4 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Discrimination Power)

โดยใช้การทดสอบที (t – test) (Ferguson. 1981 : 180)

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา

(α – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1984 : 61)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบที (t – test)

3.2 ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way Analysis of Variance) ในกรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe') (Ferguson. 1981 : 190)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ดังนี้

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F – distribution
df	แทน	ระดับชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
p	แทน	ความน่าจะเป็นที่สถิติที่ใช้ทดสอบจะตกอยู่ในช่วงปฏิเสธ สมมติฐาน
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและในแต่ละด้าน โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและในแต่ละด้าน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe¹) ส่วนการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ และคณะวิชา โดยการทดสอบที (t-test) ส่วนการจำแนกตามชั้นปี ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบความแตกต่างของ ค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe')

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา โดยการแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละ ดังแสดงในตาราง 2 - 3

ตาราง 2 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน (คน) n = 294	ร้อยละ
สถานภาพ		
ผู้บริหาร	11	3.7
อาจารย์	30	10.2
นักศึกษา	253	86.1
รวม	294	100.0

จากตาราง 2 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นนักศึกษา (ร้อยละ 86.1) รองลงมาเป็นอาจารย์ (ร้อยละ 10.2) และผู้บริหาร (ร้อยละ 3.7)

ตาราง 3 จำนวนและค่าร้อยละของนักศึกษา จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน (คน) n = 253	ร้อยละ
1. เพศ		
เพศชาย	47	18.6
เพศหญิง	206	81.4
รวม	253	100.0
2. ชั้นปี		
ชั้นปีที่ 1	66	26.1
ชั้นปีที่ 2	64	25.3
ชั้นปีที่ 3	70	27.7
ชั้นปีที่ 4	53	20.9
รวม	253	100.0
3. คณะวิชา		
ศิลปนาฏดุริยางค์	69	27.3
ศิลปศึกษา	184	72.7
รวม	253	100.0

จากตาราง 3 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 81.4) เป็นนิสิตชั้นปีที่ 3 (ร้อยละ 27.7) และศึกษาอยู่ในคณะศิลปศึกษา (ร้อยละ 72.7)

ตอนที่ 2 การศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและในแต่ละด้าน โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 4 -19

ตาราง 4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและในแต่ละด้าน

ความพึงพอใจ ต่อสภาพแวดล้อม	n = 294								
	ผู้บริหาร (n = 11)			อาจารย์ (n = 30)			นักศึกษา (n = 253)		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความหมาย
ด้านกายภาพ	2.75	.61	ปานกลาง	2.41	.44	น้อย	2.60	.59	ปานกลาง
ด้านการเรียนการสอน	3.76	.42	มาก	3.53	.54	มาก	3.17	.56	ปานกลาง
ด้านการบริหาร	2.65	.44	ปานกลาง	2.47	.52	น้อย	2.53	.65	ปานกลาง
ด้านการบริการ	2.68	.24	ปานกลาง	2.66	.47	ปานกลาง	2.47	.54	น้อย
ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน	3.97	.40	มาก	3.96	.74	มาก	3.40	.80	ปานกลาง
รวม	3.15	.22	ปานกลาง	2.97	.39	ปานกลาง	2.82	.44	ปานกลาง

จากตาราง 4 แสดงว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เกือบทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ส่วนอาจารย์มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านกายภาพ และด้านการบริหาร ในระดับน้อย ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และด้านการบริการ ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เกือบทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ด้านการบริการ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้บริหารที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านกายภาพ เป็นรายชื่อ

ข้อ ที่	ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม	ผู้บริหาร (n =11)		การแปลความหมาย
		$\bar{X}$	S.D.	
1	สถานที่ตั้งของสถาบัน	3.64	1.21	มาก
2	บริเวณที่ตั้งของอาคารเรียน	3.73	1.10	มาก
3	จำนวนห้องเรียนต่อจำนวนนักศึกษา	2.82	.75	ปานกลาง
4	จำนวนห้องเรียนในการเรียนรายวิชาภาคทฤษฎี	2.55	.82	ปานกลาง
5	จำนวนห้องปฏิบัติการกับจำนวนนักศึกษา	2.55	.82	ปานกลาง
6	ขนาดของห้องปฏิบัติการในการเรียนภาคปฏิบัติ	2.45	.69	น้อย
7	จำนวนหนังสือประเภทต่างๆ ที่มีในห้องสมุด	2.09	1.04	น้อย
8	จำนวนห้องน้ำต่อจำนวนนักศึกษา	2.45	1.21	น้อย
9	ที่นั่งพักผ่อนที่จัดให้กับนักศึกษา	2.64	1.03	ปานกลาง
10	การตกแต่งอาคารสถานที่ ภายในสถาบันฯ	2.82	.87	ปานกลาง
11	จำนวนที่นั่งภายในโรงอาหาร	3.00	.89	ปานกลาง
12	ความสะอาดของโรงอาหาร	3.45	.69	ปานกลาง
13	การรักษาความปลอดภัยให้กับนักศึกษา	3.09	1.04	ปานกลาง
14	สถานที่จอดรถสำหรับนักศึกษา	1.27	.47	น้อยที่สุด
	รวม	2.75	.61	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงว่า ผู้บริหาร มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านกายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า เกือบทุกข้อที่ผู้บริหารมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ข้อ 1 สถานที่ตั้งของสถาบัน และข้อ 2 บริเวณที่ตั้งของอาคารเรียนที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อ 6 ขนาดของห้องปฏิบัติการในการเรียนภาคปฏิบัติ ข้อ 7 จำนวนหนังสือประเภทต่างๆ ที่มีในห้องสมุด และข้อ 8 จำนวนห้องน้ำต่อจำนวนนักศึกษา ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย และข้อ 14 สถานที่จอดรถสำหรับนักศึกษา ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้บริหารที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการเรียนการสอน เป็นรายชื่อ

ข้อที่	ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม	ผู้บริหาร (n = 11)		การแปลความหมาย
		$\bar{X}$	S.D.	
15	การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน	3.09	.83	ปานกลาง
16	กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์	3.36	.51	ปานกลาง
17	กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักใช้เหตุผล	3.45	.52	ปานกลาง
18	ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับผู้เรียน	4.55	.69	มากที่สุด
19	การวัดและการประเมินผลการเรียนภาคทฤษฎี	3.55	.52	มาก
20	การวัดและการประเมินผลการเรียนภาคปฏิบัติ	3.45	.52	ปานกลาง
21	การใช้สื่อและอุปกรณ์ต่างๆ ในการเรียนการสอน	3.00	.63	ปานกลาง
22	ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของอาจารย์ผู้สอน	4.45	.52	มาก
23	ความรับผิดชอบของอาจารย์ในการเข้าสอน	4.36	.67	มาก
24	การตรงต่อเวลาของอาจารย์ในการเข้าสอน	4.27	.65	มาก
25	การให้เวลาแก่นักศึกษาในการขอคำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการเรียนจากอาจารย์	3.91	.54	มาก
26	การแนะนำแหล่งความรู้ทางวิชาการเพิ่มเติมให้กับนักศึกษา	3.64	.81	มาก
	รวม	3.76	.42	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า ผู้บริหาร มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า เกือบทุกข้อที่ผู้บริหารมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ข้อ 15 การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ข้อ 16 กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ ข้อ 17 กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักใช้เหตุผล ข้อ 20 การวัดและการประเมินผลการเรียนภาคปฏิบัติ และข้อ 21 การใช้สื่อและอุปกรณ์ต่างๆ ในการเรียนการสอน ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อ 18 ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับผู้เรียน ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้บริหารที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริหาร เป็นรายข้อ

ข้อที่	ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม	ผู้บริหาร (n = 11)		การแปลความหมาย
		$\bar{X}$	S.D.	
27	การให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเลือกจัดกิจกรรมต่างๆ	3.45	.52	ปานกลาง
28	การให้สิทธิเสรีภาพแก่นักศึกษาในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของสถาบัน	2.73	.79	ปานกลาง
29	การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย	2.18	.87	น้อย
30	การรับฟังความคิดเห็นของผู้บริหารจากนักศึกษา	2.55	.69	ปานกลาง
31	การรับฟังความคิดเห็นของอาจารย์จากนักศึกษา	3.00	.63	ปานกลาง
32	ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่นำมาใช้กับนักศึกษา	2.73	.47	ปานกลาง
33	การมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการออกกฎ ระเบียบต่างๆ	2.09	.83	น้อย
34	กฎ/ระเบียบต่างๆ มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับสถานการณ์	2.64	.67	ปานกลาง
35	การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้นักศึกษาทราบ	2.45	1.04	น้อย
	รวม	2.65	.44	ปานกลาง

จากตาราง 7 แสดงว่า ผู้บริหาร มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกือบทุกข้อที่ผู้บริหารมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ข้อ 29 การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ข้อ 33 การมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการออกกฎ ระเบียบต่างๆ และ ข้อ 35 การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้นักศึกษาทราบ ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้บริหารที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริการ เป็นรายข้อ

ข้อที่	ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม	ผู้บริหาร (n = 11)		การแปลความหมาย
		$\bar{X}$	S.D.	
36	การจัดทุนการศึกษาแก่นักศึกษา	3.55	1.04	มาก
37	ความรู้ความสามารถของอาจารย์แนะแนวในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา	3.64	1.36	มาก
38	การให้บริการแนะแนวในเรื่องต่างๆ	3.45	1.04	ปานกลาง
39	ราคาของอาหารที่ให้บริการแก่นักศึกษา	3.64	.51	มาก
40	การจัดบริการสุขภาพให้แก่นักศึกษา เช่น บริการตรวจร่างกายประจำปี บริการด้านเภสัชกรรม เป็นต้น	2.36	.51	น้อย
41	การให้บริการในการค้นคว้าข้อมูลในห้องสมุด	2.27	.65	น้อย
42	การจัดบริการเครื่องคอมพิวเตอร์ในการพิมพ์เอกสารแก่นักศึกษา	1.64	.81	น้อย
43	การจัดบริการอินเทอร์เน็ตเพื่อให้นักศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อการศึกษา	1.82	.87	น้อย
44	การจัดบริการสื่อในการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ	2.27	.65	น้อย
45	การจัดหาหนังสือประเภทต่างๆ ที่หลากหลายให้นักศึกษาได้ศึกษาเพิ่มเติม	2.18	.87	น้อย
	รวม	2.68	.24	ปานกลาง

จากตาราง 8 แสดงว่า ผู้บริหาร มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกือบทุกข้อที่ผู้บริหารมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ยกเว้น ข้อ 36 การจัดทุนการศึกษาแก่นักศึกษา ข้อ 37 ความรู้ความสามารถของอาจารย์แนะแนวในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา และข้อ 39 ราคาของอาหารที่ให้บริการแก่นักศึกษาที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อ 38 การให้บริการแนะแนวในเรื่องต่างๆ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 9 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้บริหารที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน เป็นรายข้อ

ข้อที่	ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม	ผู้บริหาร (n = 11)		การแปลความหมาย
		$\bar{X}$	S.D.	
46	การช่วยเหลือเกื้อกูลเกี่ยวกับการเรียนในกลุ่มเพื่อน	3.45	.69	ปานกลาง
47	ความสัมพันธ์ในกลุ่มนักศึกษา	4.18	.75	มาก
48	จัดกิจกรรมกีฬาของสถาบันฯ	2.91	.30	ปานกลาง
49	การจัดกิจกรรมการแสดงต่างๆ ของนักศึกษา	4.55	.52	มากที่สุด
50	การทำงานร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษา	4.00	.45	มาก
51	การใช้เวลาว่างร่วมกันของนักศึกษา	3.91	.54	มาก
52	วัฒนธรรมการเคารพผู้อื่น	4.18	.98	มาก
53	ความรักและความผูกพันของนักศึกษาที่มีต่อกัน	4.36	.81	มาก
54	การพบปะสังสรรค์ภายในกลุ่มเพื่อน	4.18	.75	มาก
	รวม	3.97	.40	มาก

จากตาราง 9 แสดงว่า ผู้บริหาร มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า เกือบทุกข้อที่ผู้บริหารมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ข้อ 46 การช่วยเหลือเกื้อกูลเกี่ยวกับการเรียนในกลุ่มเพื่อน และข้อ 48 จัดกิจกรรมกีฬาของสถาบันฯ ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อ 49 การจัดกิจกรรมการแสดงต่างๆ ของนักศึกษา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 10 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านกายภาพ เป็นรายชื่อ

ข้อ ที่	ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม	อาจารย์ (n =30)		การแปลความหมาย
		$\bar{X}$	S.D.	
1	สถานที่ตั้งของสถาบัน	3.53	1.17	มาก
2	บริเวณที่ตั้งของอาคารเรียน	2.90	.89	ปานกลาง
3	จำนวนห้องเรียนต่อจำนวนนักศึกษา	2.47	.73	น้อย
4	จำนวนห้องเรียนในการเรียนรายวิชาภาคทฤษฎี	2.47	.73	น้อย
5	จำนวนห้องปฏิบัติการกับจำนวนนักศึกษา	2.27	.64	น้อย
6	ขนาดของห้องปฏิบัติการในการเรียนภาคปฏิบัติ	2.20	.66	น้อย
7	จำนวนหนังสือประเภทต่างๆ ที่มีในห้องสมุด	2.03	.67	น้อย
8	จำนวนห้องน้ำต่อจำนวนนักศึกษา	2.23	.50	น้อย
9	ที่นั่งพักผ่อนที่จัดให้กับนักศึกษา	2.23	.57	น้อย
10	การตกแต่งอาคารสถานที่ ภายในสถาบันฯ	2.57	.63	ปานกลาง
11	จำนวนที่นั่งภายในโรงอาหาร	2.57	.68	ปานกลาง
12	ความสะอาดของโรงอาหาร	2.73	.69	ปานกลาง
13	การรักษาความปลอดภัยให้กับนักศึกษา	2.30	.75	น้อย
14	สถานที่จอดรถสำหรับนักศึกษา	1.20	.48	น้อยที่สุด
	รวม	2.41	.44	น้อย

จากตาราง 10 แสดงว่า อาจารย์ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านกายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า เกือบทุกข้อที่อาจารย์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ยกเว้น ข้อ 1 สถานที่ตั้งของอาคาร ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อ 2 บริเวณที่ตั้งของอาคารเรียน ข้อ 10 การตกแต่งอาคารสถานที่ ภายในสถาบันฯ ข้อ11 จำนวนที่นั่งภายในโรงอาหาร และข้อ12 ความสะอาดของโรงอาหาร ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง และข้อ 14 สถานที่จอดรถสำหรับนักศึกษา ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตาราง 11 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการเรียนการสอน เป็นรายชื่อ

ข้อที่	ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม	อาจารย์ (n = 30)		การแปลความหมาย
		$\bar{X}$	S.D.	
15	การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน	3.10	.71	ปานกลาง
16	กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์	3.33	.99	ปานกลาง
17	กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักใช้เหตุผล	3.40	.93	ปานกลาง
18	ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับผู้เรียน	4.13	1.01	มาก
19	การวัดและการประเมินผลการเรียนภาคทฤษฎี	3.20	.61	ปานกลาง
20	การวัดและการประเมินผลการเรียนภาคปฏิบัติ	3.27	.58	ปานกลาง
21	การใช้สื่อและอุปกรณ์ต่างๆ ในการเรียนการสอน	2.80	.61	ปานกลาง
22	ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของอาจารย์ผู้สอน	4.33	.66	มาก
23	ความรับผิดชอบของอาจารย์ในการเข้าสอน	4.17	.87	มาก
24	การตรงต่อเวลาของอาจารย์ในการเข้าสอน	4.17	.87	มาก
25	การให้เวลาแก่นักศึกษาในการขอคำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการเรียนจากอาจารย์	3.50	.63	มาก
26	การแนะนำแหล่งความรู้ทางวิชาการเพิ่มเติมให้กับนักศึกษา	3.00	.70	ปานกลาง
	รวม	3.53	.54	มาก

จากตาราง 11 แสดงว่า อาจารย์ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า เกือบทุกข้อที่อาจารย์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ข้อ 18 ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับผู้เรียน ข้อ 22 ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของอาจารย์ผู้สอน ข้อ 23 ความรับผิดชอบของอาจารย์ในการเข้าสอน ข้อ 24 การตรงต่อเวลาของอาจารย์ในการเข้าสอน และ ข้อ 25 การให้เวลาแก่นักศึกษาในการขอคำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการเรียนจากอาจารย์ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ตาราง 12 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริหาร เป็นรายข้อ

ข้อที่	ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม	อาจารย์ (n = 30)		การแปลความหมาย
		$\bar{X}$	S.D.	
27	การให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเลือกจัดกิจกรรมต่างๆ	3.07	.52	ปานกลาง
28	การให้สิทธิเสรีภาพแก่นักศึกษาในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของสถาบัน	2.67	.76	ปานกลาง
29	การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย	2.33	.61	น้อย
30	การรับฟังความคิดเห็นของผู้บริหารจากนักศึกษา	2.37	.62	น้อย
31	การรับฟังความคิดเห็นของอาจารย์จากนักศึกษา	2.37	.62	น้อย
32	ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่นำมาใช้กับนักศึกษา	2.43	.57	น้อย
33	การมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการออกกฎ ระเบียบต่างๆ	2.37	.56	น้อย
34	กฎ/ระเบียบต่างๆ มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับสถานการณ์	2.33	.61	น้อย
35	การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้นักศึกษาทราบ	2.27	.64	น้อย
	รวม	2.47	.52	น้อย

จากตาราง 12 แสดงว่า อาจารย์ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกือบทุกข้อที่อาจารย์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ยกเว้น ข้อ 27 การให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเลือกจัดกิจกรรมต่างๆ และข้อ 28 การให้สิทธิเสรีภาพแก่นักศึกษาในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของสถาบัน ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 13 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริการ เป็นรายชื่อ

ข้อที่	ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม	อาจารย์ (n = 30)		การแปลความหมาย
		$\bar{X}$	S.D.	
36	การจัดทุนการศึกษาแก่นักศึกษา	3.40	.81	ปานกลาง
37	ความรู้ความสามารถของอาจารย์แนะแนวในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา	4.30	.84	มาก
38	การให้บริการแนะแนวในเรื่องต่างๆ	3.73	.87	มาก
39	ราคาของอาหารที่ให้บริการแก่นักศึกษา	3.63	.72	มาก
40	การจัดบริการสุขภาพให้นักศึกษา เช่น บริการตรวจร่างกายประจำปี บริการด้านเภสัชกรรม เป็นต้น	2.33	.88	น้อย
41	การให้บริการในการค้นคว้าข้อมูลในห้องสมุด	2.37	.85	น้อย
42	การจัดบริการเครื่องคอมพิวเตอร์ในการพิมพ์เอกสารแก่นักศึกษา	1.67	.88	น้อย
43	การจัดบริการอินเทอร์เน็ตเพื่อให้นักศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อการศึกษา	1.40	.72	น้อยที่สุด
44	การจัดบริการสื่อในการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ	2.10	.66	น้อย
45	การจัดหาหนังสือประเภทต่างๆ ที่หลากหลายให้นักศึกษาได้ศึกษาเพิ่มเติม	1.70	.70	น้อย
	รวม	2.66	.47	ปานกลาง

จากตาราง 13 แสดงว่า อาจารย์ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า เกือบทุกข้อที่อาจารย์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ยกเว้น ข้อ 36 การจัดทุนการศึกษาแก่นักศึกษา ที่พึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง และข้อ 37 ความรู้ความสามารถของอาจารย์แนะแนวในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ข้อ 38 การให้บริการแนะแนวในเรื่องต่างๆ และข้อ 39 ราคาของอาหารที่ให้บริการแก่นักศึกษา ที่พึงพอใจอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อ 43 การจัดบริการอินเทอร์เน็ตเพื่อให้นักศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อการศึกษา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตาราง 14 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน เป็นรายข้อ

ข้อที่	ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม	อาจารย์ (n = 30)		การแปลความหมาย
		$\bar{X}$	S.D.	
46	การช่วยเหลือเกื้อกูลเกี่ยวกับการเรียนในกลุ่มเพื่อน	3.57	.73	มาก
47	ความสัมพันธ์ในกลุ่มนักศึกษา	4.27	.69	มาก
48	จัดกิจกรรมกีฬาของสถาบันฯ	3.53	.90	มาก
49	การจัดกิจกรรมการแสดงต่างๆ ของนักศึกษา	4.27	.91	มาก
50	การทำงานร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษา	4.03	.77	มาก
51	การใช้เวลาว่างร่วมกันของนักศึกษา	3.53	1.01	มาก
52	วัฒนธรรมการเคารพผู้อื่น	3.97	1.19	มาก
53	ความรักและความผูกพันของนักศึกษาที่มีต่อกัน	4.23	.86	มาก
54	การพบปะสังสรรค์ภายในกลุ่มเพื่อน	4.27	.74	มาก
	รวม	3.96	.74	มาก

จากตาราง 14 แสดงว่า อาจารย์ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า อาจารย์มีความพึงพอใจทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน

ตาราง 15 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านกายภาพ เป็นรายชื่อ

ข้อ ที่	ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม	นักศึกษา (n = 253)		การแปลความหมาย
		$\bar{X}$	S.D.	
1	สถานที่ตั้งของสถาบัน	3.32	1.04	ปานกลาง
2	บริเวณที่ตั้งของอาคารเรียน	2.95	1.01	ปานกลาง
3	จำนวนห้องเรียนต่อจำนวนนักศึกษา	2.51	.92	ปานกลาง
4	จำนวนห้องเรียนในการเรียนรายวิชาภาคทฤษฎี	2.60	.83	ปานกลาง
5	จำนวนห้องปฏิบัติการกับจำนวนนักศึกษา	2.49	.91	น้อย
6	ขนาดของห้องปฏิบัติการในการเรียนภาคปฏิบัติ	2.59	.99	ปานกลาง
7	จำนวนหนังสือประเภทต่างๆ ที่มีในห้องสมุด	2.57	.87	ปานกลาง
8	จำนวนห้องน้ำต่อจำนวนนักศึกษา	2.71	.90	ปานกลาง
9	ที่นั่งพักผ่อนที่จัดให้กับนักศึกษา	2.45	.98	น้อย
10	การตกแต่งอาคารสถานที่ ภายในสถาบันฯ	2.51	.89	ปานกลาง
11	จำนวนที่นั่งภายในโรงอาหาร	2.51	1.01	ปานกลาง
12	ความสะอาดของโรงอาหาร	2.70	.88	ปานกลาง
13	การรักษาความปลอดภัยให้กับนักศึกษา	2.74	.84	ปานกลาง
14	สถานที่จอดรถสำหรับนักศึกษา	1.74	.83	น้อย
	รวม	2.60	.59	ปานกลาง

จากตาราง 15 แสดงว่า นักศึกษา มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านกายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า เกือบทุกข้อที่นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ข้อ 5 จำนวนห้องปฏิบัติการกับจำนวนนักศึกษา ข้อ 9 ที่นั่งพักผ่อนที่จัดให้กับนักศึกษา และข้อ 14 สถานที่จอดรถสำหรับนักศึกษา ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 16 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการเรียนการสอน เป็นรายข้อ

ข้อที่	ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม	นักศึกษา (n = 253)		การแปลความหมาย
		$\bar{X}$	S.D.	
15	การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน	2.75	.89	ปานกลาง
16	กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์	3.07	.78	ปานกลาง
17	กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักใช้เหตุผล	3.05	.81	ปานกลาง
18	ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับผู้เรียน	3.25	1.13	ปานกลาง
19	การวัดและการประเมินผลการเรียนภาคทฤษฎี	3.05	.72	ปานกลาง
20	การวัดและการประเมินผลการเรียนภาคปฏิบัติ	3.05	.83	ปานกลาง
21	การใช้สื่อและอุปกรณ์ต่างๆ ในการเรียนการสอน	2.80	.82	ปานกลาง
22	ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของอาจารย์ผู้สอน	3.61	.86	มาก
23	ความรับผิดชอบของอาจารย์ในการเข้าสอน	3.60	.92	มาก
24	การตรงต่อเวลาของอาจารย์ในการเข้าสอน	3.51	.92	มาก
25	การให้เวลาแก่นักศึกษาในการขอคำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการเรียนจากอาจารย์	3.26	.92	ปานกลาง
26	การแนะนำแหล่งความรู้ทางวิชาการเพิ่มเติมให้กับนักศึกษา	2.98	.97	ปานกลาง
	รวม	3.17	.56	ปานกลาง

จากตาราง 16 แสดงว่า นักศึกษา มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าเกือบทุกข้อที่นักศึกษามีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ข้อ 22 ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของอาจารย์ผู้สอน ข้อ 23 ความรับผิดชอบของอาจารย์ในการเข้าสอน และ ข้อ 24 การตรงต่อเวลาของอาจารย์ในการเข้าสอน ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ตาราง 17 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริหาร เป็นรายข้อ

ข้อที่	ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม	นักศึกษา (n = 253)		การแปลความหมาย
		$\bar{X}$	S.D.	
27	การให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเลือกจัดกิจกรรมต่างๆ	2.81	.91	ปานกลาง
28	การให้สิทธิเสรีภาพแก่นักศึกษาในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของสถาบัน	2.52	.95	ปานกลาง
29	การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย	2.35	.92	น้อย
30	การรับฟังความคิดเห็นของผู้บริหารจากนักศึกษา	2.42	.82	น้อย
31	การรับฟังความคิดเห็นของอาจารย์จากนักศึกษา	2.60	.84	ปานกลาง
32	ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่นำมาใช้กับนักศึกษา	2.72	.94	ปานกลาง
33	การมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการออกกฎ ระเบียบต่างๆ	2.26	.98	น้อย
34	กฎ/ระเบียบต่างๆ มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับสถานการณ์	2.61	.98	ปานกลาง
35	การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้นักศึกษาทราบ	2.45	1.00	น้อย
	รวม	2.53	.65	ปานกลาง

จากตาราง 17 แสดงว่า นักศึกษา มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริหารโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกือบทุกข้อที่นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ข้อ 29 การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ข้อ 30 การรับฟังความคิดเห็นของผู้บริหารจากนักศึกษา ข้อ 33 การมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการออกกฎ ระเบียบต่างๆ และข้อ 35 การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้นักศึกษาทราบ ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 18 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริการ เป็นรายชื่อ

ข้อที่	ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม	นักศึกษา (n = 253)		การแปลความหมาย
		$\bar{X}$	S.D.	
36	การจัดทุนการศึกษาแก่นักศึกษา	2.87	1.11	ปานกลาง
37	ความรู้ความสามารถของอาจารย์แนะแนวในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา	3.08	1.01	ปานกลาง
38	การให้บริการแนะแนวในเรื่องต่างๆ	2.83	.96	ปานกลาง
39	ราคาของอาหารที่ให้บริการแก่นักศึกษา	3.70	.96	มาก
40	การจัดบริการสุขภาพให้แก่นักศึกษา เช่น บริการตรวจร่างกายประจำปี บริการด้านเภสัชกรรม เป็นต้น	2.21	1.03	น้อย
41	การให้บริการในการค้นคว้าข้อมูลในห้องสมุด	2.42	1.01	น้อย
42	การจัดบริการเครื่องคอมพิวเตอร์ในการพิมพ์เอกสารแก่นักศึกษา	1.66	.91	น้อย
43	การจัดบริการอินเทอร์เน็ตเพื่อให้นักศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อการศึกษา	1.58	.88	น้อย
44	การจัดบริการสื่อในการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ	2.19	.84	น้อย
45	การจัดหาหนังสือประเภทต่างๆ ที่หลากหลายให้นักศึกษาได้ศึกษาเพิ่มเติม	2.15	.92	น้อย
	รวม	2.47	.54	น้อย

จากตาราง 18 แสดงว่า นักศึกษา มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริการโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกือบทุกข้อที่นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ยกเว้น ข้อ 36 การจัดทุนการศึกษาแก่นักศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ข้อ 37 ความรู้ความสามารถของอาจารย์แนะแนวในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา และข้อ 38 การให้บริการแนะแนวในเรื่องต่างๆ ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อ 39 ราคาของอาหารที่ให้บริการแก่นักศึกษา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ตาราง 19 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน เป็นรายข้อ

ข้อที่	ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม	นักศึกษา (n = 253)		การแปลความหมาย
		$\bar{X}$	S.D.	
46	การช่วยเหลือเกื้อกูลเกี่ยวกับการเรียนในกลุ่มเพื่อน	3.45	1.01	ปานกลาง
47	ความสัมพันธ์ในกลุ่มนักศึกษา	3.66	1.00	มาก
48	จัดกิจกรรมกีฬาของสถาบันฯ	2.63	1.19	ปานกลาง
49	การจัดกิจกรรมการแสดงต่างๆ ของนักศึกษา	3.40	1.16	ปานกลาง
50	การทำงานร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษา	3.51	1.03	มาก
51	การใช้เวลาว่างร่วมกันของนักศึกษา	3.34	1.07	ปานกลาง
52	วัฒนธรรมการเคารพผู้อื่น	3.24	1.23	ปานกลาง
53	ความรักและความผูกพันของนักศึกษาที่มีต่อกัน	3.57	1.02	มาก
54	การพบปะสังสรรค์ภายในกลุ่มเพื่อน	3.77	1.03	มาก
	รวม	3.40	.80	ปานกลาง

จากตาราง 19 แสดงว่า นักศึกษา มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่าเกือบทุกข้อที่นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ข้อ 47 ความสัมพันธ์ในกลุ่มนักศึกษา ข้อ 50 การทำงานร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษา ข้อ 53 ความรักและความผูกพันของนักศึกษาที่มีต่อกัน และข้อ 54 การพบปะสังสรรค์ภายในกลุ่มเพื่อน ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ตาราง 20 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ

ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม	เพศชาย (n =47)		เพศหญิง (n = 206)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านกายภาพ	2.77	.56	2.56	.59
ด้านการเรียนการสอน	3.30	.51	3.13	.57
ด้านการบริหาร	2.64	.70	2.50	.63
ด้านการบริการ	2.60	.54	2.44	.54
ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน	3.57	.71	3.35	.81
รวม	2.97	.40	2.79	.44

จากตาราง 20 แสดงว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาชายมีความพึงพอใจเกือบทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาหญิง มีความพึงพอใจเกือบทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ด้านการบริการที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 21 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามชั้นปี

ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม	ชั้นปี							
	ชั้นปีที่ 1 (n = 66)		ชั้นปีที่ 2 (n = 64)		ชั้นปีที่ 3 (n = 70)		ชั้นปีที่ 4 (n = 53)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านกายภาพ	2.36	.57	2.31	.58	2.78	.52	3.00	.34
ด้านการเรียนการสอน	3.17	.60	3.06	.61	3.18	.54	3.27	.47
ด้านการบริหาร	2.73	.62	2.53	.76	2.48	.61	2.33	.51
ด้านการบริการ	2.62	.57	2.34	.61	2.44	.51	2.49	.42
ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน	3.33	.79	3.04	.83	3.40	.77	3.89	.52
รวม	2.81	.49	2.64	.51	2.86	.41	3.00	.19

จากตาราง 21 แสดงว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เกือบทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านกายภาพที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เกือบทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านกายภาพ และด้านการบริการ ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เกือบทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการบริหาร และด้านการบริการ ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

และชั้นปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านกายภาพ และด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการบริหาร และด้านการบริการอยู่ในระดับน้อย และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน อยู่ในระดับมาก

ตาราง 22 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามคณะวิชา

ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม	คณะวิชา			
	ศิลปนาฏดุริยางค์ (n = 69)		ศิลปศึกษา (n = 184)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านกายภาพ	2.75	.57	2.55	.59
ด้านการเรียนการสอน	3.30	.57	3.11	.55
ด้านการบริหาร	2.77	.72	2.44	.60
ด้านการบริการ	2.60	.65	2.42	.49
ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน	3.55	.63	3.34	.85
รวม	2.98	.43	2.76	.43

จากตาราง 22 แสดงว่า นักศึกษาคณะวิชาศิลปนาฏดุริยางค์ และศิลปศึกษา มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาคณะศิลปนาฏดุริยางค์ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เกือบทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านสังคมกลุ่มเพื่อนที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาศิลปศึกษามีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เกือบทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการบริหาร และด้านการบริการ ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ที่มีต่อ
สภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำแนกตาม เพศ ชั้นปี คณะวิชา ดังแสดงในตาราง
23 – 33

ตาราง 23 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ที่มีต่อสภาพแวดล้อม
ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและในแต่ละด้าน

ความพึงพอใจต่อ สภาพแวดล้อม	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านกายภาพ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.321	.660	1.992	.138
	ภายในกลุ่ม	291	96.480	.332		
	รวม	293	97.801			
ด้านการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	6.882	3.441	11.188	.001
	ภายในกลุ่ม	291	89.507	.308		
	รวม	293	96.389			
ด้านการบริหาร	ระหว่างกลุ่ม	2	.265	.132	.335	.716
	ภายในกลุ่ม	291	115.176	.396		
	รวม	293	115.441			
ด้านการบริการ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.396	.698	2.486	.085
	ภายในกลุ่ม	291	81.702	.281		
	รวม	293	83.098			
ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน	ระหว่างกลุ่ม	2	11.426	5.713	9.324	.001
	ภายในกลุ่ม	291	178.310	.613		
	รวม	293	189.737			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.639	.820	4.398	.013
	ภายในกลุ่ม	291	54.232	.186		
	รวม	293	55.871			

จากตาราง 23 แสดงว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ้ ดังแสดงในตาราง 24 – 26

ตาราง 24 การทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการเรียนการสอน จำแนกตามสถานภาพ เป็นรายคู่

สถานภาพ	$\bar{X}$	ผู้บริหาร	อาจารย์	นักศึกษา
		3.76	3.53	3.17
ผู้บริหาร	3.76			*
อาจารย์	3.53			*
นักศึกษา	3.17			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 24 แสดงว่า ผู้บริหารและอาจารย์ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการเรียนการสอนแตกต่างจากนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 25 การทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา
ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน จำแนกตาม
สถานภาพ เป็นรายคู่

สถานภาพ	$\bar{X}$	ผู้บริหาร	อาจารย์	นักศึกษา
		3.97	3.96	3.40
ผู้บริหาร	3.97			
อาจารย์	3.96			*
นักศึกษา	3.40			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 25 แสดงว่า อาจารย์ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิต
พัฒนศิลป์ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนแตกต่างจากนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

จากการทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา
ที่มีต่อสภาพแวดล้อมสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์โดยรวม จำแนกตามสถานภาพ เป็นรายคู่
ไม่พบว่าคู่ใดมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความแปรปรวนของ
กลุ่มตัวอย่างอันเกิดจากกระบวนการสุ่มเท่านั้น

ตาราง 26 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ

ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม	เพศชาย (n = 47)		เพศหญิง (n = 206)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านกายภาพ	2.77	.56	2.56	.59	2.19	.029
ด้านการเรียนการสอน	3.30	.51	3.13	.57	1.88	.061
ด้านการบริหาร	2.64	.70	2.50	.63	1.28	.200
ด้านการบริการ	2.60	.54	2.44	.54	1.85	.064
ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน	3.57	.71	3.35	.81	1.71	.089
รวม	2.97	.40	2.79	.44	2.55	.011

จากตาราง 26 แสดงว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกายภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 27 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามชั้นปี

ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านกายภาพ	ระหว่างกลุ่ม	3	19.848	6.616	24.529	.001
	ภายในกลุ่ม	249	67.158	.270		
	รวม	252	87.005			
ด้านการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	3	1.325	.442	1.409	.241
	ภายในกลุ่ม	249	78.070	.314		
	รวม	252	79.395			
ด้านการบริหาร	ระหว่างกลุ่ม	3	4.962	1.654	4.094	.007
	ภายในกลุ่ม	249	100.603	.404		
	รวม	252	105.565			
ด้านการบริการ	ระหว่างกลุ่ม	3	2.607	.869	3.001	.031
	ภายในกลุ่ม	249	72.108	.290		
	รวม	252	74.716			
ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน	ระหว่างกลุ่ม	3	21.176	7.059	12.584	.001
	ภายในกลุ่ม	249	139.668	.561		
	รวม	252	160.843			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	3.943	1.314	7.224	.001
	ภายในกลุ่ม	249	45.304	.182		
	รวม	252	49.247			

จากตาราง 27 แสดงว่า นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านการบริการ

และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการเรียนการสอน ไม่พบความแตกต่าง

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ่ ดังแสดงในตาราง 28 - 32

ตาราง 28 การทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านกายภาพ จำแนกตามชั้นปี เป็นรายคู่

ชั้นปี		ปี 1	ปี 2	ปี 3	ปี 4
	$\bar{X}$	2.36	2.31	2.78	3.00
ปี 1	2.36			*	*
ปี 2	2.31			*	*
ปี 3	2.78				
ปี 4	3.00				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 28 แสดงว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านกายภาพ แตกต่างกับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 29 การทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของ
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริหาร จำแนกตามชั้นปี เป็นรายคู่

ชั้นปี	$\bar{X}$	ปี 1	ปี 2	ปี 3	ปี 4
		2.73	2.53	2.48	2.33
ปี 1	2.73				*
ปี 2	2.53				
ปี 3	2.48				
ปี 4	2.33				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 29 แสดงว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของ
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริหาร แตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 30 การทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของ
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริการ จำแนกตามชั้นปี เป็นรายคู่

ชั้นปี	$\bar{X}$	ปี 1	ปี 2	ปี 3	ปี 4
		2.62	2.34	2.44	2.49
ปี 1	2.62		*		
ปี 2	2.34				
ปี 3	2.44				
ปี 4	2.49				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 30 แสดงว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของ
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริการ แตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 31 การทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของ
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน จำแนกตามชั้นปี เป็นรายคู่

ชั้นปี	$\bar{X}$	ปี 1	ปี 2	ปี 3	ปี 4
		3.33	3.04	3.40	3.89
ปี 1	3.33				*
ปี 2	3.04				*
ปี 3	3.40				*
ปี 4	3.89				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 31 แสดงว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน แตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบว่าแตกต่าง

ตาราง 32 การทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของ
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวม จำแนกตามชั้นปี เป็นรายคู่

ชั้นปี	$\bar{X}$	ปี 1	ปี 2	ปี 3	ปี 4
ปี 1	2.81				
ปี 2	2.64			*	*
ปี 3	2.86				
ปี 4	3.00				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 32 แสดงว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของ
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวม แตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบว่าแตกต่าง

ตาราง 33 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามคณะวิชา

ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม	ศิลปนาฏดุริยางค์ (n = 69)		ศิลปศึกษา (n = 184)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านกายภาพ	2.74	.56	2.54	.58	2.47	.014
ด้านการเรียนการสอน	3.30	.57	3.11	.54	2.37	.018
ด้านการบริหาร	2.76	.71	2.43	.59	3.75	.001
ด้านการบริการ	2.59	.65	2.42	.49	2.04	.043
ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน	3.54	.63	3.33	.84	2.14	.034
รวม	2.98	.43	2.76	.43	3.56	.001

จากตาราง 33 แสดงว่า นิสิตที่ศึกษาในคณะวิชาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร ด้านการบริการ และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร ในแต่ละด้านและโดยรวม
3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตาม เพศ ชั้นปี และคณะวิชา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นคือผู้บริหารจำนวน 11 คน อาจารย์จำนวน 30 คน และนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ชั้นปีที่ 1 - 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 253 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 294 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร รวมเป็นข้อคำถามทั้งสิ้น 54 ข้อ ประกอบด้วยด้านกายภาพ 14 ข้อ ด้านการเรียนการสอน 12 ข้อ ด้านบริหาร 9 ข้อ ด้านการบริการ 10 ข้อ และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน 9 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9728
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง แบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 294 ฉบับ ได้รับคืน 294 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

2. การศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร ด้านการบริการ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน และโดยรวม วิเคราะห์โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในแต่ละด้านและโดยรวม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่าง ของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe¹)

4. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษابัณฑิตพัฒนาศิลป์ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในแต่ละด้านและโดยรวมจำแนกตาม เพศ และคณะวิชา ใช้วิเคราะห์ด้วยการทดสอบที (t - test) ส่วนตัวแปรชั้นปี ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่าง ของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe¹)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหาร พึงพอใจในสภาพแวดล้อมเกือบทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ที่พึงพอใจอยู่ในระดับมาก ส่วนอาจารย์มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมด้านกายภาพและด้านการบริหาร อยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านการเรียนการสอนและด้านสังคมกลุ่มเพื่อนพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และด้านการบริการพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง และนักศึกษา มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมเกือบทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการบริการ ที่พึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

2. ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารและอาจารย์ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ แตกต่างจากนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน อาจารย์ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ แตกต่างจากนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

3. นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกายภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

4. นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความพึงพอใจแตกต่างกับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านกายภาพ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ แตกต่างกับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ด้านการบริหาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ แตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ด้านการบริการ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ แตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ แตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบว่าแตกต่าง

5. นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านกายภาพ ผู้บริหาร และนักศึกษา มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านกายภาพอยู่ในระดับปานกลาง และอาจารย์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถาบันมีสถานที่ตั้งอยู่ในบริเวณพระบรมมหาราชวัง ซึ่งพื้นที่รอบๆ อาคารมีเนื้อที่จำกัด ทำให้สถานที่จอดรถและอาคารต่างๆ มีความคับแคบ สำหรับผู้บริหารนั้นจะได้รับการอำนวยความสะดวกอยู่แล้ว เช่นในเรื่องของที่จอดรถ ห้องอาหาร ห้องน้ำ ที่พักผ่อน ความปลอดภัย ซึ่งทางสถาบันได้จัดเตรียมให้กับผู้บริหารอย่างเป็นสัดส่วน ทำให้ไม่ต้องใช้ร่วมกับผู้อื่น ส่วนนักศึกษาก็คอยรับโดยปริยายเพราะด้วยระเบียบของสถาบันฯ จึงไม่สามารถนำรถเข้ามาจอดในบริเวณสถาบันฯ ได้ ส่วนสถานที่ในบริเวณโรงอาหารต้องใช้ร่วมกับนักเรียนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ อาจจะไม่มีความคับแคบในพื้นที่ใช้สอยบ้างแต่ก็เพียงพอเนื่องจากชั่วโมงเรียนของนักเรียนกับนักศึกษาไม่ตรงกัน ส่วนห้องเรียนทั้งภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎีมีความคับแคบ แต่ก็มีพื้นที่ใช้สอยในการเรียนโดยใช้พื้นที่บริเวณรอบๆ โปสเตอร์สถานมงคล เป็นพื้นที่ในการเรียน สำหรับอาจารย์แม้จะได้สิทธิในการนำรถเข้ามาจอดได้ แต่ก็ไม่เพียงพอ บางครั้งต้องวนหาที่จอดหลายรอบ เนื่องจากต้องใช้สถานที่ร่วมกับวิทยาลัยนาฏศิลป์ จึงทำให้สถานที่จอดรถมีไม่เพียงพอกับจำนวนของอาจารย์ นอกจากนี้อาจารย์ยังมีความต้องการห้องเรียนในการสอน ห้องทำงาน ห้องน้ำ และห้องอาหารที่เป็นสัดส่วน เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกในการใช้สถานที่ต่างๆ ดังกล่าว จึงทำให้อาจารย์มีความพึงพอใจน้อย ดังที่ อรรถนพ คุณพันธ์ (2526 : 6) ได้กล่าวว่า สถานศึกษาจะมีสภาพแวดล้อมที่ดีจะต้องมีอาคารสถานที่ที่ดีทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพเพียงพอกับจำนวนนักศึกษา และอาคารสถานที่ที่มีความสำคัญทางกายภาพที่จะช่วยผลักดันให้การเรียนการสอนเกิดสัมฤทธิ์ผล นอกจากนี้ สุพร ตั้งสมรพงษ์ (2545 : 3) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า การจัดสภาพแวดล้อมของสถาบันเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งในการพัฒนานิสิตนักศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมโดยมุ่งส่งเสริมทำให้เกิดความเป็นเลิศทางวิชาการ เช่น มีการตกแต่งอาคารสถานที่และบริเวณให้ดูดี ไม่ว่าจะเป็นอาคารเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุดที่ดีเยี่ยม ทันสมัยในด้านสื่อต่างๆ หรือเป็นห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ มีการสร้างเครือข่ายกับห้องสมุดชั้นนำทั้งภายในและต่างประเทศ มีศักยภาพของการให้บริการพร้อมเสมอที่จะให้นิสิตนักศึกษาเข้าไปใช้ สร้างบรรยากาศให้เอื้อในการกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการหาความรู้เพิ่มเติม สร้างนิสัยรักการอ่านและรักการค้นคว้าจากห้องสมุด นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงการจัด โรงอาหาร หอพัก สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ เพราะสิ่งเหล่านี้มีส่วนเสริมสร้างความเจริญงอกงามและเกื้อกูลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาอยู่มาก

บรรยากาศที่ร่มรื่นจะทำให้นิสิตนักศึกษาสดชื่นกระตือรือร้นที่จะเรียน เป็นแรงจูงใจให้นิสิตนักศึกษายากมาสถาบัน สิ่งที่ตามมาคือนิสิตนักศึกษาสดชื่น เกิดความรัก ความห่วงหาอาทร ความภูมิใจในสถาบัน ลักษณะเช่นนี้จะสามารถหล่อหลอมนิสิตนักศึกษาได้ นอกจากนี้การจัดระเบียบอาคารสถานที่ที่ถูกต้องสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอย ย่อมแสดงถึงความสามารถทางการบริหารสถาบันอย่างหนึ่ง เพราะนอกจากจะพัฒนานิสิตนักศึกษาแล้ว ยังส่งเสริมสมรรถภาพการทำงานของคนในสถาบันนั้นๆ ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสงค์ วงศาโรจน์ (2541 : 85) ที่ศึกษาเรื่อง สภาพแวดล้อมวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสมุทรสาครในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา พบว่า สภาพแวดล้อมด้านกายภาพมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านการเรียนการสอน ผู้บริหาร และอาจารย์ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก และนักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการวางแผนหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนปฏิบัติการ รวมทั้งมีการประกันคุณภาพและการประเมินการสอนของอาจารย์ มีการสร้างบรรยากาศและกระบวนการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ เช่นหลักสูตรนาฏศิลป์ร่วมสมัย มีการให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้ทั้งหมดมาคิดวิเคราะห์เพื่อสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาใหม่ ส่วนอาจารย์ก็มีประสบการณ์ในการสอนและมีความเชี่ยวชาญรอบรู้ในเรื่องที่จะถ่ายทอดให้กับผู้เรียน และเปิดโอกาสในการให้คำปรึกษาแนะนำในเรื่องการเรียนให้กับผู้เรียนอยู่เสมอ รวมทั้งทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาในชมรมต่างๆ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์และนักศึกษา เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งสำหรับนักศึกษาซึ่งเป็นผู้ได้รับการเรียนการสอนโดยตรงย่อมรู้และเข้าใจในปัญหาและอุปสรรค บางครั้งอาจไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง เช่น นักศึกษาต้องการใช้สื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัยในการรายงาน หรือประกอบการสอนของอาจารย์ นอกจากนี้หนังสือ ตำรา เอกสารและวารสารวิชาการมีไม่เพียงพอกับการค้นคว้า อย่างไรก็ตามนักศึกษายอมรับในความสามารถของอาจารย์ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษา ดังที่ สุพร ตั้งสมรพงษ์ (2545 : 3) ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ รวมทั้งการใช้สื่อต่างๆ ในการสอน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนต้องสอดคล้องกันอย่างเหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับความรู้และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ ส่งผลให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในด้านการเรียน รวมทั้งการพัฒนาแนวคิดและอุดมการณ์ต่างๆ ให้เกิดขึ้นในตนเองได้ และอำนาจ นาคทัต (2540 : 81-91) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับผู้สอน ในสถานศึกษา ซึ่งผู้สอนต้องมีทัศนคติต่อการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อุทิศเวลาเพื่อการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำพัน อ่องเอี่ยม (2541 :131) ที่ศึกษาเรื่อง สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยศรีปทุมในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา พบว่า ผู้บริหาร และอาจารย์มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยศรีปทุม ด้านการเรียน

การสอนว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทำนองเดียวกับงานวิจัยของ กิตติพร พิณิชการ (2548 : 74) ที่ศึกษาเรื่องทัศนคติของนิสิตที่มีต่อสภาพแวดล้อมคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้านการเรียนการสอนว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการบริหาร ผู้บริหารและนักศึกษา มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอาจารย์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารเป็นผู้ออกกฎระเบียบเพื่อนำมาใช้กับสถาบันฯ และมีการรับฟังความคิดเห็นจากนักศึกษาโดยการจัดตั้งกล่องรับฟังความคิดเห็นในสถานที่ต่างๆ เพื่อนำมาใช้ปรับแก้ไขให้ใกล้เคียงกับความต้องการของนักศึกษา และนักศึกษาก็อยอมรับเนื่องจากได้รับการปลูกฝังให้เชื่อฟังและเคารพครูบาอาจารย์ จึงไม่มีความคิดที่จะต่อต้านกฎระเบียบของสถาบัน ทำให้นักศึกษาไม่ต้องการจะเปลี่ยนกฎระเบียบของสถาบัน และมีความรู้สึกว่าการกฎระเบียบที่นำมาใช้กับสถาบันฯ มีความเหมาะสมแล้ว และมีความยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์ ส่วนอาจารย์ไม่มีส่วนร่วมในการบริหารงานของสถาบัน กฎระเบียบที่นำมาใช้กับนักศึกษานั้นอาจารย์ก็ได้มีส่วนร่วมในการรับรู้ นอกจากนี่ยระบบการบริหารเป็นระบบราชการ จึงทำให้ในการดำเนินงานด้านต่างๆ มีขั้นตอนมากมาย และสถาบันยังขาดกิจกรรมในการส่งเสริมประชาธิปไตย การไม่ได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของสถาบันฯ จึงทำให้อาจารย์มีความพึงพอใจในระดับน้อย ดังที่ สุวพร ตั้งสมวรพงษ์ (2545 : 3) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมด้านการบริหารว่าเป็นสิ่งเร้าที่สำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลให้ระบบการบริหารมีประสิทธิภาพ เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการกิจต่างๆ นโยบายการบริหารงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ของสถาบัน ควรมีการสื่อสารให้นิสิตนักศึกษาทั่วไปในสถาบันได้รับทราบ เพราะเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นสำหรับนิสิตนักศึกษา นอกจากนั้นควรให้นิสิตนักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางเกี่ยวกับการพัฒนาสถาบันด้านต่างๆ และการบริหารที่ดีต้องมีความยืดหยุ่น ไม่ยึดติดในรูปแบบมากเกินไป ควรจะมีความยืดหยุ่นพอที่จะปรับเปลี่ยนได้เสมอ สอดคล้องกับ ทองเรียน อมรัชกุล (2525 : 65) ที่กล่าวว่า การบริหารมีความสำคัญมาก ถ้าการบริหารภายในสถาบันยังไม่มี ความคล่องตัวเท่าที่ควร กฎ ระเบียบ ข้อบังคับยังไม่สามารถใช้ได้ตรงตามความเป็นจริงและเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน อาจทำให้การบริหารงานด้านต่างๆ เหมาะสมเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหมาย ดอกไม้ (2535 : 110) ที่ศึกษาเรื่อง สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา เห็นว่า ลักษณะสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ด้านการบริหารมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

1.4 ด้านการบริการ ผู้บริหาร และอาจารย์ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริการอยู่ในระดับปานกลาง และนักศึกษามีความพึงพอใจ

อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่าสถาบันฯ เป็นสถาบันอุดมศึกษา ที่มีขนาดเล็ก การบริการนักศึกษาในเรื่องต่างๆ มีเพียงพอเท่าที่ทรัพยากรอำนวยให้ และการจัดบริการให้ก็มีมากพอๆ กับสัดส่วนของนักศึกษา ได้แก่ การจัดทุนให้นักศึกษา การบริการในเรื่องของอาหารและราคา ส่วนการบริการข้อมูลในห้องสมุดมีจำนวนน้อย เนื่องจากเป็นนโยบายของผู้บริหาร และอาจารย์ที่ต้องการให้นักศึกษาได้หาประสบการณ์ในการศึกษาค้นคว้า เป็นการศึกษาหาความรู้จากภายนอกมาใช้ต่อยอดความรู้จากที่ได้รับจากผู้สอน ผู้บริหารและอาจารย์จึงเห็นว่าสิ่งที่จัดให้กับนักศึกษานั้นมีความเหมาะสมดีแล้ว แต่มีบางส่วนที่ควรจัดหาให้กับนักศึกษาให้มากขึ้นคือ สื่ออินเทอร์เน็ต และคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการให้บริการกับนักศึกษา ในการพิมพ์เอกสาร ซึ่งการบริการดังกล่าวยังไม่เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา ผู้บริหารและอาจารย์จึงมีความพึงพอใจในระดับปานกลางเท่านั้น ส่วนนักศึกษาที่มีความพึงพอใจในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาต้องการให้สถาบันจัดการบริการด้านต่างๆ ให้เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา สถาบันยังขาดอุปกรณ์ที่ทันสมัย นอกจากนี้ เครื่องคอมพิวเตอร์ก็มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ห้องสมุดไม่ได้รับความสะดวกในการค้นคว้า เนื่องจากต้องใช้ห้องสมุดร่วมกับวิทยาลัยนาฏศิลป์ซึ่งบางครั้งมีนักเรียนจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ มาใช้เรียนหนังสือในบางวิชา ทำให้นักศึกษาไม่สามารถเข้าไปใช้ห้องสมุดได้ และการให้บริการสอบถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่มีความล่าช้าส่งผลทำให้นักศึกษาที่มีความพึงพอใจในระดับน้อย ดังที่ สำเนา ขจรศิลป์ (2538 : 7) ที่กล่าวว่า การจัดการบริการนิสิตจะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริม พัฒนาการในทุกด้านของนิสิต เพื่อสร้างประสบการณ์ในการพัฒนาดตนเองโดยการจัดการบริการที่สำคัญ เช่น บริการอาหาร บริการแนะแนว บริการสุขภาพอนามัย และบริการจัดหางาน ทั้งนี้ เพื่อช่วยลดปัญหาต่างๆ ให้แก่นิสิตเพื่อช่วยให้นิสิตเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ สอดคล้องกับ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 : 101-102) ที่กล่าวว่า การจัดบริการต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาให้นักศึกษาและบุคลากรควรมีความ สะดวกสบายอย่างเหมาะสมเพียงพอ และควรจัดให้ก่อนที่นักศึกษาจะร้องขอ งานวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหมาย ดอกไม้ (2535 : 103) ที่ศึกษาเรื่อง สภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยกรุงเทพในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาเห็นว่าลักษณะสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยกรุงเทพด้านการบริการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

1.5 ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ผู้บริหาร และอาจารย์ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและอาจารย์ มีความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญ ของความสัมพันธ์ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนว่ามีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ในสังคมปัจจุบันว่ามีผลต่อ การพัฒนานักศึกษา การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มเพื่อนทำให้นักศึกษา มีความมั่นใจใน

ตนเอง สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลในการเรียนได้และสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เมื่อจบการศึกษาออกไปแล้ว จึงได้มีการวางรากฐานปลูกฝังเรื่องความรักความสามัคคีเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกันในกลุ่มเพื่อนตั้งแต่นักศึกษาเริ่มเข้าศึกษา ให้มีน้ำใจซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังจัดกิจกรรมต่างๆ ขึ้นเพื่อให้นักศึกษาเกิดความกลมเกลียว กิจกรรมการแสดงที่จัดขึ้นตามที่ได้รับมอบหมายทำให้มีการรวมตัวกันระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา ได้ทำงานร่วมกัน มีการแก้ปัญหาและแนะนำซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี เป็นการสร้างสัมพันธภาพระหว่างกันเป็นอย่างดี ส่วนนักศึกษาที่มีความพึงพอใจปานกลางอาจเนื่องมาจากนักศึกษาเห็นว่าการรวมกลุ่มในสังคมกลุ่มเพื่อนของนักศึกษานั้นจะเป็นการรวมกลุ่มกันในกลุ่มเล็กๆ ไม่เกิน 5-10 คน ส่วนมากมักเป็นกลุ่มที่ออกงานทำการแสดงด้วยกัน และเนื่องจากผู้ที่เข้ามาศึกษาในสถาบันนั้น จะต้องเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษามาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาคต่างๆ จึงจะมีคุณสมบัติในการที่จะเข้ามาศึกษาต่อในสถาบันฯ ได้ สังคมกลุ่มเพื่อนจึงมักจะมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ในภูมิภาคเดียวกันมาก่อน ทำให้ขาดการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันกับกลุ่มอื่นๆ ที่ไม่ใช่มาจากที่เดียวกัน มีการพูดคุย ปรึกษาหารือกันแต่ในกลุ่มของตนเองทำให้มีค่านิยมหรือลักษณะสังคมเฉพาะในกลุ่มของตน จากการแยกกลุ่มกันดังกล่าวทำให้การช่วยเหลือกันในเรื่องการเรียนมีบ้างแต่ค่อนข้างน้อย เกิดการแข่งขันทำให้ขาดความสามัคคี ซึ่งสถาบันควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เพื่อให้นักศึกษาสามารถปรับตัวในการใช้ชีวิตร่วมกันในสถาบันให้มากยิ่งขึ้น ดังที่ สุพร ตั้งสมวรพงษ์ (2545 : 3-4) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และพัฒนาการทางสังคม การเลือกคบเพื่อนและเทคนิคการปรับตัวต่างๆ เป็นต้น เพราะนิสิตและนักศึกษาวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการสังคม ต้องการมีเพื่อน และมีความสัมพันธ์กับเพื่อนมากกว่าครอบครัว ดังนั้นสภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อนจึงมีบทบาทต่อทัศนคติ สติปัญญา ความรู้ความสามารถ และบุคลิกภาพของนิสิตนักศึกษา ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษามาก เพราะเพื่อนสามารถให้กำลังใจได้ทั่วไปซึ่งไม่สามารถหาได้จากอาจารย์ เช่น เพื่อนร่วมกลุ่มสามารถช่วยเหลือเกื้อกูลด้านการเรียนและวิชาการได้ ช่วยทำให้นิสิตนักศึกษามีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยฝึกการเข้าสังคมและสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัว ส่งผลต่อการช่วยเหลือกันในระหว่างการทำงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำพัน อ่องเอี่ยม (2541 : 131) ที่ศึกษาเรื่อง สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีปทุม ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา พบว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีปทุม ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษามีทัศนะว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารและอาจารย์ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ แตกต่างกับนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารและอาจารย์คิดว่าได้มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนและประสบการณ์ต่างๆ ที่จำเป็นในศาสตร์ด้านนี้ไว้อย่างเพียงพอแล้ว ทั้งการเสริมสร้างกระบวนการเรียนการสอนให้นักศึกษารู้จักการคิดวิเคราะห์ นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการเรียนและปัญหาส่วนตัวนอกเวลา มีการแนะนำแหล่งความรู้เพิ่มเติมให้กับนักศึกษา เช่น การให้นักศึกษาออกไปค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ภายนอก นอกจากนี้ยังมีการวัดเกณฑ์ประเมินทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาทุกคนได้อย่างทั่วถึงส่งผลให้ทราบถึงพัฒนาการที่เกิดขึ้นของนักศึกษา ส่วนนักศึกษาซึ่งเป็นวัยรุ่นหรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้น มีความคิดและความเป็นตัวของตัวเองสูง มีอุดมการณ์ และกำลังมุ่งศึกษาวิชาชีพเพื่อออกไปประกอบอาชีพในอนาคต ทำให้คาดหวังที่จะได้รับการถ่ายทอดอย่างเต็มที่ แต่สิ่งที่ได้รับนั้นนักศึกษามีความรู้สึกว่าน้อยเกินไป เช่น กระบวนท่ารำบางท่า หรือเพลงบางเพลงที่ต้องอาศัยฝีมือในการบรรเลง ซึ่งเมื่อผู้สอนเห็นความสามารถหรือมีจิตใจเอนดูจึงจะถ่ายทอดให้ ทำให้นักศึกษาบางกลุ่มขาดโอกาส นอกจากนี้นักศึกษายังต้องการให้สถาบันฯ มีความพร้อมด้านสื่อการเรียนการสอน เช่น เครื่องบันทึกเสียงและเครื่องบันทึกภาพ ที่เป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนของนักศึกษา ปัจจุบันสื่อการเรียนการสอนดังกล่าวมีไม่เพียงพอ เพราะหลังจากที่นักศึกษาเรียนร่วมกันในชั้นเรียนแล้ว จะต้องฝึกปฏิบัติเพื่อเติมเต็มประสบการณ์ของตนเองโดยแยกมาฝึกซ้อมเป็นกลุ่มย่อย ทำให้อุปกรณ์ที่สถาบันจัดเตรียมให้ไม่เพียงพอ ซึ่งนักศึกษามีความเห็นว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่สถาบันควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง จึงทำให้มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนแตกต่างจากผู้บริหารและอาจารย์ ดังที่ สมิธและบราวน์ (Smith and Brown. 1995 : 52-53) กล่าวว่า การเรียนการสอนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนจำเป็นต้องใช้ประโยชน์จากทรัพยากรด้านการเรียน ซึ่งอาจเป็นห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงาน ห้องสตูดิโอ ห้องสมุด และวัสดุการเรียนรู้อื่นๆ เป็นต้น ซึ่งสามารถนำมาใช้สนับสนุนการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดคุณภาพได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จันทนา บุพพรณ (2537 : 71) ที่ศึกษาเรื่อง สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยพยาบาลเกี่ยวกับการรู้ณในทัศนะของนักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหาร พบว่า นักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหาร มีทัศนะ ต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยพยาบาลเกี่ยวกับการรู้ณ ด้านการเรียนการสอนแตกต่างกัน

2.2 ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน อาจารย์ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ แตกต่างกับนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอาจารย์เห็นว่าได้มีการส่งเสริมโดยการจัดกิจกรรมช่วยเหลือเกื้อกูลเกี่ยวกับการเรียนในกลุ่มเพื่อนโดยให้นักศึกษาได้มีโอกาสจัดการแสดงร่วมกัน

เช่น การจัดการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ให้นักศึกษาได้ประมวลความรู้เท่าที่เรียนมาทั้งหมดในปีการศึกษาแล้วนำมาจัดการแสดงผลงาน ทำให้นักศึกษาได้มีการรวมกลุ่มปรึกษาทำงานเป็นทีม ซึ่งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งที่อาจารย์จัดให้กับนักศึกษาเพื่อเสริมสร้างสัมพันธไมตรีในสังคมกลุ่มเพื่อน ส่วนนักศึกษาเป็นวัยรุ่นตอนต้น เป็นผู้มีความกระตือรือร้น มักมีแนวคิดใหม่ๆ ชอบความเป็นอิสระ สนใจกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมกีฬา กิจกรรมนันทนาการและบันเทิง ซึ่งนักศึกษาเห็นว่ากิจกรรมในลักษณะดังกล่าวจะสามารถก่อให้เกิดความสามัคคีขึ้นในสังคมกลุ่มเพื่อนของตนได้ นอกจากนี้ยังส่งผลให้มีสัมพันธไมตรีระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง แต่กิจกรรมดังกล่าวสถาบันฯ ไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร แต่จะมุ่งเน้นกิจกรรมเชิงวิชาการที่เสริมสร้างให้นักศึกษาได้มีโอกาสร่วมกลุ่มทำงาน เกิดการสมานสามัคคีในกลุ่มเพื่อน เช่น การจัดการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งนักศึกษาเห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวมีข้อจำกัดในการปฏิบัติ เพราะต้องผ่านกระบวนการกลั่นกรองและถูกควบคุมโดยอาจารย์ทำให้นักศึกษาเกิดความเบื่อหน่าย จึงทำให้มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อนแตกต่างจากอาจารย์ ดังที่ คูห์ (Kuh. 1995 : 134 - 135) กล่าวว่า สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักศึกษากับเพื่อนจะนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น การพัฒนาความเป็นมนุษย์ และการพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ ของนักศึกษา ในขณะที่งานวิจัยของ นิพนธ์ วรรณเวช (2538 : 83) ที่ศึกษาเรื่อง สภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนไม่แตกต่างกัน

3. นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ด้านกายภาพและโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาหญิงมีความสนใจในสิ่งรอบๆ ตัว ส่วนนักศึกษาชายจะมองสภาพแวดล้อมโดยภาพรวม ไม่ได้พิจารณาในรายละเอียดเหมือนนักศึกษาหญิง ทั้งนี้เกิดจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่ส่งผลให้เพศหญิงและเพศชายมีความแตกต่างกันหลายด้าน เช่น ทางร่างกาย พฤติกรรม ความสนใจ อุปนิสัย ทำให้มีมุมมองต่อเรื่องกายภาพแตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆ ที่ไม่พบความแตกต่างนั้น เนื่องมาจากนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกันไม่ว่าจะเป็นด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร ด้านการบริการ และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน โดยได้รับการปฏิบัติรวมทั้งมีโอกาสเท่าเทียมกันทั้งนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง นอกจากนี้สถาบันฯ ได้จัดกิจกรรมต่างๆ โดยไม่มีการแบ่งแยกเพศทำให้นักศึกษาที่มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน ดังที่ สมยศ นาวิการ (2540 : 75) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีการติดต่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจร่วมกัน จะทำให้สมาชิกภายในกลุ่มมีทัศนคติค่านิยมที่คล้ายคลึงกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร เอี่ยมเกษมสิน (2547 : 51) ที่ศึกษาเรื่อง

สภาพแวดล้อมในสถาบันราชภัฏสวนดุสิตตามความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาชาย และนักศึกษาหญิง มีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมด้านอาคารและสถานที่แตกต่างกัน ส่วนด้านการเรียนการสอน ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน และด้านกิจกรรมนักศึกษาไม่พบความแตกต่าง

4. นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบัน บัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์แตกต่างกับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาชั้นปีที่ 2 เพิ่งเข้ามาเรียนและใช้ชีวิตในสถาบันได้เพียง 1 ปี จึงมีความอิสระและความคุ้นเคยต่อสถาบันน้อย ยังต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่แปลกใหม่ เช่น ระบบการศึกษา กฎ ระเบียบต่างๆ กลุ่มเพื่อน และสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน กิจกรรมต่างๆ ซึ่งยังเป็นสังคมใหม่สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ซึ่งต่างกับนักศึกษา ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ที่ได้ผ่านการเรียนในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์มามากกว่าและสามารถปรับตัวและคุ้นเคยเข้าใจในสภาพแวดล้อมต่างๆ ภายในสถาบันไม่ว่าจะเป็นการปรับตัวในเรื่องของการเรียน กลุ่มเพื่อน หรือความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอน จึงทำให้มีความพึงพอใจแตกต่างกัน ดังที่ ทองเรียน อมรัชกุล (2525 : 34) กล่าวว่า เมื่อเข้ามาอยู่ในมหาวิทยาลัยต้องปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสถานที่ ได้แก่ เพื่อน รุ่นพี่ อาจารย์ รวมถึงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน นักศึกษาจะได้รับประสบการณ์จากกลุ่มเพื่อนที่ศึกษาในระดับเดียวกัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติและค่านิยม ซึ่งแอสติน (Astin. 1993 : 315) กล่าวถึง ความสำคัญของลักษณะสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษามีอิทธิพลต่อการมุ่งมั่นในการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร เอี่ยมเกษมสิน (2547 : 51) ที่ศึกษาเรื่องสภาพแวดล้อมในสถาบันราชภัฏสวนดุสิตตามความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาชั้นปีต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมในสถาบันราชภัฏสวนดุสิตโดยรวมแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพร พิณิชการ (2548 : 64) ที่ศึกษาเรื่อง ทัศนะของนิสิตที่มีต่อสภาพแวดล้อมคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตที่ศึกษาในชั้นปีต่างกันมีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

4.1 ด้านกายภาพ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ แตกต่างกับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 เพิ่งเข้ามาศึกษาอยู่ในสถาบันเพียงไม่นาน นักศึกษาจึงมีความคาดหวังสูงต่อสถาบันฯ ในฐานะที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาใหม่ การเข้ามาศึกษาในสถานศึกษาใหม่นั้นจะช่วยให้ตนเอง

ได้รับความแปลกใหม่ที่น่าสนใจ และเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ได้เรียนในสถาบันมาระยะหนึ่งแล้วและเริ่มเคยชินกับสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ เช่น อาคารเรียน ห้องเรียน โรงอาหารที่จัดไว้ให้นักศึกษา ทำให้รู้สึกเกิดพึงพอใจในสิ่งที่สถาบันจัดไว้ให้ ทั้งยังสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมภายในสถาบันได้ดีกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จึงทำให้มีความพึงพอใจแตกต่างกัน ดังที่อัจฉรา สุขารมณ และพรรณี บุญประกอบ (2542 : 33) ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมมีผลต่อการรับรู้และพัฒนาในด้านต่างๆ ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ถ้านักศึกษาเห็นว่าสภาพแวดล้อมสบายและเหมาะสมก็จะทำให้เกิดความพึงพอใจต่อสถาบัน โดยจะมีความพยายามและตั้งใจศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ต่างๆ อยู่ในสถาบันต่อไปจนสำเร็จการศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของชฎากาณท์ นวลสิงห์ (2547: 70) ที่ศึกษาเรื่องความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ พบว่า นักศึกษาชั้นปีต่างกันมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมและแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับกิตติพร พินิชการ (2548 : 72) ที่ศึกษาเรื่องทัศนะของนิสิตที่มีต่อสภาพแวดล้อมคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นักศึกษาชั้นปีต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อม ด้านอาคารสถานที่แตกต่างกัน

4.2 ด้านการบริหาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ แตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผู้อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เป็นนักศึกษาที่เพิ่งเริ่มเข้าศึกษาในสถาบัน มักจะยอมรับระเบียบต่างๆ ของสถาบัน การฝ่าฝืนกฎ ระเบียบค่อนข้างมีน้อย ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 4 เป็นนักศึกษาที่อยู่ในสถาบันมานานกว่า มีประสบการณ์และวุฒิภาวะมากกว่า จึงมีความเป็นตัวของตัวเองสูง ชอบแสดงความคิดเห็นและต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตย ส่งผลให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการการบริหารเพิ่มมากขึ้น ดังที่สุพร ตั้งสมรพงษ์ (2545 : 3) ได้กล่าวถึง สภาพแวดล้อมด้านการบริหารว่าเป็นสิ่งเร้าที่สำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลให้ระบบการบริหารมีประสิทธิภาพ เกิดความคล่องตัวในการดำเนินภารกิจต่างๆ นโยบายการบริหารงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ของสถาบัน ควรมีการสื่อสารให้นิสิตนักศึกษาทั่วไปในสถาบันได้รับทราบ เพราะเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นสำหรับนิสิตนักศึกษามาก นอกจากนี้ควรให้นิสิตนักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองด้วย การบริหารที่ดีต้องมีความยืดหยุ่นไม่ยึดติดในรูปแบบมากเกินไป รูปแบบการจัดองค์กรควรจะมีมีความยืดหยุ่นพอที่จะปรับเปลี่ยนได้เสมอ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมิตรา ชิตามร (2546 : 69) ที่ศึกษาเรื่อง ทัศนะของนิสิตที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีทัศนะต่อ

สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒโดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

4.3 ด้านการบริการ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ แตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคนอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาปีที่ 1 เพิ่งเข้ามาศึกษาได้ไม่นานมีประสบการณ์ในการอยู่ในสถาบันน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับงานด้านบริการของสถาบันค่อนข้างน้อย จึงยังไม่ได้คาดหวังการบริการด้านต่างๆ จากสถาบันเท่าที่ควรหรือยังไม่มีโอกาสได้เข้าไปใช้บริการของสถาบันครบถ้วน ประกอบกับเพิ่งเข้ามาศึกษาจึงใช้เวลาส่วนใหญ่ในการปรับตัวและให้ความสนใจในการเลือกการคบเพื่อนใหม่ การได้พบกับอาจารย์ผู้สอนใหม่ มีความตื่นตัวกับประสบการณ์ใหม่ พร้อมทั้งปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของสถานศึกษา ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 2 อยู่ในสถาบันมานานกว่า มีประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้บริการด้านต่างๆ ของสถาบันมากกว่า ทำให้เห็นข้อจำกัดของงานด้านการบริการได้ชัดเจนมากกว่า เช่น ในเรื่องการจัดบริการสุขภาพประจำปีที่ไม่เคยได้รับจากสถาบันเลย ความต้องการหนังสือและสื่ออินเทอร์เน็ตที่ใช้ในการค้นคว้า ต้องการการแนะแนวในเรื่องต่างๆ จึงมีความพึงพอใจด้านการบริการแตกต่างกัน ดังที่วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 : 43) กล่าวว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 จะรู้สึกตื่นตัวสนใจต่อทุกๆ สิ่งรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการเรียนหรือกิจกรรมสังคมในมหาวิทยาลัย มีความต้องการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมภายในมหาวิทยาลัย เชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์และตื่นตัวที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทุกประเภทในมหาวิทยาลัย เมื่อขึ้นชั้นปีที่ 2 ความตื่นตัวกระตือรือร้นจะลดลง เกิดความไม่พอใจอาจารย์ เริ่มมีความขัดแย้งและเป็นปฏิปักษ์ต่อมหาวิทยาลัย มีความรู้สึกว่าเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพร พินิจการ (2548 : 71) ที่ศึกษาเรื่อง ทศนะของนิสิตที่มีต่อสภาพแวดล้อมคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นักศึกษานิสิตชั้นปีต่างกันมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมของคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้านการบริการนิสิตแตกต่างกัน

4.4 ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์แตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคนอื่นๆ ไม่พบว่าแตกต่าง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีประสบการณ์ อายุ วุฒิภาวะ และการปรับตัวแตกต่างกัน กล่าวคือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ยังมีความสนใจกับสิ่งรอบตัว มีความตื่นตัวในกิจกรรมของสถาบัน ส่วนนักศึกษาปีที่ 2 มีความตื่นตัวกระตือรือร้นลดลง มีความเป็นตัวของตัวเองสูงขึ้นและมีความรู้สึกว่าเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น แต่ก็ยังคงเข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันฯ สำหรับชั้นปีที่ 3 มักเริ่มให้ความสนใจกับเพศตรงข้ามมากกว่ากลุ่มเพื่อน ส่งผลให้ขาดการสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 4 เป็นปีสุดท้ายที่ใกล้จะจบการศึกษาแล้ว มีวุฒิภาวะและความผูกพันกันมากกว่า มีกิจกรรมในการ

ทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการพบปะสังสรรค์ภายในกลุ่มเพื่อนกันอยู่เสมอ เมื่อมีปัญหา มักปรึกษากันในกลุ่มเพื่อน โดยสถาบันฯ จัดกิจกรรมเอื้อให้นักศึกษาได้มีโอกาสพบปะรวมกลุ่มทำงานเป็นทีม เช่น การทำศิลปนิพนธ์ที่ส่งผลให้นักศึกษาได้ร่วมกันประดิษฐ์ผลงานทางศิลปะ ซึ่งทำให้นักศึกษาต้องเข้ากลุ่มเพื่อวางแผนหรือปรึกษากันเองในกลุ่มตนเอง ส่งผลให้นักศึกษามีความรักความผูกพันต่อกัน ทำให้เกิดความรักใคร่ปรองดอง จึงทำให้นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีความพึงพอใจด้านสังคมกลุ่มเพื่อนมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 3 ดังที่ วลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 : 45-46) ที่กล่าวว่า สังคมกลุ่มเพื่อนจะทำให้นักศึกษารู้สึกว่าตนเองประสบความสำเร็จ และกลุ่มจะสนับสนุนสนองอารมณ์ จิตใจและความต้องการของนักศึกษา กลุ่มเพื่อนจะกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความคิดและประสบการณ์ใหม่ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหมาย ดอกไม้ (2535 : 118) ที่ศึกษาเรื่อง สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา พบว่า นักศึกษาต่างชั้นปีมีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนแตกต่างกัน

5. นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลิกภาพ อุปนิสัยของนักศึกษา และธรรมชาติวิชาที่แตกต่างกัน มีส่วนทำให้นักศึกษาต่างคณะมีความพึงพอใจแตกต่างกัน คือคณะศิลปนาฏดุริยางค์เป็นคณะที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์และดุริยางค์ศิลป์ ที่นำไปสู่อาชีพศิลปิน ซึ่งผู้ที่เข้าศึกษาต่อในคณะนี้จะต้องเป็นผู้ชื่นชอบในงานด้านศิลปะการแสดงเป็นอย่างมาก ต้องเป็นผู้ที่มีพรสวรรค์ มีอิสระในการแสดงออก ทำให้ชอบการคิดค้น ออกแบบ และสร้างสรรค์งาน นอกจากนี้ยังมีอารมณ์สุนทรีย์และมีจินตนาการสูง จึงให้ความสำคัญของสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป น้อยกว่าความสนใจใฝ่รู้ในศาสตร์ศิลปะแขนงต่างๆ ที่นักศึกษาจะต้องตั้งใจฝึกฝนให้เกิดความชำนาญมากกว่าที่จะให้ความสนใจในเรื่องความไม่สะดวกสบายเล็กๆ น้อยๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องน้ำ โรงอาหาร การบริการต่างๆ นอกจากนี้นงานหรือกิจกรรมต่างๆ ที่นักศึกษาได้รับมอบหมายก็ตรงกับความต้องการส่งผลให้นักศึกษาได้มีโอกาสช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันมากขึ้น ส่วนคณะศิลปศึกษาเป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการสอน ผู้ที่เรียนวิชาชีพนี้จะต้องมีนิสัยที่ละเอียดถี่ถ้วน มีการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากสื่อต่างๆ อยู่เสมอ มีความรอบคอบสูง รู้จักแก้ไขปัญหาและมีจิตวิทยาในการถ่ายทอดให้กับผู้เรียน ซึ่งเมื่อจบการศึกษาออกไปแล้วนักศึกษามักจะประกอบอาชีพเป็นครูศิลปะ และงานที่เข้ามารองรับอาชีพครูมีมาก จึงทำให้มีผู้สนใจเรียนในคณะศิลปศึกษามีจำนวนมาก แต่สถาบันมีพื้นที่จำกัดทำให้การรองรับในส่วนของห้องเรียน โรงอาหาร การบริการต่างๆ มีจำนวนไม่เพียงพอกับนักศึกษาทำให้อาจต้องมีการแย่งแย่งหรือเบียดเสียดกัน นอกจากนี้จำนวนอาจารย์ที่เข้ามาทำการสอนก็มีจำนวนไม่เพียงพอ ทำให้สัดส่วนระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาเกินจำนวน 1 : 15 คน ส่งผลให้

อาจารย์และผู้เรียนมีโอกาสใกล้ชิดและปรึกษาหารือกันน้อย นอกจากนี้ นักศึกษาคณะศิลปนาฏดุริยางค์ และศิลปศึกษา ส่วนใหญ่จบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มีบุคลิกภาพและอุปนิสัยแตกต่างกัน ดังที่ นิภา แก้วศรีงาม (2537 : 75) ได้กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมทางการศึกษามีอิทธิพลโดยตรงต่อการประกอบอาชีพของบุคคลรวมทั้งจุดมุ่งหมายของการดำเนินชีวิตที่ต่างกัน ทำให้มีทัศนคติและการประเมินคุณค่าของสิ่งต่างๆ แตกต่างกันไปด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัมพล เกื้อกูล (2547 : 67) ที่ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอี่ยมละออ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิชาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษา โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกัน ในขณะที่งานวิจัยของ สุมิตรา ชิตามร (2546 : 77) ที่ศึกษาเรื่อง ทัศนะของนิสิตที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มคณะวิชาต่างกัน มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านกายภาพ จากการศึกษพบว่า ด้านกายภาพ ผู้บริหาร และนักศึกษา มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านกายภาพอยู่ในระดับปานกลาง และอาจารย์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นสถาบันควรจัดให้มีจำนวนห้องปฏิบัติการในการเรียนภาคปฏิบัติให้เหมาะสมกับจำนวนผู้ใช้ รวมถึงสถานที่จอดรถที่เป็นสัดส่วนให้กับอาจารย์ และที่นั่งพักผ่อนกับนักศึกษาให้มีจำนวนมากขึ้น

2. ด้านการเรียนการสอน จากการศึกษพบว่า ผู้บริหาร และอาจารย์ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก และนักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นสถาบันควรจัดสื่อการเรียนการสอนให้มีปริมาณที่เพียงพอกับนักศึกษา และจัดบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเรียนให้มากขึ้น

3. ด้านการบริหาร จากการศึกษพบว่า ผู้บริหารและนักศึกษา มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอาจารย์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นสถาบันควรเปิดโอกาสให้อาจารย์ได้มีสิทธิเสรีภาพในการออกความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยแก่นักศึกษาเพิ่มมากขึ้น

4. ด้านการบริการ จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร และอาจารย์ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านการบริการอยู่ในระดับปานกลาง และนักศึกษา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นสถาบันควรจัดสื่อการเรียนการสอนและคอมพิวเตอร์ให้มีจำนวนเพียงพอกับนักศึกษา อำนวยความสะดวกในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมให้กับนักศึกษา

5. ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร และอาจารย์ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง สถาบันควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่มโดยการจัดให้นักศึกษาทำงานเป็นทีม และให้ความสำคัญกับกิจกรรมในการรับน้องและกิจกรรมกีฬาของสถาบันให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสที่จะพบปะกันระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้องและเพื่อนต่างคณะ เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีและความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กับตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ควรศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการของนักศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาสภาพแวดล้อมของสถาบันให้สอดคล้องตรงตามความต้องการของนักศึกษาต่อไป

3. ควรศึกษาสภาพแวดล้อมด้านกายภาพในการศึกษาครั้งต่อไป หลังจากนักศึกษาได้ย้ายเข้าศึกษาในสถานที่ใหม่ ที่ตำบลศาลายา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ นคหฤทัย. (2540). *สภาพแวดล้อมทางการศึกษาในวิทยาลัยพาณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของนักศึกษา*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กษมา ทองอร่าม. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จุลชาติ อรรถะนาถ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2549.
- กัมพล เกื้อกูล. (2547). *ความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษา เอี่ยมละออ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ*. กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา ศรีภาพสินธุ์. (2538). *การบริหารกิจการนักเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กิ่งแก้ว เอี่ยมแจ่ม. (2542). *สภาพแวดล้อมการเรียนการสอนคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล*. กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กิดานันท์ มะลิทอง. (2540). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- กิตติพร พิณิชการ. (2548). *ทัศนะของนิสิตที่มีต่อสภาพแวดล้อมคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กิติมา ปรีดีลก. (2532). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: อักษราพัฒนา
- เกษม วัฒนชัย. (2542). *สารแสดงมุขิตาจิตในศาสนศาสตร์บัณฑิต รุ่นที่ 42 มม.ร.* กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- จินตนา คงสว่าง. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จุลชาติ อรรถะนาถ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2549
- ชญาภาณท์ นวลสิงห์. (2547). *ความพึงพอใจของนิสิตต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ชมพันธ์ ภูษธร ณ อยุธยา. (2543). การพัฒนาระบบการสอน. ใน วารสารวิชาการ
ศึกษาศาสตร์. หน้า 7-20. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย.
ศรีนครินทรวิโรฒ
- ดวงเดือน พิพัฒน์ชูเกียรติ. (2541). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุขสมบูรณ์ของนักศึกษา
ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- ทพวงมหาวิทยาลัย. (2540). แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544).
สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ทองเรือน อมรรักษ์กุล. (2525). การบริหารกิจการนิสิต : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ.
กรุงเทพมหานคร : จงเจริญการพิมพ์.
- _____. (2542). รายงานการประชุมครั้งที่ 2 เรื่อง บัณฑิตไทยในอุดมคติ. กรุงเทพฯ:
ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2535). พฤติกรรมองค์การ : การศึกษาการบริหารพฤติกรรมองค์การ
เชิงบริหาร. โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- นงลักษณ์ สันติวนิชย์. (2535). สภาพแวดล้อมวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดชุมพร ในทัศนะของ
ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นฤมล ชันสัมฤทธิ์. (2542). การนำเสนอแนวทางการพัฒนาอาจารย์วิทยาลัย
นาฏศิลป์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิพนธ์ วรรณเวช. (2538). สภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในทัศนะของ
ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิภา แก้วศรีงาม. (2537). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- เนาว์รัตน์ กังเม้ง. (2543). ทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรม
นักศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญช่วย จินดาประพันธ์. (2536). การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

- ประนอม วรฤทธิ. (2539). ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประสงค์ วงศาโรจน์. (2541). สภาพแวดล้อมวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: สหมิตรออฟเซท.
- พชร บัวเพียร. (2541). ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย : ศึกษาจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.
- พวา พันธุ์เมฆา. (2535). ห้องสมุดโรงเรียน : ทฤษฎีและปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัชราภรณ์ จันทะลับ. (2549). เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จุลชาติ อรรถะยานาค เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2549.
- พิกุล สีหาพงษ์. (2546). วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และค่านิยมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความดีและความสุขของผู้เรียน. ใน วารสารวิชาการ. หน้า 25-28. กองวิจัยทางการศึกษา : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- พลศิลป์ เกสร. (2536). การจัดบริการนิสิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขต ในกรุงเทพมหานคร ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ นิสิต. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญแข ประจันปัจฉนิก และสุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2540). ความต้องการของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในด้านการบริการของมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2543). คู่มือนิสิตใหม่ปีการศึกษา 2543. กรุงเทพฯ: รัตนธรรมาการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2539). การจัดบริการอาหารในโรงเรียนและสถาบัน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- มาณี ไชยธีรานุวัตรศิริ. (2543). หอพักกับการพัฒนานิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.

- วรรณภา อภิธิไมย์ยะ. (2537). รายงานการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม การจัดสวัสดิการและบริการของวิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต. ภูเก็ต : งานวิจัยและพัฒนาวิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2530). งานบุคคลากรนิสิตนักศึกษา. ภาควิชาอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร สินสิริ. (2534). การอุดมศึกษาเชิงรุก. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2540). กระบวนทัศน์ใหม่ : การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล. กรุงเทพฯ: เอส อาร์ พรินติ้ง.
- วินัย วีระพัฒนานนท์. (2542). ความจำเป็นที่ต้องปรับตัวของการอุดมศึกษา. ใน อุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 (เอกสารสมมนาทางวิชาการ). หน้า 20-26. กรุงเทพฯ: พรินต์โพร.
- วิณุ ทองพวง. (2542). การศึกษาสภาพแวดล้อมวิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพมหานครตามทัศนะของอาจารย์และนักศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. (2537). พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม : มุลฐานทางพฤติกรรมเพื่อการออกแบบและวางแผน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไล ดังทัดสวัสดิ์. (2536). สภาพแวดล้อมของวิทยาลัยพยาบาลตำรวจในทัศนะของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริกาญจน์ จันทรเรือง. (2543). การเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน. เชียงใหม่ : ภาควิชาศึกษาทั่วไป คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2544). มาตรฐานและดัชนีชี้วัดการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- สมปอง นกน้อย. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จุฬชาติ อรรถยะนาถ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2549.
- สมยศ นาวิการ. (2540). การบริหารและพฤติกรรมองค์กร. โรงพิมพ์ตะวันออก จำกัด.
- สมหมาย ดอกไม้. (2535). สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยกรุงเทพในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549. กรุงเทพฯ: สกายนุคส์.

สำเนา ขจรศิลป์. (2537) *มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 1 : พื้นฐานและบริการนักศึกษา*.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

_____. (2538). *มิติใหม่ของกิจการนิสิต : พื้นฐานและการบริการศึกษา*. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

สุจิตรา สุคนธ์ทรัพย์. (2545). *เอกสารประกอบการสอนวิชาโปรแกรมสุขภาพในโรงเรียน*.

กรุงเทพฯ: ภาควิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนทร เอี่ยมเกษมสิน. (2547). *สภาพแวดล้อมในสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ตามความคิดเห็นของ*

นักศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุมิตรา ชิตามร. (2546). *ทัศนะของนิสิตที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุพร ตั้งสมรพงษ์. (2542). *การพัฒนาบัณฑิตในยุคโลกาภิวัตน์*. ใน *อุดมศึกษาใน*

ศตวรรษที่ 21 (เอกสารการสัมมนาทางวิชาการ). หน้า 77-79. กรุงเทพฯ: พรินต์โพร.

_____. (2545). *การพัฒนาบัณฑิตในศตวรรษที่ 21*. ใน *กระบวนการทัศน์และกลยุทธ์ในการ*

พัฒนานิสิตนักศึกษบนเส้นทางการปฏิรูปการเรียนรู้. หน้า 1-6. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อดุลย์ วิริยะเวชกุล. (2541). *ดัชนีบ่งชี้คุณภาพบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ

: พี.เอ.ลิฟวิ่ง จำกัด.

อรพันธุ์ ประสิทธิ์รัตน์. (2545). *สภาพแวดล้อมการเรียนรู้*. ใน *สารานุกรมศึกษาศาสตร์*.

หน้า 57-64. กรุงเทพฯ: ธนัชการพิมพ์ จำกัด.

อรรณพ คุณพันธ์. (2521). *การสร้างแบบสำรวจจำแนกสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยไทย*.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

อรรณพ เมฆทัศน์. (2543). *ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการให้บริการของมหาวิทยาลัย*

รามคำแหง. ภาคนิพนธ์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: คณะพัฒนา

สังคม สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.

อรุณี โคตรสมบัติ. (2542). *การศึกษาทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับ*

สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษา สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์.

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

อัจฉรา สุขารมณ และพรณี บุญประกอบ. (2542). รายงานการวิจัยเรื่อง สภาวะแวดล้อมของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่สัมพันธ์กับภาวะเครียดในการเรียนของนิสิต.

กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

อัญชลี สากระแสร. (2546). ความต้องการและการใช้สารสนเทศสิ่งแวดล้อมของอาจารย์ผู้สอนวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยของรัฐ. ใน โดมทัศน์.

หน้า 56-60. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อำนวย นาคทัต. (2540). การพัฒนาอาชีพศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคระยอง.

กรุงเทพฯ: กองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา.

อำพัน อ่องเอี่ยม. (2541). สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีปทุมในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อุษา สบฤกษ์. (2536). การศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

_____. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จุลชาติ อรรถะนาค เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2549.

Astin, A. (1968). *The College Environment*. Washington, D.C. : American Council on Education.

_____. (1993). *What Matters in College : Four Critical Years Revisited*. San Francisco : Jossey-Bass Publishers.

Cronbach, Lee Joseph. (1984). *Essentials of Psychological Testing*. 3rd ed. New York : Harper and Row Publishers.

Kuh, G. (1995). The Other Curriculum : Out-of-Class Experiences. Associated with Learning and Personal Development. *Journal of Higher Education*. 66(2) : 123-155.

Pace, C.R., and Stern, G. (1958). An Approach to the Measurement of Psychological Characteristics of College Environment. *Journal of Educational Psychology*. (49) 264-277.

Ramsden, Paul. (1992). *Learning to Teach in Higher Education*. London : Routledge.

Smith, Brenda and Sally, Brow. (1995). *Research Teaching and Learning in Higher Education*. London : Kogan Page Limited.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis*. 3rd ed., New York ; Harper International Edition.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือหน้าและแบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง ความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อม
ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร ด้านการบริการ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน

2. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มี
ต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร

3. การตอบแบบสอบถามนี้ ไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนั้นโปรดตอบ
แบบสอบถามนี้ ตามสภาพความเป็นจริง ตรงตามความคิดเห็นของท่านและกรุณาตอบทุกข้อ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้

นายจุลชาติ อรรถะนาค
นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องว่างที่ตรงกับสถานภาพของท่านมากที่สุด

1. สถานภาพ
☐ ผู้บริหาร
☐ อาจารย์
☐ นักศึกษา
สำหรับนักศึกษากรอกข้อมูลตั้งแต่ ข้อ 2-4
2. เพศ
☐ ชาย
☐ หญิง
3. ชั้นปี
☐ ชั้นปีที่ 1
☐ ชั้นปีที่ 2
☐ ชั้นปีที่ 3
☐ ชั้นปีที่ 4
4. คณะวิชา
☐ ศิลปนาฏดุริยางค์
☐ ศิลปศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร ในด้านต่าง ๆ คือ ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร ด้านการบริการ และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความพึงพอใจทางขวามือที่ตรงกับ ความพึงพอใจของท่าน คำนำหน้าของคะแนนความพึงพอใจ มีดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้ตอบมีความพึงพอใจมากที่สุด
- 4 หมายถึง ผู้ตอบมีความพึงพอใจมาก
- 3 หมายถึง ผู้ตอบมีความพึงพอใจปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้ตอบมีความพึงพอใจน้อย
- 1 หมายถึง ผู้ตอบมีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ข้อ ที่	สภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
	ด้านกายภาพ					
1	สถานที่ตั้งของสถาบันฯ.....					
2	บริเวณที่ตั้งของอาคารเรียน.....					
3	จำนวนห้องเรียนต่อจำนวนนักศึกษา.....					
4	จำนวนห้องเรียนในการเรียนรายวิชาภาคทฤษฎี.....					
5	จำนวนห้องปฏิบัติการกับจำนวนนักศึกษา.....					
6	ขนาดของห้องปฏิบัติการในการเรียนภาคปฏิบัติ.....					
7	จำนวนหนังสือประเภทต่าง ๆ ที่มีในห้องสมุด.....					
8	จำนวนห้องน้ำต่อจำนวนนักศึกษา.....					
9	ที่นั่งพักผ่อนที่จัดให้กับนักศึกษา.....					
10	การตกแต่งอาคารสถานที่ ภายในสถาบันฯ.....					
11	จำนวนที่นั่งภายในโรงอาหาร.....					
12	ความสะอาดของโรงอาหาร.....					
13	การรักษาความปลอดภัยให้กับนักศึกษา.....					
14	สถานที่จอดรถสำหรับนักศึกษา.....					

ข้อ ที่	สภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
	ด้านการเรียนการสอน					
15	การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน.....					
16	กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์....					
17	กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักใช้เหตุผล.....					
18	ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับผู้เรียน.....					
19	การวัดและประเมินผลการเรียนภาคทฤษฎี.....					
20	การวัดและประเมินผลการเรียนภาคปฏิบัติ.....					
21	การใช้สื่ออุปกรณ์ต่างๆ ในการเรียนการสอน.....					
22	ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของอาจารย์ผู้สอน.....					
23	ความรับผิดชอบของอาจารย์ในการเข้าสอน.....					
24	การตรงต่อเวลาของอาจารย์ในการเข้าสอน.....					
25	การให้เวลาแก่นักศึกษาในการขอคำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการเรียนจากอาจารย์.....					
26	การแนะนำแหล่งความรู้ทางวิชาการเพิ่มเติมให้กับนักศึกษา.....					
	ด้านการบริหาร					
27	การให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเลือกจัดกิจกรรมต่างๆ.....					
28	การให้สิทธิเสรีภาพแก่นักศึกษาในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของสถาบันฯ.....					
29	การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย.....					
30	การรับฟังความคิดเห็นของผู้บริหารจากนักศึกษา.....					
31	การรับฟังความคิดเห็นของอาจารย์จากนักศึกษา.....					
32	ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่นำมาใช้กับนักศึกษา.....					
33	การมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการออกกฎ ระเบียบต่าง.....					
34	กฎ / ระเบียบต่างๆ มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับสถานการณ์....					

ข้อ ที่	สภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
35	การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้นักศึกษาทราบ.....					
	ด้านการบริการ					
36	การจัดทุนการศึกษาแก่นักศึกษา.....					
37	ความรู้ ความสามารถของอาจารย์แนะแนวในการให้คำปรึกษา แก่นักศึกษา.....					
38	การให้บริการแนะแนวในเรื่องต่างๆ.....					
39	ราคาของอาหารที่ให้บริการแก่นักศึกษา.....					
40	การจัดบริการสุขภาพให้นักศึกษา เช่น บริการตรวจร่างกาย ประจำปี บริการด้านเภสัชกรรม เป็นต้น.....					
41	การให้บริการในการค้นคว้าข้อมูลในห้องสมุด.....					
42	การจัดบริการเครื่องคอมพิวเตอร์ในการพิมพ์เอกสารแก่นักศึกษา					
43	การจัดบริการอินเทอร์เน็ตเพื่อให้นักศึกษาค้นคว้าข้อมูล เพื่อการศึกษา.....					
44	การจัดบริการสื่อในการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ.....					
45	การจัดหาหนังสือประเภทต่างๆ ที่หลากหลายให้นักศึกษา ได้ศึกษาเพิ่มเติม.....					
	ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน					
46	การช่วยเหลือเกื้อกูลเกี่ยวกับการเรียนในกลุ่มเพื่อน.....					
47	ความสัมพันธ์ในกลุ่มนักศึกษา.....					
48	จัดกิจกรรมกีฬาของสถาบันฯ.....					
49	การจัดกิจกรรมการแสดงต่างๆ ของนักศึกษา.....					
50	การทำงานร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษา.....					
51	การใช้เวลาว่างร่วมกันของนักศึกษา.....					

ข้อ ที่	สภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
52	วัฒนธรรมการเคารพผู้อื่น.....					
53	ความรักและความผูกพันของนักศึกษาที่มีต่อกัน.....					
54	การพบปะสังสรรค์ภายในกลุ่มเพื่อน.....					

ภาคผนวก ข

จดหมายเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

1. อาจารย์ ดร.จารุวรรณ สกุลคู
สาขาวิชาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิสุข
สาขาวิชาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ ดร.ชนัย วรรณะลี
ผู้อำนวยการนาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ภาคผนวก ง

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ และค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ และค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ

1. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.9728
2. ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถาม “ความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และ นักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร”

ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามด้านกายภาพ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	3.20	8	3.33
2	2.93	9	3.34
3	2.71	10	6.93
4	2.51	11	3.23
5	2.34	12	11.12
6	1.86	13	11.73
7	2.90	14	2.21

ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามด้านการเรียนการสอน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
15	4.89	21	3.62
16	4.21	22	4.43
17	3.49	23	2.75
18	4.28	24	2.62
19	2.39	25	2.58
20	2.13	26	4.22

ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามด้านการบริหาร

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
27	3.30	32	3.70
28	3.28	33	3.30
29	4.35	34	3.57
30	4.79	35	4.63
31	3.59		

ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามด้านการบริการ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
36	1.90	41	3.55
37	5.67	42	4.95
38	4.64	43	3.74
39	3.00	44	4.40
40	4.09	45	6.01

ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามด้านสังคมกลุ่มเพื่อน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
46	2.58	51	2.55
47	3.65	52	3.34
48	2.77	53	3.91
49	3.73	54	2.56
50	1.94		

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายจุลชาติ อรัญะนาค
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2504
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	61/813 ม. 5 หมู่บ้านพฤษภา 8 ซอย 8 อำเภอลาดพร้าว เขตนครชัยศรี นครปฐม 73120
หน้าที่การงานในปัจจุบัน	ครูชำนาญการ คศ.2
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2526	ศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ สถาบันเทคโนโลยี ราชมงคล
พ.ศ. 2551	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ